

**T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**ÖZEL EĞİTİM UYGULAMA OKULLARINDA ÇALIŞAN
MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN
MESLEKİ YAŞANTILARINDA KARŞILAŞTIKLARI
GÜÇLÜKLER**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Elvan ÖZDEMİR

**BURSA
2021**

**T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**ÖZEL EĞİTİM UYGULAMA OKULLARINDA ÇALIŞAN
MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN
MESLEKİ YAŞANTILARINDA KARŞILAŞTIKLARI
GÜÇLÜKLER**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Elvan ÖZDEMİR

**Danışman
Prof. Dr. Sezen ÖZEKE**

**BURSA
2021**

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim.

Elvan ÖZDEMİR

21/06/2021

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS / DOKTORA İNTİHAL YAZILIM RAPORU

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 21/06/2021

Tez Başlığı: Özel Eğitim Uygulama Okullarında Çalışan Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Yaşantılarında Karşılaştıkları Güçlükler

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 113 sayfalık kısmına ilişkin, 21 / 06 / 2021 tarihinde şahsım tarafından *Turnitin* adlı intihal tespit programından (Turnitin)* aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı %12'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç/dahil
- 3- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

21.06.2021

Adı Soyadı: Elvan ÖZDEMİR
Öğrenci No: 801340005
Anabilim Dalı: Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı
Programı: Müzik Eğitimi
Statüsü: Y.Lisans Doktora

Danışman
Prof. Dr. Sezen ÖZEKE
21.06.2021

YÖNERGEYE UYGUNLUK ONAYI

“Özel Eğitim Uygulama Okullarında Çalışan Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Yaşantılarında Karşılaştıkları Güçlükler” adlı yüksek lisans tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Lisansüstü Tez Önerisi ve Tez Yazma Yönergesi’ne uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Elvan ÖZDEMİR

Danışman

Prof. Dr. Sezen ÖZEKE

Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. Sezen ÖZEKE

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda 801340005 numara ile kayıtlı Elvan ÖZDEMİR'in hazırladığı "Özel Eğitim Uygulama Okullarında Çalışan Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Yaşantılarında Karşılaştıkları Güçlükler" konulu Yüksek Lisans çalışması ile ilgili tez savunma sınavı, 02/07/2021 günü 10:00-12:00 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin başarılı olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir.

Üye

(Tez Danışmanı ve
Sınav Komisyonu Başkanı)
Prof. Dr. Sezen ÖZEKE
Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye

Prof. Dr. Emel TÜRKMEN
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Üye

Doç. Dr. Doruk ENGÜR
Bursa Uludağ Üniversitesi

ÖN SÖZ

Bu tez çalışmasında, “Eğitimde feda edilecek tek bir fert yoktur!” düsturundan yola çıkılarak, özel eğitim uygulama okullarında çalışan müzik öğretmenlerinin karşılaştıkları güçlüklerin belirlenmesi ve bu sorunların çözüm arayışına katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Öncelikle tez konusu seçiminde, tezin planlanması, araştırılması ve yürütülmesi aşamalarında ilgi ve desteğini esirgemeyen, engin bilgi ve tecrübelerini benimle paylaşan ve çalışmamı bilim insanı ve sanatçı kişiliği ile şekillendiren Prof. Dr. Sezen ÖZEKE’ye, bu süreçte yardımlarını eksik etmeyip her zaman motivasyonlarıyla yanımda olan değerli arkadaşım Dr. Hatice ÇELİKTAŞ’a, çalışmaya katkı sağlayan değerli müzik öğretmenlerine, bu günlere gelmemde emeği geçen tüm hocalarıma, çalışmamın her aşamasında sabrı ve katkıları ile hep destekçim olan eşim Dr. Aksel ÖZDEMİR’e, lisansüstü eğitimim için beni cesaretlendiren ve bana her zaman inanan, güvenen aileme teşekkür ve şükranlarımı sunarım.

Elvan ÖZDEMİR

ÖZET

Yazar : Elvan ÖZDEMİR
Üniversite : Uludağ Üniversitesi
Ana Bilim Dalı : Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı
Bilim Dalı : Müzik Eğitimi Bilim Dalı
Tezin Niteliği : Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı : XVI + 113
Mezuniyet Tarihi : 02/07/2021
Tez : Özel Eğitim Uygulama Okullarında Çalışan Müzik
Öğretmenlerinin Mesleki Yaşantılarında Karşılaştıkları Güçlükler
Danışman : Prof. Dr. Sezen ÖZEKE

ÖZEL EĞİTİM UYGULAMA OKULLARINDA ÇALIŞAN MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ YAŞANTILARINDA KARŞILAŞTIKLARI GÜÇLÜKLER

Bu çalışmada, özel eğitim uygulama okullarında çalışan müzik öğretmenlerinin mesleki yaşantılarında karşılaştıkları güçlüklerin belirlenmesi ve bunlara öneriler getirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, kişisel bilgiler, ders ortamı, okul yönetimi ve veli ilişkileri, hazırbulunuşluk ve yeterlik olmak üzere dört bölümden oluşan bir anket formu hazırlanmıştır. Hazırlanan anket formu, 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı, Marmara Bölgesi'ndeki özel eğitim uygulama okulları II. kademedeki çalışan müzik öğretmenlerinden, araştırmaya gönüllü katılım sağlayan 57 müzik öğretmenine uygulanmış ve öğretmenlerin konu hakkındaki görüşleri belirlenmiştir. Araştırma sonucunda, ders ortamıyla ilgili yaşanan güçlüklerin; ders işlenen sınıfın yeterli büyüklükte

olmamasından ve ses yalıtımına sahip olmamasından, müzik dersi için belirlenmiş haftalık ders saatlerinin yeterli gelmeyişinden, öğrenci devamsızlıklarının ders planlarını aksatmasından, özel eğitimde müzikle ilgili yeterli kaynağın bulunmayışından ve özel eğitim müzik müfredatındaki eksikliklerden kaynaklandığı görülmüştür. Ayrıca okul yönetimi ile ilgili sorun yaşanmadığı, veli ilişkileri ile ilgili ise tek sıkıntının işlenen konuların evde tekrar edilmemesinden kaynaklı yaşandığı tespit edilmiştir. Hazırbulunuşluk ve yeterlik ile ilgili güçlükler incelendiğinde, üniversitede alınan özel eğitim dersinin mesleki yaşantılarına katkısı bakımından yeterli gelmeyişinden, öğretmenlerin öğrenci aileleriyle işbirliği yapabilmeye ilgili sıkıntı yaşamalarından, özel eğitimde müzik eğitimiyle ilgili ülkemizde yapılan çalışmaların sınırlı sayıda olmasından, böylece bu çalışmalardan mesleki açıdan yeterince faydalanamamalarından, ayrıca göreve başlamadan önce hizmet içi eğitim ihtiyacı duymalarından kaynaklı güçlükler olduğu görülmektedir. Bu sebeple ülkemizde özel eğitimde müzik alanına yönelik çalışmaların arttırılması, ayrıca alanda uzman kişilerin de daha çok kaynak üretmeleri yönünde teşvik edilmeleri ve özel eğitimdeki müzik öğretmenlerinin hizmet içi eğitimlerle desteklenmeleri önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Özel Eğitim, Özel Eğitim Uygulama Okulları, Müzik, Müzik Eğitimi.

ABSTRACT

Author : Elvan ÖZDEMİR
University : Bursa Uludağ University
Field : Fine Arts Education
Branch : Music Education
Degree Awarded : Master Degree
Page Number : XVI + 113
Degree Date : 02/07/2021
Thesis : Difficulties Encountered in the Professional Life of Music Teachers
Working in Special Education Application Schools
Supervisor : Prof. Dr. Sezen ÖZEKE

DIFFICULTIES ENCOUNTERED IN THE PROFESSIONAL LIFE OF MUSIC TEACHERS WORKING IN SPECIAL EDUCATION APPLICATION SCHOOLS

In this study, it is aimed to determine the difficulties encountered by music teachers working in special education practice schools in their professional lives and to make suggestions for them. For this purpose, a survey consisting of four parts (personal information, lesson environment, school administration and parent relations, readiness and competence) was prepared. The prepared survey was applied to 57 music teachers who voluntarily participated in the research, among the music teachers working in the second level of special education practice schools in the Marmara Region, affiliated to the Ministry of National Education in the 2019-2020 academic year, and the opinions of the teachers on the subject were determined. As a result of the research, the difficulties experienced in the course environment were found as the insufficient size of the classroom, no sound insulation,

insufficient lesson hours, disruptions of the lesson plans by the absenteeism of the students, the lack of sufficient resources related to music in special education, and the deficiencies in the special education music curriculum. In addition, it was determined that there were no problems with the school management, and regarding parent relations, it was determined that the only problem was that the topics covered in the classroom were not repeated at home.

When the difficulties related to readiness and competencies are examined, it can be seen that the special education course taken at the university is not sufficient in terms of its contribution to their professional life, the teachers have difficulties in cooperating with the families of the students, the limited number of studies on music education in special education in our country, so that they cannot benefit from these studies professionally. It is seen that there are difficulties due to the need for in-service training before starting the job. For this reason, it is recommended to increase studies on music in special education in our country, to encourage experts in the field to produce more resources, and to support music teachers in special education with in-service training.

Key Words: Special Education, Special Education Application Schools, Music, Music Education.

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	i
YÜKSEK LİSANS / DOKTORA İNTİHAL YAZILIM RAPORU	ii
YÖNERGEYE UYGUNLUK ONAYI	iii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iv
ÖN SÖZ	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	viii
TABLolar LİSTESİ	xii
KISALTMALAR LİSTESİ	xvi
Bölüm 1	1
Giriş	1
1.1. Özel Eğitimin Önemi.....	2
1.2. Türkiye’de Özel Eğitimin Tarihi.....	4
1.3. Özel Eğitimin Temel İlkeleri ve Amaçları.....	7
1.4. Özel Eğitim Uygulama Okulu.....	9
1.5. Özel Eğitimde Müziğin Önemi	11
1.6. Özel Eğitimde Müzik Eğitimi	13
1.7. Özel Eğitimde Müzik Öğretmeni	15
1.8. Problem Durumu	17
1.9. Araştırma Soruları	18
1.10. Araştırmanın Amacı.....	18
1.11. Araştırmanın Önemi	18
1.12. Varsayımlar	19
1.13. Sınırlılıklar	19
1.14. Tanımlar	19
Bölüm 2	21
Literatür	21
2.1. Özel Eğitimde Müzik ve Müzik Eğitimi Konu Alan Çalışmalar	21
2.2. Özel Eğitimde Müzik Öğretmeni Konu Alan Çalışmalar.....	28
Bölüm 3	34

Yöntem	34
3.1. Araştırma Modeli.....	34
3.2. Çalışma Grubu.....	34
3.3. Veri Toplama Araçları.....	35
3.4. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi	35
Bölüm 4	37
Bulgular	37
4.1. Kişisel Bilgilere Ait Bulgular.....	37
4.2. Ders Ortamı Alt Problemine Ait Bulgular	40
4.3. Okul Yönetimi ve Veli İlişkileri Alt Problemine Ait Bulgular.....	49
4.4. Hazırbulunuşluk ve Yeterlik Alt Problemine Ait Bulgular	56
Bölüm 5	68
Tartışma ve Öneriler.....	68
5.1. Tartışma	68
5.1.1. Kişisel bilgilere ait tartışmalar.....	68
5.1.2. Ders ortamı alt problemine ait tartışmalar.....	69
5.1.3. Okul yönetimi ve veli ilişkileri alt problemine ait tartışmalar.	76
5.1.4. Hazırbulunuşluk ve yeterlik alt problemine ait tartışmalar.....	81
5.2. Öneriler	91
KAYNAKÇA.....	94
EKLER	103
Ek 1. Araştırma İzin Yazısı.....	104
Ek 2. Katılımcı Anketi.....	105
ÖZ GEÇMİŞ	111

TABLolar LİSTESİ

<i>Tablo</i>		<i>Sayfa</i>
1.	Müzik öğretmenlerinin yaş dağılımı	37
2.	Müzik öğretmenlerinin cinsiyet dağılımı	38
3.	Müzik öğretmenlerinin mezun oldukları yükseköğretim kurumuna göre dağılımı	38
4.	Müzik öğretmenlerinin görev yaptıkları yıllara göre dağılımı	39
5.	Müzik öğretmenlerinin özel eğitim alanında çalışmakta oldukları yıllara göre dağılımı	39
6.	Müzik öğretmenlerinin çalıştıkları kurumda müzik derslerini yaptıkları yere göre dağılımı	40
7.	Müzik öğretmenlerinin müzik derslerini işledikleri sınıfta bulunan çalgıların dağılımı	41
8.	“Müzik derslerimi işlediğim sınıfta bulunan müzik aletlerinin yeterli olduğunu düşünüyorum” yargısına katılma durumu	42
9.	“Müzik derslerimi işlediğim sınıfta bulunan görsel materyallerin (TV, projektör, video oynatıcı, akıllı tahta, bilgisayar vb.) yeterli olduğunu düşünüyorum” yargısına katılma durumu	43
10.	“Müzik derslerimi işlediğim sınıfta bulunan işitsel materyallerin (Radyo, CD çalar, hoparlör, teyp, kaset çalar vb.) yeterli olduğunu düşünüyorum” yargısına katılma durumu	44
11.	“Müzik derslerimi işlediğim sınıfın müzikal etkinlikleri rahatlıkla gerçekleştirebileceğim yeterli büyüklüğe sahip olduğunu düşünüyorum” yargısına katılma durumu	44
12.	“Müzik derslerimi işlediğim sınıfın müzikal etkinlikleri rahatlıkla gerçekleştirebileceğim ses yalıtımına sahip olduğunu düşünüyorum” yargısına katılma durumu	45
13.	“Müzik dersi için belirlenmiş haftalık ders saatlerini yeterli buluyorum” yargısına katılma durumu	46

14.	“Öğrencilerimin zaman zaman yaptığı devamsızlıklar ders planlarımı aksatabiliyor” yargısına katılma durumu.....	46
15.	“Öğrencilerimin müzik derslerine olan ilgilerinden memnunum” yargısına katılma durumu	47
16.	“Özel eğitim sınıfları için hazırlanmış müzik dersi müfredat programının yeterli ve öğrencilerime uygun olduğunu düşünüyorum” yargısına katılma durumu.....	48
17.	“Özel eğitimde müzik alanıyla ilgili kaynakların yeterli olduğunu düşünüyorum” yargısına katılma durumu	48
18.	“Okul idaresi müzik eğitimi için gerekli materyalleri (Ses sistemi, akıllı tahta, projeksiyon, müzik aletleri vb.) temin etmemde maddi/manevi yardımcı olmaktadır” yargısına katılma durumu	49
19.	“Okul idaresiyle olan iletişimimden memnunum” yargısına katılma durumu.....	50
20.	“Müzik derslerinin okul idaresi tarafından yeterince önemsendiğini düşünüyorum” yargısına katılma durumu	50
21.	“Okul idaresi, öğrenciler ve velilerle yaşadığım problemlerde bana yol gösterip yanımda yer almaktadır” yargısına katılma durumu.....	51
22.	“Okul içi ve dışı gerçekleştirmek istediğim müzik etkinliklerinde okul idaresi tarafından gereken desteği gördüğümü düşünüyorum” yargısına katılma durumu	52
23.	“Müzik derslerinin veliler tarafından yeterince önemsendiğini düşünüyorum” yargısına katılma durumu	52
24.	“İşlediğim konuların veliler tarafından evde tekrar edilip desteklenmesinden dolayı öğrencilerimde daha kolay ilerleme kaydetmekteyim” yargısına katılma durumu.....	53
25.	“Velilerimin dersime olan ilgilerinden memnunum” yargısına katılma durumu.....	54
26.	“Velilerimin okul içi ve dışı gerçekleştirdiğim müzik etkinliklerine katılımlarından memnunum” yargısına katılma durumu	54
27.	“Velilerin okul idaresi ve benimle olan iletişimlerinin yeterli düzeyde olduğunu düşünüyorum” yargısına katılma durumu.....	55

28.	“Öğrencilerimin engel grubuyla ilgili yeterli bilgiye sahibim” yargısına katılma durumu	56
29.	“Özel eğitim alanında çalışmak beni mesleki anlamda tatmin etmektedir” yargısına katılma durumu	57
30.	“Özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerime uygun müzik dersiyle ilgili Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) ve Bireyselleştirilmiş Öğretim Programı (BÖP) hazırlarken sorun yaşamıyorum” yargısına katılma durumu.....	57
31.	“Sınıfımda bulunan müzik aletleriyle ilgili yeterli altyapıya sahip olduğum için derslerimde kullanabiliyorum” yargısına katılma durumu	58
32.	“Üniversitede eğitimini aldığım çalgıyı yeterli düzeyde kullanabildiğimi düşünüyorum” yargısına katılma durumu	59
33.	“Okulda veya sınıfta bulunan teknolojik kaynakları (akıllı tahta, projektör, bilgisayar vb.) yeterli düzeyde kullanabildiğim için derslerime dahil edebiliyorum” yargısına katılma durumu	59
34.	“Müzik derslerinde, özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerime uygun eğitim ortamı sağlamada (sınıfın öğrenciye uygun düzenlenmesi, kullanılan dilin öğrenciye uygunluğu, ders planlarının öğrenciye göre düzenlenmesi, okul aile işbirliği içinde olunması vb.) yeterli olduğumu düşünüyorum” yargısına katılma durumu	60
35.	“Sınıf hakimiyeti kurmak ve öğrencilerimin ilgisini dersime çekmek konusunda başarılı olduğumu düşünüyorum” yargısına katılma durumu	61
36.	“Üniversitede almış olduğum özel eğitim dersinin mesleki yaşantıma yeterli katkıyı sağladığını düşünüyorum” yargısına katılma durumu	61
37.	“Müzik öğretim yöntemlerini/yaklaşımlarını (Kodaly, Dalcroze, Orff, Suzuki vb.) derslerimde kullanabilme yeterliğine sahip olduğumu düşünüyorum” yargısına katılma durumu	62
38.	“Özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerimin müzik becerilerinin gelişmesinde aileleriyle işbirliği yapabildiğimi düşünüyorum” yargısına katılma durumu	63
39.	“Okulumdaki öğretmenlerle işbirliği içinde olduğumu ve müzik derslerimi diğer derslerle ilişkilendirerek planlayabildiğimi düşünüyorum” yargısına	

	katılma durumu	63
40.	“Özel eğitimde müzik eğitimiyle ilgili ülkemizde yapılan çalışmaların yeterli düzeyde olduğunu düşünüyorum” yargısına katılma durumu	64
41.	“Özel eğitimde müzik eğitimiyle ilgili ülkemizde yapılan çalışmaların bu alandaki gelişimime katkı sağladığını düşünüyorum” yargısına katılma durumu.....	65
42.	“Bu kurumda çalışmaya başlamadan önce özel eğitim okullarının varlığından, iş ve işleyişinden, bu kurumlarda da görev alabileceğimden haberdardım” yargısına katılma durumu	66
43.	“Bu kurumlarda göreve başlamadan önce özel eğitimde müzik eğitimiyle ilgili hizmet içi eğitim verilmesi gerektiğini düşünüyorum” yargısına katılma durumu	67

KISALTMALAR LİSTESİ

akt.	: Aktaran
BEP	: Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı
BÖP	: Bireyselleştirilmiş Öğretim Programı
Dr.	: Doktor
F	: Frekans
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MEGEP	: Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi
Prof.	: Profesör
YÖK	:Yükseköğretim Kurulu

Bölüm 1

Giriş

Dünyaya gelen her bireyin birbirinden farklı ve kendine has özellikleri vardır. Bu farklılıklar eğitim sürecinde de kendini göstermektedir. Stein'e göre; "Eğitim, yetileri hep birden ve uyumlu olarak geliştirmektir" (akt. Erbaş, 1998: 4). Herkesin yetenekleri ve ilgilerinin farklı olmasından dolayı da eğitimin bireylerin ihtiyaçları doğrultusunda planlanıp sunulması önemlidir. Bu sebeple bireylere tek tip eğitim verilmesi ve onların farklılıklarının göz ardı edilmesi eğitimin nihai amacına ulaşmasına engel niteliğindedir (Cavkaytar, 2015).

Eğitim, toplumun ve özel manada bireyin gelişme sürecindeki en temel yapıyı oluşturmaktadır. Eğitimin en nihai amacı topluma "üretken, verimli ve sağlıklı" bireyler kazandırmaktır (Pirgon & Babacan, 2013: 192). Bireysel farklılıklardan dolayı eğitim aşamalarının her birey için aynı seyretmesi beklenemez. Bu farklılıklar öğrenme yetisine de tesir etmektedir. Bilhassa özel eğitime gereksinim duyan bireylerin öğrenme süreçlerinde gündelik eğitim koşulları genellikle yeterli olmamaktadır. Eğitimde her birey için fırsat eşitliği ilkesi benimsendiğinden özel eğitime gereksinim duyan bireylerin eğitim aşamaları üzerinde önemle durulmalı ve öğrenmeleri sağlanmalıdır (Pirgon & Babacan, 2013).

Özel eğitime gereksinim duyan bireylerin yaşlılarıyla eşit haklara sahip olmaları ve toplum tarafından kabul görülmeleri gereklidir. Bu bireylerin de yaşlıları gibi okula gitmeye, sosyalleşmeye, benimsenmeye ve nihai amaç olarak gündelik hayatta şahsi gereksinimlerini karşılamaya yetecek seviyede olmaya hakları vardır (Darıca, 2002).

Müzik; bireyi, toplumu, ekonomiyi etkilemesi yönünden çeşitli fonksiyonlara sahip bir disiplindir (Tarman, 2006). Bu doğrultuda bireyler üzerindeki etkileri açısından bakıldığında ise müziğin, insanların kendilerini ifade etme biçimlerinin önde gelenlerinden olduğu söylenebilir (Oktay & Polat Unutkan, 2005). Özellikle çocukların dünyasında müziğin

vazgeçilmez bir yeri ve önemi vardır. Ruhsal açıdan çocukların aşırı duygu durum değişikliklerini dengeleyip, sakinleşmelerini sağlayarak olumlu davranış kazandırmaya yönlendirir. Tarman (2006)'a göre sanat, çocukta var olan potansiyelin gün yüzüne çıkmasına yarar sağlar. Böylece sanatın bir dalı olan müzik sayesinde de çocuğun kişiliği, ruhsal yönü, soyut düşünebilme yetisi ve yaratıcılığı gelişir denebilir (Çadır, 2008).

Görüldüğü gibi müzik, çocukların manevi yönden gelişmelerini destekleyen en temel unsurdur. Bu durum özel eğitime gereksinim duyan çocuklar için de oldukça geçerlidir. Müzik bu çocukların gelişim aşamalarını destekler ve çevreyle iletişime geçebilmelerine yardım eder (Dedeoğlu, 2018). İletişim kurma yetisi yeterli olmayan çocuklar bile müzik sayesinde kendilerini ifade edebilir, sosyal yönden gelişim gösterebilir, ruhsal yönden daha sağlıklı ve öz güveni yüksek bireyler olarak yetişebilirler (Oktay & Polat Unutkan, 2005).

1.1. Özel Eğitimin Önemi

Özel eğitimin terimsel anlamda farklı kişiler tarafından birçok defa tanımlandığı görülmektedir (Ataman, 2005; Cavkaytar & Diken, 2005; Dönmez, 2011; Ersoy & Avcı, 2000; Okuturlar, 1975). Eripek (2005: 8) özel eğitimi; “Özel gereksinimi olan bireylerin bağımsız yaşama olasılığını en üst düzeye çıkarmayı hedefleyen, bireysel olarak planlanan, sistematik olarak uygulanan ve dikkatli bir biçimde değerlendirilen öğretim hizmetlerinin bütünüdür” diye tanımlamıştır. Sönmez (2017)'e göre özel eğitim; özel gereksinime ihtiyaç duyan ve duymayan öğrenciler arasındaki farkları ortadan kaldırmak ve toplum nezdinde yadırganmamalarını sağlamak adına özel eğitime muhtaç öğrencilere ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanıp sunulan bir programdır. 2018 tarihli Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'ne göre ise, “Bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak üzere geliştirilmiş eğitim programları ve özel olarak yetiştirilmiş personel ile

uygun ortamlarda sürdürülen eğitim” olarak ifade edilmiştir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018: 2). Bu tanımlardan hareketle çeşitli sebeplerle diğerlerinden ayrılan çocuğun gündelik hayatta kendine yetebilmesini ve toplum tarafından sosyal kabulünün sağlanmasını hedef alan eğitimin uzman öğreticiler aracılığıyla çocuğa sunulmasıyla özel eğitimin gerçekleştiği söylenebilir. Böylece eğitimin içinde özel eğitimin ayrı bir yeri ve fırsat eşitliği bakımından önemi olduğu görülmektedir.

Mustafa Kemal Atatürk, “Eğitimde feda edilecek tek bir fert yoktur” diyerek herkesin eğitim hakkı olduğuna işaret etmiştir. Esas olan bireylerin eğitimden eşit şekilde yararlanmalarıdır (Uğur, 2015: 4). Bu doğrultuda İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi Madde 26’da eğitimde fırsat eşitliği; “Herkesin eğitim hakkı vardır” olarak ifade edilmiştir (Güngör, 2009: 31). Ayrıca çocuk haklarının evrensel düzeyde korunması adına Uluslararası Çocuk Hakları Sözleşmesi düzenlenmiş ve Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesiyle de güvenceye alınmıştır (Aydın, Aydoğdu, Taş & Dönmez, 2010). Bu anlaşmaların hepsine taraf olan ülkemizde ise 1982 Anayasası’nda yer alan ve eğitimle ilgili hükümlerin bulunduğu Madde 42’de; “Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz” cümlesi ile eğitimde fırsat eşitsizliğine yer olmadığı belirtilmiştir (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982: 13). 24.06.1973 tarih ve 14574 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Türk Milli Eğitimi Temel Kanunu’nda ise fırsat eşitliği; “Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkân eşitliği sağlanır” olarak ifade edilmiştir (MEB, 1973: 5102). Böylece temel ilkelerden olan eğitimde fırsat eşitliği ilkesinin gerekliliği sebebiyle engeli olsun olmasın tüm bireylerin eğitilmesi esası gözetilmektedir. Dolayısıyla özel eğitimin nihai amacının engeli olan bireyleri kazanmaya çalışmak ve onları hem kendilerine yetecek hem de toplumda kabul görülecek düzeye getirmek olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bu bireylere sunulan eğitimin farklı koşullara sahip bir süreci kapsamı gerekmektedir. Çünkü normal eğitim koşullarının çoğu zaman bu bireyler için yeterli olmadığı görülmektedir.

Özel eğitim sürecinin sağlıklı işleyebilmesi için gerekli bir takım unsurlara ihtiyaç duyulmaktadır. Özel eğitime gereksinim duyan bireylere sunulan eğitimin verimliliği için özellikle bu alanda yetiştirilmiş çalışanların, bireyin gereksinimlerini temel alarak hazırlanmış eğitim planlamalarının ve tekniklerinin ayrıca bireyin ihtiyaçlarına yönelik hazırlanmış fiziki eğitim ortamlarının varlığının gerekli olduğu görülmektedir (Yıldırım Doğru, 2013). Ancak özel eğitimin meşakkatli ve anlayış gerektiren bir süreç olduğu unutulmamalıdır. Bu sebeple özel eğitime gereksinim duyan çocuklarla çalışacak personelin alanlarında donanımlı bilgi birikimine sahip olmaları ve bu çocuklar için özveriyle hareket etmeleri gerekmektedir. Çocukların ihtiyaçlarını iyi analiz edip onlara uygun eğitim planlamaları hazırlayıp sunmaları ve bunu yaparken de şefkatle yaklaşım sabırla hareket etmeleri beklenmektedir.

Tüm bu sebeplerden anlaşıldığı gibi özel eğitim, oldukça önemli ve uzun bir süreçtir. Adeta iğneyle kuyu kazmaya benzediği, sabır gerektiren zorlu bir maraton olduğu unutulmamalıdır ve hedeflenene başarıyla ulaşabilmek adına yılmadan, istikrarlı şekilde çalışmayı gerektirmektedir.

1.2. Türkiye’de Özel Eğitimin Tarihi

Türkiye’de özel eğitime gereksinim duyan çocukların eğitimi, 1889 yılında “İstanbul Ticaret Mektebi” çatısı altında işitme engeli olan çocuklara yönelik açılan bir okul ile başlamıştır. Ardından aynı okula görme engeli olan çocukların eğitimine yönelik bir kısım ilave edilmiştir. Fakat okulun eğitim faaliyetine 30 yıl sonra son verilmiştir. 1921 tarihinde “Özel İzmir Sağırılar-Körler Okulu” açılmıştır. 1924-1950 yılları arasında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı’na bağlı olarak özel eğitim hizmeti yürüten bu okul aynı sene Milli Eğitim

Bakanlığı'na aktarılmıştır. Milli Eğitim bünyesine geçen Özel Eğitim Hizmetleri, 1950'den 1980'e kadar İlköğretim Genel Müdürlüğü'ne bağlı bir şube müdürlüğü tarafından icra edilmiştir. Türk Eğitim Sistemi'nde II. Dünya Savaşı'ndan sonraki yıllarda Rehberlik kavramı gündeme gelmiştir. Bu yıllarda uygulanan müfredat programlarında; bireysel farklılıkların varlığının, eğitim-öğretim programlarının bu farklılıklara istinaden revize edilmesi gerektiğinin önemine varılmıştır (Cavkaytar, 2015: 19).

Türk Eğitim Sistemi'ndeki gelişim ve yenileşme aşamaları esnasında Marshall Planı kapsamında ülkemize gelen Amerikalı uzmanlar ile 1955 yılında eğitimimizde ve bilhassa rehberlik alanında uygulanacak ölçme araçları geliştirmek için "Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'na bağlı Test Araştırma Bürosu" kurulmuştur. Ölçme araçları üstüne türlü çalışmalar yapan bu büronun faaliyetlerine sonraki senelerde teşkilatsal bazı değişiklikler aşamasında son verilmiştir (Cavkaytar, 2015: 19).

Bu gelişmeler doğrultusunda, 06.08.1980 tarihinde 2429 sayılı onayla Özel Eğitim Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Bu Müdürlük; 27.02.1982 tarihinde Daire Başkanlığı'na, 13.12.1983 gün ve 179 sayılı Kanun Hükmünde Kararname vasıtasıyla Özel Eğitim ve Rehberlik Daire Başkanlığı'na çevrilmiştir. Özel eğitime ihtiyacı olan çocukların yetiştirilmesiyle ilgili mahiyetler aynı yıl yayımlanan 2916 sayılı "Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu"nda belirtilmiştir (Cavkaytar, 2015: 19).

Daha sonraları 30.04.1992 tarih ve 3797 sayılı kanunla "Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü" kurulmuştur. Bu teşkilatın kurulma amacı, ülkemizde özel eğitim ve rehberlik ile ilgili gereksinimlerin çoğalmasıyla oluşan açığın daha geniş ve aktif bir şekilde hizmet vererek kapatılmaya çalışılmasıdır. Aynı zamanda, engeli olan bireylere yönelik özel eğitim nitelikleri 06.06.1997 tarihli mükerrer 23011 sayılı Resmi

Gazete’de yayımlanan “573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname”de belirtilmiştir (Cavkaytar, 2015: 19).

Özel Eğitim ile ilgili 573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve daha sonra 18 Ocak 2000 tarihinde yürürlüğe giren Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği sayesinde özel eğitime ihtiyacı olan bireylere yönelik sunulan hizmetler yasal anlamda korumaya alınmıştır. Bu yönetmelikte 59 tane umumi ilke tayin edilmiş, özel eğitime yönlendirme öncesi süreçleri, tanı koyma süreçleri, eğitsel anlamda tanı koyma, yerleştirme, takip ve değerlendirme grubu, aile işbirliği gibi konuların tanımı belirtilmiştir. Aynı zamanda özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim kodifikasyonları tanılanmış, bu bireylere yönelik bireysel eğitim programları hazırlamanın önemine işaret edilmiş, kaynaştırma eğitiminden söz edilmiş, kaynaştırma eğitimine dair temel ilkeler, kıstaslar, uygulamaya dair çerçeve belirlenmiş ve bu eğitim alanında çalışacak kişilerin görevleri ile sorumlulukları belirtilmiştir (Çitil, 2009).

18 Ocak 2000 tarihli Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 31.05.2006 tarihinde Türk Milli Eğitimi’nin genel amaçları ve temel ilkeleri ışığında özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin genel ve mesleki eğitim haklarından yararlanabilmelerine ilişkin mahiyetleri derlemek adına revize edilmiştir (MEB, 2006). Yönetmelikte değişikliğin ardından özel eğitimin amaç ve ilkeleri, eğitimsel anlamda tanılama, uygun yerleştirme yapma ve değerlendirme, özel eğitimle ilgili kurulların işlevleri, özel eğitimde kaynaştırma eğitimi, özel eğitim alanında hizmet veren okullar ve kurumlar, özel eğitim okulları dışındaki kurumlarda açılan özel eğitim alt sınıfları, destek eğitim odaları, evde eğitim gibi konularda boyutluca düzenlemeler yapılmıştır (Çitil, 2009).

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, farklı yıllarda değişikliğe uğramış ve son olarak 07.07.2018 tarihinde güncellenmiştir. Böylece ülkemizde özel eğitim alanında yürütülen

hizmetlerin birçoğuna hala 07 Temmuz 2018 tarihli Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'ne göre devam edilmektedir.

1.3. Özel Eğitimin Temel İlkeleri ve Amaçları

Tüm bireyler kişisel, sosyal, ekonomik ve kültürel anlamda bir takım haklara sahiptir. Bireylerin bu haklarını kullanabilmesi yaşadıkları toplumun çağdaşlık seviyesine bağlıdır. Çünkü çağdaş topluluklarda toplumsal ve hukuksal açıdan ortam oluşturularak kişilerin bu haklardan koşulsuz yararlanabilmeleri sağlanır (İşman, 2009).

“Özel eğitim hizmetlerinin yaygınlaştırılması, toplumumuzun çağdaşlaşmasının bir göstergesi sayılmalıdır. Dünyanın birçok ülkesinde çağdaşlık, insanların tüm hizmetlerden eşit ölçüde ve gereksinimleri doğrultusunda yararlanabildiklerine göre değerlendirilir” (Cavkaytar & Diken, 2005: 12). Bu sebeple Türk Milli Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda 07.07.2018 tarih ve 30471 sayılı Resmi Gazete'de, özel eğitime gereksinim duyan bireyleri ve bu bireylere direkt ya da indirekt sunulması gereken eğitim-öğretim faaliyetlerine yönelik kararları kapsayan “Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği” yayımlanmıştır. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin yayımlanma amacı; Türk Milli Eğitimi'nin genel amaçları ve temel ilkeleri ışığında özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin genel ve mesleki eğitim haklarından yararlanabilmelerine ilişkin mahiyetlerin derlenip toplanmasıdır (MEB, 2018).

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde temel ilkeler ve amaçlar belirlenerek ilgili alanda ulaşılmak istenen hedefler oluşturulmuştur. Böylece yönetmeliğin 5. maddesinde özel eğitimin temel ilkelerine, 6. maddesinde ise özel eğitimin amaçlarına yer verilmiştir.

Özel eğitimin temel ilkeleri yönetmeliğin 5. maddesinde;

- a) Bireysel farklılıkları, gelişim özellikleri ve eğitim ihtiyaçları dikkate alınarak eğitim hizmeti sunulması,

- b) Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin ilgi, istek, yeterlilik ve yetenekleri doğrultusunda özel eğitim hizmetlerinden yararlandırılması,
- c) Özel eğitim hizmetlerine erken dönemde başlanması,
- ç) Özel eğitim hizmetlerinin özel eğitim ihtiyacı olan bireyleri sosyal ve fiziksel çevrelerinden mümkün olduğu kadar ayırmadan, toplumla etkileşim ve karşılıklı uyum sağlama sürecini kapsayacak şekilde planlanıp yürütülmesi,
- d) Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitsel performansları doğrultusunda amaç, içerik ve öğretim süreçlerinde uyarlamalar yapılarak diğer bireylerle birlikte eğitim görmelerine öncelik verilmesi,
- e) Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademedeki eğitimlerini sürdürebilmeleri için kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılması,
- f) Özel eğitim ihtiyacı olan bireyler için BEP geliştirilmesi ve eğitim programlarının bireyselleştirilerek uygulanması,
- g) Ailelerin, özel eğitim sürecinin her aşamasına aktif katılmalarının sağlanması,
- ğ) Özel eğitim politikalarının geliştirilmesinde üniversitelerin ilgili bölümleri ve özel eğitim ihtiyacı olan bireylere yönelik faaliyette bulunan sivil toplum kuruluşları ile iş birliği içinde çalışılması, esastır olarak ifade edilmiştir (MEB, 2018: 2).

Yönetmeliğin 6. maddesinde ise özel eğitimin amaçları yer almaktadır. Buna göre; özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin, Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda hazırlanmış eğitim programları sayesinde eğitsel ihtiyaçlarının karşılanması ve böylece kapasitelerini yetenek, ilgi ve yeterlikleri doğrultusunda yüksek düzeyde kullanabilmelerinin, bir sonraki öğrenim basamağına geçebilmelerinin, yaşamsal ve mesleki yönden hazır hale gelmelerinin sağlanması amaçlanmıştır (MEB, 2018).

Anlaşıldığı üzere yönetmelik sayesinde ilkeler ve amaçlar belirlenerek, Türk Milli Eğitimi'nin içinde özel eğitimin her yerde aynı koşullar çerçevesinde yürütülmesi ve eşit hedeflere ulaşması bakımından bir yol haritası çizilmiştir.

1.4. Özel Eğitim Uygulama Okulu

Özel eğitim, akranlarından çeşitli özellikler bakımından farklılık gösteren bireylerin, bireye yönelik hazırlanmış programlar vasıtasıyla bağımsız yaşam koşullarından maksimum yararlanmalarının hedeflendiği tüm eğitim süreçlerini kapsar (Akçamete, 1998). Özel gereksinimli bireylerin eğitim ortamları ele alındığında ise özel eğitim, engeli olmayan yaşlılarıyla beraber ve engeli olmayan yaşlılarından ayrı olmak üzere iki farklı şekilde uygulanmaktadır. Birincisi, yaşlılarıyla beraber eğitim, engeli olmayan yaşlılarıyla birlikte aynı sınıf ortamında aynı sınıf öğretmenleri vasıtasıyla sunulan eğitimidir. Bu eğitime kaynaştırma eğitimi denmektedir (Batu & Kırcaali İftar, 2006). İkincisi ise yaşlılarından ayrı eğitim, özel gereksinimli bireyler için engel grubu ve seviyesi temel alınarak hazırlanan eğitim planları çerçevesinde bu alanda uzman eğitimciler vasıtasıyla sunulan eğitimidir (Batu & Kırcaali İftar, 2006). Bunun gibi ilkokul ve ortaokul düzeyinde olup genel eğitim programlarındaki amaçlanan hedeflere ulaşamayacak durumda olan bireyler, gelişimsel performans seviyelerine yönelik hazırlanan eğitim programlarının bu alanda özel olarak yetiştirilmiş personel vasıtasıyla uygulanmakta olduğu özel eğitim okullarında ve kurumlarında eğitimlerini devam ettirirler (MEB, 2012).

21 Temmuz 2012 tarihli Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde özel eğitim okul ve kurumları; özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin, bağımsız yaşam becerilerini geliştirebilmek ve böylece kendi kendilerine yeter hale getirebilmek, halihazırdaki yeteneklerinin gün yüzüne çıkmasını sağlamak ve toplumsal uyum kapasitelerini maksimum düzeye çıkarabilmek amacıyla hizmet veren okullar ve kurumlar olarak ifade edilmiştir. Bu

amaçla açılan okullardan olan özel eğitim uygulama okulu, orta veya ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan bireyler ile otizmi olan bireylere yönelik eğitim hizmeti vermektedir (MEB, 2012). Bu engel türlerinin yönetmeliğe göre tanımları ise aşağıdaki gibidir:

- Orta düzeyde zihinsel yetersizliği olan birey; zihinsel fonksiyonlarında ve anlamsal, toplumsal ve pratik adaptasyon yeteneğindeki yetersizlik sebebiyle akademik, gündelik ve iş hayatına yönelik yetilerin edinilmesinde özel eğitime ve destek eğitime yoğun olarak ihtiyacı olan bireydir.
- Ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan birey; zihinsel fonksiyonlarında ve anlamsal, toplumsal ve pratik adaptasyon yeteneğindeki yetersizlik sebebiyle kişisel bakım becerisi kazandırma öğretimini de kapsayan, yaşamın her aşamasında ve yaşam süreci boyunca yoğun özel eğitim ve destek eğitime ihtiyaç duyan bireydir.
- Otizmi olan birey; erken çocukluk döneminde toplumsal etkileşim, sözlü ve sözsüz iletişim becerileri, etkinliklere karşı ilgi ve beceri sınırlılığı ortaya çıkan ve bu sebeplerle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyaç duyan bireydir (MEB, 2012).

Orta veya ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan bireyler ile otizmi olan bireylere eğitim hizmeti vermek için açılan özel eğitim uygulama okullarında, ilk dört yıl (1., 2., 3. ve 4. sınıf) I. kademe, ikinci dört yıl ise (5., 6., 7. ve 8. sınıf) II. kademe olarak adlandırılmıştır (MEB, 2012).

İlköğretim kurumlarında uygulanmakta olan eğitim programlarını takip edemeyen orta veya ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan bireyler ile otizmi olan bireylere yönelik açılan bu okullarda, toplumsal uyum, gündelik yaşam, kişisel bakım ve akademik yetilerinin gelişmesi amacıyla Bakanlık tarafından hazırlanmış bir özel eğitim programı uygulanır. Eğitim personeli tarafından bu özel eğitim program temelli Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) hazırlanır ve BEP'te olan hedefler ve davranışlara dikkat edilerek başarı

değerlendirmesi yapılır (MEB, 2012). O halde BEP nedir? “Özel eğitim gerektiren birey için geliştirilen ve ailesi tarafından onaylanan bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP); bireyin, ailenin, öğretmenin gereksinimleri doğrultusunda hazırlanan ve hedeflenen amaçlarda verilecek destek eğitim hizmetlerini içeren özel eğitim programıdır” (MEB, 2004: 32).

Özel eğitim uygulama okulunda, tuvalet eğitimi edinememiş, ağır davranışsal sorunları olan ve grup eğitimine adapte olamayan öğrenciler ile bire bir eğitim uygulamaları yapılarak grup eğitimine hazırlanmaları sağlanır (MEB, 2012).

İşleyiş açısından bakıldığında bu okullarda bir ders süresi 40 dakikadır. Sınıf mevcudu ise orta ve ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan bireyler için okul öncesinde en fazla 5, diğer sınıflarda en fazla 10 öğrencidir. Otizmi olan bireyler için oluşturulan sınıfların mevcudu da en fazla 4 öğrenciden oluşmaktadır. Ayrıca bu okullarda 1. sınıftan 4. sınıfa, 5. sınıftan 8. sınıfa kadar olan dersler özel eğitim sınıf öğretmenleri tarafından okutulur. Fakat özel yetenek dersleri ile din kültürü ve ahlak bilgisi dersinin bu alanda yetiştirilmiş öğretmenler tarafından okutulması gerekir. Ancak alan öğretmenin dersine özel eğitim sınıf öğretmeni de katılır (MEB, 2018).

Sonuç olarak bu okullarda eğitim-öğretimin doğru ve eksiksiz uygulanması için eğitim personeli tarafından öğrencilerin engel türleri ve özelliklerinin iyi bilinmesi, öğrencilerin ihtiyaçlarının iyi analiz edilmesi, bu doğrultuda BEP hazırlanması ve uygulanmasına dikkat edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

1.5. Özel Eğitimde Müziğin Önemi

Sanatın içinde müziğin ayrı bir yeri ve önemi vardır. “Müziğin, insandan insana uzanan evrensel bir dil olması, dili, dini ayrı insanları aynı ezgide birleştirecek güce sahip olması, ona, diğer sanat dalları içinde ayrı bir yer, farklı bir ayrıcalık vermiştir” (Biber Öz, 2001: 102). Bu doğrultuda geçmişten günümüze insanın kendini ifade etme biçimlerinden

önde geleni olan müziğin yaşamın en temel ve en elzem unsurlarından olduğu görülmektedir. O halde “müzik nedir?” diye soracak olursak; seslerin, güzellik arayışına karşılık gelebilmesi adına önceden belirlenmiş amaçlar ve yöntemler doğrultusunda işlenerek estetik hale getirilmesi cevabını bulabiliriz (Uçan, 1994). Böylece müzik, sesleri kasıtlı şekilde ahenkli bir uyuma dönüştürme sanatı olarak tanımlanmıştır (Say, 2005).

“Bugün müzik; yemek, içmek, nefes alıp vermek kadar doğal bir ihtiyaç olarak kabul edilmektedir. Çocukların müziğe karşı doğuştan bir ilgileri vardır. Araştırmacılar daha bebeklerin anne karnındayken duymaya başladıklarını ve bu dönemde iken müzik ve insan ilişkisinin başladığını savunmaktadırlar” (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi [MEGEP], 2014: 4). Böylece müzik çocuğun yaşantısında aktif rol oynamaktadır denebilir. Çünkü çocuk dünyaya gelir gelmez varlığını hissettirmek için ağlar. Yeni doğanın ağlayarak sesini duyurmasıyla başlayan müzik yolculuğu daha sonraki yıllarda annesinden duyduğu ninnilerle devam eder. Çocuk yaş aldıkça müzikli oyunlar oynamaktan, şarkılar söylemekten, ritimler tutmaktan oldukça keyif alır. Bu müzikal tecrübeler sayesinde kendini ifade edebilme yetisi kazanırken, hem dil gelişimine hem de bellek gelişimine katkı sağlar (Aydın, 2017).

Gelişimleri normal seyrinde olan çocukların yaşamında bu denli gerekli ve önemli olan müziğin özel eğitime gereksinim duyan çocuklar için de gerekli ve önemli olduğu unutulmamalıdır (Aydın, 2017). Çünkü müzik sayesinde başarıya ulaşmak kolaylaşmaktadır. Başarı duygusunu tatmaları bu çocuklar için oldukça önemlidir. Böylece hem özgüvenleri hem de motivasyonları artış göstererek diğer branşlarda da başarmaya hevesli olur hale gelirler. Pratt’a göre özel eğitimde çalışan eğitimcilerin, müziğin getireceği başarının önemini görmezden gelmemeleri ve müziği derslerinde kullanmaları gerekmektedir (akt. Nacakcı & Dalkıran, 2016). Bunun sebebi müziğin, “... yetersizliği olan çocukların eğitimlerinde

kullanılan ve tüm gelişim alanlarını da destekleyen bir disiplin alanı” oluşu ve “... yetersizliği olan çocuklarla iletişim kurmada yararlanılacak en etkili yollardan biri” olduğudur (Kutay, 2016).

Milli Eğitim Bakanlığı'nın özel eğitim alanında yayınladığı el kitabında müziğin özel eğitimdeki önemi şu şekilde ifade edilmiştir:

- ✓ Müzik etkinlikleri ile özel eğitime muhtaç çocukların motivasyonu artar.
- ✓ Çocuklar eğlence, yaratıcı ifade ve duygusal tepkilerde deneyim kazanırlar.
- ✓ Çocuklar duygularını, düşüncelerini ve yaşadıkları olayları rahatça ifade ederler ve çocukların streslerinin azalmasında müzik son derece etkilidir.
- ✓ Çocukların öz saygılarının gelişimine yardımcı olur.
- ✓ Çocuklar sakinleşir, onlara dinlenme ortamı sağlanır.
- ✓ Çocukların benlik değerlerinin artmasına yardımcı olur.
- ✓ Çocukların dinleme becerileri, işitsel algıları ve dikkat süreleri artar.
- ✓ Dili kullanmalarında yardımcı olur.
- ✓ Müzik çocukların dil, motor, bilişsel, özbakım ve sosyal gelişim alanlarını desteklemektedir.
- ✓ Müzik etkili ve kalıcı öğrenme sağlar (MEGEP, 2014: 5).

Sonuç olarak müzik özel eğitimde önemli ve gereklidir. Çünkü bu ifadelerden anlaşıldığı üzere çocuğun yaşantısına katkısı göz ardı edilemez niteliktedir. Bundan dolayı özel eğitimin her aşamasında müzikten yararlanmanın başarıya ulaşmada kolaylaştırıcı bir unsur olduğu görülmektedir.

1.6. Özel Eğitimde Müzik Eğitimi

Eğitimde esas olan çağdaşlaşmaktır. Eğitimde çağdaşlaşmak demek merkeze aldığı bireyin “bilişsel, duyuşsal ve devinişsel yönden” eksiksiz olarak gelişmesini sağlamak

demektir (Uçan, 2005: 223). Sanat eğitiminin bir dalı olan müzik eğitimi ise insanın fizyolojik ve psikolojik yönden birçok gelişim alanını destekler nitelikte olmasından dolayı eğitimde çağdaşlaşmanın en temel unsurlarındandır (Tarman, 2006).

Çağdaş eğitimin içinde yer alan müzik eğitimi, Uçan (2005: 30) tarafından, “bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel değişiklikler oluşturma ya da bireyin müziksel davranışını kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak değiştirme ve geliştirme sürecidir” olarak tanımlanmıştır.

Biber Öz (2001: 104-105) müzik eğitimini; “Bireyler üzerinde sevgi, sorumluluk, yaratıcılık duygularının gelişmesini sağlayan müzik eğitiminin amacı, insana, müziği sevdirmekten başka, müzik dinleme, yargılama becerisiyle birlikte insanın beğeni düzeyini yükseltmektir” olarak ifade etmiştir.

“Müzik uygulamada çeşitlense de, hem müziksel hem de müziksel olmayan amaçları gerçekleştirmek için programlarda yer almaktadır. Çünkü müzik, insanın gelişimine katkı sağlaması yönü ile ele alındığında eğitimin bir aracı olarak görülmekte, kısacası doğrudan müziksel olmayan bir amacı gerçekleştirmektedir” (Göğüş, 2008: 370). Modern eğitimin olmazsa olmazlarından olan müzik eğitiminin amaçları arasında bireylerin bilişsel gelişimlerini desteklemek ve becerilerini etkin bir şekilde kullanmalarını sağlamak vardır (Şendurur & Barış, 2002). Müzik eğitimi bireyin benlik algısını güçlendirerek özgün düşünebilmesine yardımcı olur, devinişsel kabiliyetlerini ve zihinsel yetilerini artırır, sosyal yönünü destekler ve nihayetinde çocuğun bir bütün olarak gelişmesine katkı sağlar (Sığırtmaç, 2005). Bu ifadelerden hareketle müzik bireylerin hafıza, öykünme ve gözlem tarzı kabiliyetlerine doğrudan etki ederek bu özelliklerinin gelişmesine yardımcı olmakta ve

böylece öğrenilebilirlik üzerinde pozitif katkı sağlayarak öğrenmeyi karmaşadan uzaklaştırıp kolaylaştırmaktadır denebilir (Uslu, 2007).

Müzik eğitimi özel eğitime gereksinim duyan bireyler için de oldukça gereklidir. Eğlenceli, keyifli ve başarmayı kolaylaştırır nitelikte olmasından dolayı müzik eğitimi bu bireylerin akademik gelişimlerini destekleyerek çeşitli tecrübeler edinebilmelerine olanak sağlar. Böylece müzik, özel eğitime gereksinim duyan çocuğun da bilişsel, devinişsel ve toplumsal açıdan bir bütün olarak gelişimini desteklerken, yeterli olmadığı diğer branşlarda da özgüvenli olmasını sağlar ve başarmaya teşvik eder (Turan, 2006).

Anlaşıldığı üzere özel eğitimde müzik eğitiminde hedeflenen özel eğitime gereksinim duyan çocukların müziksel anlamda bilgi birikimlerini arttırıp, müzisyen olarak yetişmelerini sağlamak değil, çocukların kişiliğini, ruhsal yönünü, soyut düşünebilme kabiliyetini ve yaratıcılığını geliştirmeye çalışmaktır (Turan, 2006). Bu bakımdan özel eğitimde müzik eğitimine her daim ihtiyaç vardır.

1.7. Özel Eğitimde Müzik Öğretmeni

Özel eğitimde müzik denildiğinde en önemli rol öğretmenindir. Öğretmen çocuğun müzikle tanışmasını sağlayarak onun yaşantısında müzikal deneyimler edinmesine olanak tanır (MEGEP, 2014). Çocuğun müzikal hayatında bu denli aktif rol oynayan öğretmenin dikkat etmesi gereken temel unsurlar vardır. Bu unsurlar aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- Öğretmen etkinlikleri gerçekleştirirken çocuklarla birlikte hareket edebilmeli, özverili, hevesli ve eğlenceli davranışlar sergilemelidir. Konuşurken ses tonunun samimi, cana yakın, içten, şefkatli, benimseyen, eğlenceli vb. olması gerekmektedir.
- Öğretmen etkinlikleri gerçekleştirirken çocukların göz hizalarında bulunmalı, sınıf içerisinde onların öğretmenlerini ve diğer çocukları rahat görebilmelerini sağlayacak şekilde düzen oluşturmalıdır. Bu durum birbirlerini örnek alabilmeleri ve paylaşımcı

olabilmeleri açısından önemlidir. Ancak bireysel çalışmalar gerektiği zaman birbirlerinden bağımsız bir düzen oluşturulmalıdır. Öğretmenin sınıf hâkimiyeti kurabilmesi, onlara model olabilmesi ve yeterli tekrar yaparak öğrettiklerinin unutulmamasını sağlaması gerekmektedir.

- Öğretmen planlanan etkinliklerin hedefe başarıyla ulaşmalarını sağlamak için uygulayacağı etkinliklere yönelik yönergeleri etkinlik öncesinde karmaşadan uzak, yalın ve basit şekilde ifade etmelidir. Etkinliğin kaidelerini anlaşılır bir dille açıkça izah etmelidir. Tüm çocukların etkinliğin yönergelerini doğru anlamaları sağlanmalıdır. Anlaşılmadığı düşünüldüğü takdirde yönergeler anlaşılana kadar tekrar edilmelidir. Gerekirse öğretmen bizzat kendisi model olmalıdır.
- Öğretmen özel eğitime gereksinim duyan bireylerle müzikal çalışmalar yaptığı esnada onların tüm davranışlarını gözlemlemelidir. Bazen sarf ettikleri ufacık bir göz, baş ya da vücut hareketi onların mevcut durumlarından farklılaştıklarını ve yeniden değerlendirilmeleri gerektiği anlamına gelebilir.
- Öğretmen ihtiyaç duyduğunda müzik alanında uzman kişilerden destek almalı ve başarısız olmaktan çekinmeden müzikal etkinlikleri eksiksiz gerçekleştirmeli, asla bu etkinlikleri göz ardı etmemelidir (MEGEP, 2014).

Bu temel unsurlar doğrultusunda, öğretmenin özel eğitime gereksinim duyan çocuklarla yapacağı müzikal çalışmalarını planlarken de dikkat etmesi gereken bazı hususlar bulunmaktadır. Bu hususlar ise aşağıdaki gibidir:

- Eğitimci, eğitim programlarını hazırlarken ve amaçları belirlerken çocukları çok iyi tanımalıdır.
- Çocukların özür gruplarını ve derecelerini göz önünde bulundurmalıdır.
- Çocukların hazırbulunuşluluklarını dikkate almalıdır.

- Çocukların gelişim düzeylerini çok iyi bilmelidir. Amaçları buna göre belirlemelidir.
- Amaçlar basitten zora doğru bir sıra izlemelidir.
- Amaçların hemen gerçekleşmesi beklenmemelidir.
- Farklı amaçları farklı zaman dilimlerinde başarabileceği unutulmamalıdır.
- Amaçlar mutlaka basamaklandırılarak program içine yerleştirilmeli ve gerekli pekiştirmeler yapılmalıdır.
- Müzik, eğitim programı içine bir eğitim aracı ve yöntemi olarak etkin bir şekilde yerleştirilmeli ve çocukların tüm gelişim alanlarını desteklemelidir (MEGEP, 2014: 7).

Özetlemek gerekirse diğer derslerde olduğu gibi özel eğitimde uygulanan müzik eğitiminde de başrol öğretmenindir. Öğretmen bilgisi ve tecrübesi sayesinde her daim faydalı olmaya çalışmalıdır. Öğrencilerini iyi analiz edip, ihtiyaçları doğrultusunda planlamalar yapmalı ve öğrencilerinin hazırbulunuşluklarına uygun şekilde dersini sunmalıdır. Onlara şefkatle yaklaşım sabırla hareket etmeli, aceleci tutumlardan kaçınılmalıdır. Bu unsurlara dikkat edildiği takdirde belirlenen müziksel hedeflere başarıyla ulaşmanın kaçınılmaz olduğu düşünülmektedir.

1.8. Problem Durumu

Müzik vasıtasıyla öğrencide istendik davranış değişikliği oluşturmak müzik öğretmenin en nihai amacıdır. Mesleki mutluluğu büyük ölçüde bu amaca en ideal şekilde ulaşabilmesine bağlıdır. Fakat bir müzik öğretmenin bu hedeflere ulaşabilmesi mesleki ihtiyaçlarının giderildiği bir ortama sahip olması ve karşılaştığı güçlüklerin en aza indirgenmesi ile mümkün olabilir (Giral, 2013). Bunun için müzik öğretmenlerinin mesleki tatminlerinin sağlanması, sorunlarının belirlenmesi ve öneriler getirilmesi gerekmektedir.

Ancak bu sayede özel eğitimde müzik dersleri daha verimli hale gelebilir. Böylece bu çalışmaya ihtiyaç duyulmuş olup çalışmanın problem durumunu özel eğitim uygulama okullarında çalışan müzik öğretmenlerinin mesleki yaşantılarında karşılaştıkları güçlükler oluşturmaktadır.

1.9. Araştırma Soruları

Araştırmanın problem cümlesi “Özel eğitim uygulama okullarında çalışan müzik öğretmenlerinin mesleki yaşantılarında karşılaştıkları güçlükler nelerdir?” olup, alt problemler de aşağıda belirtilmiştir:

1. Özel eğitim uygulama okullarında çalışan müzik öğretmenlerinin ders ortamı ile ilgili yaşadıkları güçlükler nelerdir?
2. Özel eğitim uygulama okullarında çalışan müzik öğretmenlerinin okul yönetimi ve veli ilişkileri ile ilgili yaşadıkları güçlükler nelerdir?
3. Özel eğitim uygulama okullarında çalışan müzik öğretmenlerinin özel eğitim alanındaki hazırbulunuşlukları ve yeterlikleri ile ilgili yaşadıkları güçlükler nelerdir?

1.10. Araştırmanın Amacı

Araştırmada özel eğitim alanında çalışan müzik öğretmenlerinin yaşadıkları güçlükler hakkında varolan durum tespiti yapılması amaçlanmıştır. Müzik öğretmenlerine uygulanan anket çalışmasından elde edilen veriler sayesinde eksiklikler ve ihtiyaçlar tespit edilerek özel eğitim uygulama okullarında çalışan müzik öğretmenlerinin mesleki yaşantılarında karşılaştıkları güçlüklerle yönelik öneriler getirilmesi amaçlanmıştır.

1.11. Araştırmanın Önemi

Araştırma özel eğitimde çalışan müzik öğretmenlerinin yaşadıkları güçlüklerin farkına varıp sunulacak önerilerden faydalanmaları ve bu alanda çalışacak olan müzik öğretmenlerinin karşılaşılabilecekleri güçlükler konusunda bilgi sahibi olup önlem almaları

açısından önemlidir. Araştırmanın bu alanda yapılacak çalışmalara kaynak niteliği taşıyacağı ve bu yönüyle literatüre katkı sağlayacağı düşüncesi bir diğer önemini ortaya koymaktadır.

1.12. Varsayımlar

Araştırmada müzik öğretmenlerine özel eğitim uygulama okullarında çalışırken yaşadıkları olumsuzlukların tespiti amacıyla anket uygulanmış olup, katılım sağlayan öğretmenlerin anketin içerdiği soruları eksiksiz ve samimi olarak cevaplandıkları düşünülmektedir. Örneklem grubunu oluşturan müzik öğretmenlerinden elde edilen verilerin evreni temsil ettiği varsayılmıştır.

1.13. Sınırlılıklar

Araştırma, Marmara Bölgesindeki özel eğitim uygulama okulları II. kademedeki çalışan müzik öğretmenleri ve araştırmacı tarafından hazırlanıp uygulanan anket sorularıyla sınırlıdır.

1.14. Tanımlar

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı: Özel eğitim gerektiren birey için geliştirilen ve ailesi tarafından onaylanan bireyselleştirilmiş eğitim programı; bireyin, ailenin, öğretmenin gereksinimleri doğrultusunda hazırlanan ve hedeflenen amaçlarda verilecek destek eğitim hizmetlerini içeren özel eğitim programıdır (MEB, 2000: 443).

Bireyselleştirilmiş Öğretim Programı: Milli Eğitim Bakanlığınca özel eğitime gereksinim duyan öğrenciler için uygun görülmüş konu başlıklarından öğretmen tarafından öğrencinin ihtiyacı doğrultusunda seçilenlerin, ders öncesinde yapılması zaruri hazırlıkların ve planlamaların ardından sunulduğu programdır (Önal, 2010).

Özel Eğitim: Özel eğitime gereksinim duyan bireylerin topluma kazandırılması amacıyla, alana hakim personel, amaca yönelik hazırlanmış eğitim programları ve geliştirilen öğretim teknikleriyle bireylerin engel durumunun gerekliliklerine ve ihtiyaçlarına göre sunulan eğitimidir (Yıldırım Doğru, 2013).

Özel Eğitime Gereksinim Duyan Öğrenci: Farklı sebepler yüzünden kişisel ve gelişimsel nitelikleri ile eğitsel yeterlikleri bakımından yaşıtlarına kıyasla belirgin farklılara sahip bireydir (MEB, 2018).

Özel Eğitim Okul ve Kurumları: Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde özel eğitime gereksinim duyan öğrencilere yönelik eğitim hizmeti veren, alana özel yetiştirilmiş personel aracılığıyla, özel oluşturulmuş eğitim programları, yöntem ve tekniklerin uygulandığı okul ve kurumlardır (MEB, 2012).

Bölüm 2

Literatür

Araştırmanın bu bölümünde, özel eğitimde müzik ile ilgili ülkemizde yapılan tez ve makale çalışmalarına yer verilmiştir. Araştırmaya kaynak niteliğinde olan bu çalışmalara erişilmesinde Yükseköğretim Kurulu'nun sitesinde bulunan tez tarama sayfasından ve online veri tabanlarından yararlanılmıştır. Tarama yaparken anahtar kelime olarak “müzik”, “müzik eğitimi”, “müzik öğretmeni”, “özel eğitim”, “özel eğitimde müzik”, “özel eğitimde müzik eğitimi”, “özel eğitimde müzik öğretmeni” kullanılmıştır. Literatür taraması sonucu ulaşılan araştırmalar, “özel eğitimde müzik ve müzik eğitimini konu alan çalışmalar” ve “özel eğitimde müzik öğretmenini konu alan çalışmalar” olmak üzere iki başlık halinde toplanmış ve bu başlıklar halinde sunulmuştur.

2.1. Özel Eğitimde Müzik ve Müzik Eğitimini Konu Alan Çalışmalar

Artan (2001) “Engelli Çocukların Eğitiminde Etkili Bir Teknik: Müzik” adlı makalesinde, müziğin normal gelişim gösteren çocukların eğitim programında yer aldığı gibi engeli olan çocukların da eğitim programında yer alması gerektiğini ve müzik etkinliklerini engeli olan çocukların eğitim programına dahil ederken bu çocukların yaşayabilecekleri problem durumlarının görmezden gelinmemesi gerektiğini savunmuştur. Bu çocuklara yönelik amaç belirleme aşamasında çocuğun tüm gelişim alanlarının desteklenmesi ve hazırbulunuşluklarının dikkate alınması gerektiği düşünülmüştür. Ayrıca çalışmada, belirlenecek amaçların mutlaka basitten zora doğru sıralanması ve basamaklandırılmış bir şekilde programa yerleştirilmesinin gerekli olduğu vurgulanmıştır.

Kurt (2006) “Zihinsel Engelli Çocuklarda Müzik Dinlemenin Öğrenme Üzerindeki Etkisi” adlı yüksek lisans tezinde, dört ile altı yaş aralığında bulunan orta zeka geriliğine sahip çocukların öğrenmeleri üzerinde müzikal faaliyetin etkisini saptamayı amaçlamıştır. Bu

amaçla, İstanbul ilindeki farklı üç özel eğitim merkezine devam etmekte olan dört ile altı yaş aralığında orta zeka geriliği bulunan ve bunlar arasından rastgele yöntemle seçilen 16 kız, 16 erkek olmak üzere toplamda 32 denek ile çalışılmıştır. Bu çocuklardan rastgele iki ayrı grup oluşturulmuş ve dört hafta boyunca birer hafta aralıklarla 30 dakikalık bir bilgisayar uygulaması verilmiştir. Deney grubuna uygulama öncesi beş dakika süresince müzik dinletilmiş ancak araştırmanın istatistiksel analiz sonucuna göre iki grup arasında başarı ve isabet oranı değişkeninde fark görülememiş ve motor becerilerde herhangi bir değişikliğe rastlanmamıştır.

Öner (2006) “Müziğin Öğrenme Güçlüğü Çeken Çocukların Duyarlılıklarına Etkisi” adlı yüksek lisans tezinde, öğrenme güçlüğü çeken çocukların müziğe karşı olan duyarlılıklarının ve müziğin bu çocuklar üzerindeki etkililiğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Aksaray İlköğretim Okulu’na devam eden 30 öğrenme güçlüğü çeken öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplamak amacıyla belirlenen örneklem grubuna uygulanmak üzere bir gözlem formu hazırlanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular sayesinde müziğin bu özel çocukların duygusal tepkilerinin anlamlandırılmasında ve izlenmesinde önemli bir araç olduğu görülmüştür. Ayrıca örneklem grubunun büyük çoğunluğunun müziğe duyarlılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Berrakçay (2008) “Müziğin Bir Yaygın Gelişimsel Bozukluk Tipi Olan Otizmde Ortaya Çıkan Problemler Üzerindeki Etkisi: Ritim Uygulaması Çerçevesinde 4 Örnek Olay” adlı yüksek lisans tezinde, müzikal kapsamda uygulanan ritim çalışmalarının otistik çocuklarda gözlenen problem davranışlarının kontrolü üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Bu amaçla İzmir’de bulunan bir özel eğitim merkezinden seçilen dört otistik çocukla haftada birer kez olacak şekilde toplamda on oturumdan oluşan uygulama çalışması yapılmıştır. Çalışmanın sonunda, tekrara dayalı ritim çalışmalarının, çocukların tekrara dayalı

problem davranışlarının yerini alabileceği sonucuna varılmıştır. Aynı zamanda çocukların bu problem davranışlarının söndürülmesi aşamasında müziğin etkin olmadığı ise çalışmanın bulguları arasındadır.

Gökmen (2010) “Otizm Tanısı Almış Bir Çocuğun Müziğe ve Müzik Çalışmalarına Verdiği Tepkilerin Betimlenmesi” adlı yüksek lisans tezinde, otizmlili bir çocuğun müziğe ve müzik çalışmalarına karşı verdiği tepkilerin betimlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada model olarak, niteliksel araştırmalarda betimsel tek-denekli etkileşimsel durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 6 yaşında otizm tanısı olan bir çocuk oluşturmaktadır. Araştırmada verilerin elde edilmesinde, yapılandırılmamış görüşmelerden, video kayıtlarından ve araştırmacının hazırlamış olduğu gözlemci kayıt çizelgesinden yararlanılmıştır. Araştırmanın sonucunda; içeriğinde bir düzenleme olmaksızın yapılandırılmış ortamda gerçekleştirilen çalışmalarda, çocuğun müziğe ve müzik çalışmalarına karşı olumlu tepkiler verdiği, araştırmacı ile istendik şekilde iletişim kurduğu, müzik çalışmalarına karşı hevesli ve bağımsız katıldığı görülmüştür.

Önal (2010) “Otistik Çocuklarda Müzik Eğitimi” adlı yüksek lisans tezinde, otizmlili çocukların müziğe karşı olan hassasiyetleri ve müzik eğitimine karşı olan ilgilerini belirleyebilmeyi amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2009-2010 eğitim öğretim yılı içinde Kırıkkale ilinde bulunan biri Özel Eğitim Kurumunda, diğeri ise Otistik Çocuklar Eğitim Merkezi özel alt sınıfında olan toplam iki otistik çocuk oluşturmaktadır. Araştırmada akılda kalıcı melodisi ve kolay sözleri olan aynı zamanda çocukların yaş düzeyine uygun bir şarkı öğretilmiştir. Performans belirlemede dört müzikal beceri kullanılmış olup bunlar Yaygın Gelişimsel Bozukluğu Olan Bireyler için Performans Belirleme Formu’nda bulunan müzik becerileri modülünden seçilmiştir. Etkinlik öğrenmeyle ilgili değerlendirmeler her oturum sonunda BÖP üyeleri tarafından yapılmıştır. Araştırmada verilerin elde edilmesinde

BÖP formu, BÖP değerlendirme formu ve Müzik Eğitimi Çalışma Sonucu Durum Tespit Gözlem Formu'ndan yararlanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, bireysel müzik eğitiminin bu çocuklar için gerekli olduğu ve müzik eğitim programının çocuğu esas alarak bireysel hazırlanması gerektiği görülmüştür.

Eren, Deniz ve Düzkantar (2013) "Orff Yaklaşımına Göre Hazırlanan Müzik Etkinlikleri İçinde İpucunun Giderek Azaltılması Yöntemi ile Yapılan Gömülü Öğretimin Otistik Çocuklara Kavram Öğretmedeki Etkililiği" adlı makalesinde, Orff yaklaşımıyla hazırlanmış müzik etkinliklerinin, otizm tanısı almış çocuklara gömülü öğretim tekniklerinden ipucunun giderek azaltılması yöntemiyle kavram öğretimi üzerindeki etkililiğinin araştırılması amaçlanmıştır. Yani eğitsel hedeflerin gündelik öğretim faaliyetlerine gömülmesiyle otizimli çocuklardan beklenen eğitsel davranışı gerçekleştirebilmesi için başlangıçta verilen maksimum ipucunun süreç içerisinde giderek minimuma indirilmesi yönteminin, Orff yaklaşımı temelli müzikal etkinlikler üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmada verilerin elde edilmesinde, tek denekli araştırma modellerinden olan deneklerarası çoklu yoklama tekniği kullanılmıştır. Öğrenmenin kalıcılığının ölçülmesi için uygulama sonunda 1., 2. ve 4. haftalarda izleme oturumlarıyla gerekli kontroller sağlanmış olup genelleme tesirini belirlemek amacıyla öntest-sontest şeklinde inceleme yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul'da Nova Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi'ne devam eden 3-6 yaşları arasındaki 3 otistik çocuk oluşturmaktadır. Araştırma boyunca düzenlenen oturumlar birebir öğretim şeklinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular sayesinde, Orff yaklaşımıyla hazırlanan müzik etkinliklerinde ipucunun giderek azaltılması yöntemiyle sürdürülen gömülü öğretim tekniğinin otistik çocuklara kavram öğretme üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda izleme oturumları ile öğrenmenin kalıcılığının sürdürüğü ve genelleme oturumları ile öğrenilenlerin genellenebildiği görülmüştür.

Malkoç ve Ceylan (2013) “Okul Öncesi Dönem İşitme Engellilerde Müzik Eğitimi İle Çocukların Gelişim Özellikleri Üzerine Terapötik Bir Çalışma” adlı makalesinde, müzik eğitiminin, okul öncesi dönemde olan işitme engelli çocukların gelişim özellikleri üzerindeki etkilerinin saptanması amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu; 5-6 yaşlarında olup Özel İlk İletişim Rehabilitasyon Merkezi’nde eğitim gören, 10’u deney ve diğer 10’u kontrol grubu olarak belirlenmiş 20 çocuk oluşturmaktadır. Deney grubundaki çocuklara 16 hafta süresince, engel durumlarına uygun olarak hazırlanmış bir müzik eğitimi programı uygulanmıştır. Programın içeriğinde müzikal anlamda eğitsel temellerin varlığıyla birlikte müzik terapi adına terapötik çalışmalar da bulunmaktadır. Kontrol grubuna müzikal anlamda herhangi bir şey uygulanmamıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular sayesinde; hazırlanan müzik eğitimi programının, okul öncesi dönemde olan işitme engelli çocukların gelişim özelliklerini destekler nitelikte olabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Çelik (2014) “Türkiye’de ve Avrupa’da 2000-2013 Tarihleri Arasında Özel Gereksinimli Çocuklarla İlgili Yapılmış Olan Müzik Eğitimi Çalışmalarının Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tezinde, özel eğitime ihtiyacı olan çocuklara yönelik uygulanan müzik eğitimi ile ilgili yazılmış olan tez ve makalelerin dağılım grafiğinin gösterilmesi amaçlanmıştır. Veri elde etmek amacıyla ulaşılan özel eğitime ihtiyacı olan çocuklarda müzik eğitimi konulu araştırmalar; yıla, amaca, yönteme, engel grubuna, yaşa, ülkeye olmak üzere altı başlık altında derlenmiştir. Betimsel nitelikte olan bu araştırmanın sonucunda, 2009-2011 yıllarına ait %37,14 oranına sahip çalışma bulunduğu, rehabilitasyon ve tedavi amacıyla yapılanların %54,28 oranında olduğu, deneysel modelde %65,71 oranında çalışma yapıldığı, otizm engel türünde %37,14 oranına sahip araştırma mevcut olduğu, 16 yaş ve üzerindeki bireyler üzerine çalışılan %54,28 oranında araştırma bulunduğu ve son olarak çalışmaların %68,57’sinin Türkiye’de yapılmış olduğu görülmüştür.

Yılma Şakalar (2017) “Türkiye’de Eğitilebilir Zihinsel Engelli Çocukların Özel Eğitim Müzik Derslerinde Kullanılabilecek Bir Bilgisayar Destekli Müzik Ders Modülü Tasarımı (İstanbul örneği)” adlı doktora tezinde, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerindeki eğitilebilir zihinsel engelli çocukların görmüş oldukları müzik derslerinin verimliliğini arttırabilmek adına bilgisayar destekli bir dijital öğretim materyali oluşturulması amaçlanmıştır. Özel eğitim müzik derslerinde eğitilebilir zihinsel engelli çocukların kullanabilmesi için tasarlanan bilgisayar destekli dijital öğretim materyali dört farklı modülden oluşmuştur. Bu modüller; ses ve görsel idrak üzerinde hayvan ve insan seslerini, hız kavramlarını, enstrüman seslerini, çevre ve taşıt seslerini, doğal hava olayları seslerini, araç-gereçlerin seslerini tanıyabilme ve sesler sayesinde ilgili görselleri eşleştirebilme becerilerini değerlendirmeye yöneliktir. Modüllerin içinde on sorudan oluşan testler bulunmaktadır. Aynı zamanda, dijital öğretim materyalinde raporlama programı ve özel eğitim öğretmenleri ve kullanıcılar için kullanım kılavuzu bulunmaktadır. Araştırmada verilerin elde edilmesi için bilgisayar destekli dijital öğretim materyali, İstanbul’da özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerine devam eden, 7-11 yaşlarında olan altı eğitilebilir zihinsel engelli çocuğun müzik derslerinde uygulanmış ve ilgili yazılım analizi ile öğrencilerin özel eğitim öğretmenlerine uygulanan gözlem anketleri yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda; dijital öğretim materyalinin Türkiye genelinde bu çocukların müzik derslerinde kullanılması yönünden önemli bir fırsat olduğu görülmüştür. Ayrıca üç aylık uygulama süresi sonucunda, cinsiyet ve yaş değişkeni açısından müzik aletleri modülündeki testte diğer modüllerde yer alan konulara göre daha başarılı oldukları, hız modülündeki testte başarı düzeylerinin en düşük olduğu, çevresel sesler ile ses modüllerinde bulunan testlerdeyse sabit başarı düzeyini tutturdıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Dedeoğlu (2018) “Özel Eğitimde Müzik Alanına İlişkin Yapılmış Olan Bilimsel Çalışmaların İçerik Analizi” adlı yüksek lisans tezinde, özel eğitimde müzik konusuna ilişkin bilimsel araştırmaların farklı değişkenler bakımından incelenerek içerik analizlerinin yapılması amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu 09.07.2017 tarihinde YÖK Ulusal Tez Merkezi’nde bulunup özel eğitimde müziği konu alan 22 lisansüstü tezdten ve Necmettin Erbakan Üniversitesi Kütüphane Veri Tabanları’ndan taranan 18 ulusal ile 29 uluslararası makaleden oluşmaktadır. Bu çalışmalar çeşitli değişkenler (yayın türü, yıl, cinsiyet, üniversite, il, ülke, konu, araştırma yöntemi, veri toplama aracı, çalışma grubu, engel türleri) bakımından incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular alt problemler halinde düzenlenerek frekans ve yüzde tabloları halinde sunulmuştur.

Karagöz (2019) “Ritim İçerikli Müziksel Uygulamaların Orta ve Ağır Düzey Zihinsel Engelli Bireylerin Davranışları Üzerindeki Etkileri” adlı yüksek lisans tezinde, ritim kapsamlı müzikal etkinliklerin orta ve ağır düzeyde zihin engeli olan bireylerin davranışları üzerindeki etkilerinin gözlenmesi ve değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Betimsel nitelikte olan bu araştırmada, özel eğitim kurumlarında eğitim görmekte olan bir grup öğrenciyle çalışılmıştır. Araştırmada veri toplamak amacıyla on hafta süreyle ritmik uygulamalar yapılmış ve uygulamalardan edinilen bulgular analiz edilip yorumlanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular sayesinde; ritim kapsamlı müzikal etkinliklerin, orta ve ağır düzeyde zihin engeli olan bireylerin çeşitli davranışsal alanları üzerinde olumlu yönde etki ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Oyman Özorak (2019) “Çocuk Şarkılarının Otizmli Çocuklardaki Konuşma Problemlerine Etkileri” adlı yüksek lisans tezinde, çocuk şarkılarının otizm tanısı almış çocukların konuşma bozuklukları üzerindeki etkililiğinin araştırılması amaçlanmıştır. Araştırmada, MEB Kütahya Fethi Güzen Özel Eğitim Uygulama Merkezi’ne devam etmekte

olan iki otizmli çocukla bir eğitim yılı içerisinde karşılıklı şekilde uygulamalı olarak çalışılmış, bu kapsamda beş oturumdan oluşan bir süreç değerlendirilmiştir. Çalışma dışı zamanlarda bu çocukların konuşmalarındaki değişimlerin gözlenmesi amacıyla ailelerinin ve öğretmenlerinin fikirlerinden oluşan görüşme kayıtlarına başvurulmuştur. Araştırmadan elden edilen bulgular sayesinde, çocuk şarkılarının otizm tanısı almış çocukların konuşma bozuklukları üzerinde etkili bir uygulama yöntemi olabileceği ve konuşma bozuklukları ile ilgili faktörlerin (fiziksel, genetik veya çevresel) üzerinde ise terapötik çalışmalar yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Öz (2019) “Türkiye’de Görme Engelli Öğrencilerin Müzik Eğitiminde Karşılaştıkları Sorunlar ile İlgili Öğrenci Görüşleri” adlı yüksek lisans tezinde, görme engeli olan öğrencilerin görüşleri doğrultusunda müzik derslerinde karşılaştıkları sorunların saptanması ve bu sorunların çözümüne yönelik öneriler sunulması amaçlanmıştır. Araştırmada veri elde etmek amacıyla, uzman görüşleri doğrultusunda görme engeli olan öğrencilerin müzikal bilgilerini belirleyebilmek adına hazırlanmış olan “Likert Tipi Anket”, Ankara’daki görme engelliler okullarına devam etmekte olan 5., 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda; görme engelli öğrencilerin müzik eğitimi için ayrılmış haftalık ders saatinin yetersiz olduğu, öğretmen ve öğrencilerin Braille Alfabesini yeterli seviyede kullanamama sıkıntısı yaşadıkları, müzik sınıflarındaki fiziki şartların yetersiz olduğu, müzik öğretmenlerinin görme engeli olan öğrencilerin eğitimine yönelik hizmetiçi eğitim ihtiyaçları olduğu ve bu alandaki kaynakların yeterli olmayışının eksikliğini yaşadıkları görülmüştür.

2.2. Özel Eğitimde Müzik Öğretmenini Konu Alan Çalışmalar

Turan (2006) “Özel Eğitimde Müzikten Yararlanmada Karşılaşılan Sorunlarla İlgili Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde, özel eğitim alanında müzik dersi işleyen öğretmenlerin, müzik dersinden faydalanırken yaşadıkları sorunları tespit etmeyi

amaçlamıştır. Bu kapsamda özel eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, eğitimde müzikten yararlanma ile ilgili karşılaştıkları sorunlar, yaş, cinsiyet, mezun olunan okul türü, özel eğitimde çalışma süreleri ve hizmetiçi eğitim alma durumları ile arasındaki ilişkileri kapsayan altı alt amaç belirlenmiştir. Araştırmada yöntem olarak tarama modeli kullanılmış olup öğretmenlerin sorunlarının tespitine yönelik hazırlanan bir anket uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular sayesinde, öğretmenlerin müzik dersine yönelik yeterliklerinin düşük olduğu, kullanılan ders materyallerinin yetersiz olduğu ve eğitim ortamlarının müzik dersi işlemeye uygun olmadığı, özel eğitimde kullanılan müzik dersi müfredat programının ve özel eğitim alanındaki yayınların yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Nacakcı ve Dalkıran (2016) “Zihin Engelli Özel Eğitim Okullarındaki Müzik Dersi Uygulamalarına Yönelik Öğretmen Görüşleri” adlı makalesinde, özel eğitim okullarında eğitim görmekte olan zihin engelli bireylerin müzik dersleri ve müzikal etkinliklerden yararlanabilme düzeylerinin belirlenmesi ve müzik derslerinin işlenirkenki uygulanma şekillerinin saptanması amaçlanmıştır. Betimsel nitelikte olan bu araştırmanın çalışma grubunu; farklı illerde bulunan ve Milli Eğitim Bakanlığı bünyesindeki özel eğitim okullarında çalışan 26 müzik öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada verilerin elde edilmesinde, müzik öğretmenlerinin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda; müzik öğretmenlerinin çoğunluğu tarafından müzik derslerinin işlenirkenki uygulanma şekilleriyle ilgili hem öğretim programına hem de müzik dersi için belirlenmiş ders kitabına dair çelişkili yorumlar yaptıkları görülmüştür. Ayrıca öğretmenlerin büyük çoğunluğunun; müzik derslerinin, öğrenciler için oldukça önemli olduğu, çünkü öğrencilerin bu derslerde hem

rahatladıkları hem de mutlu oldukları bundan dolayı da rehabilitasyonlarına katkı sağlayabileceği görüşüne sahip olduğu görülmüştür.

Akıncı (2017) “Müzik Öğretmenlerinin Özel Gereksinimli Öğrencilerle Müzik Uygulamalarına İlişkin Özyeterlik Algıları” adlı doktora tezinde, özel gereksinimli öğrencilerle çalışan müzik öğretmenlerinin müzik dersi uygulamalarını yürütmeye ilgili özyeterlik algı düzeylerinin araştırılması hedeflenmiştir. Bu doğrultuda müzik öğretmenlerinin özyeterlik algılarını saptamak amacıyla “Müzik Öğretmenlerinin Özel Gereksinimli Öğrencilerle Müzik Uygulamalarına İlişkin Özyeterlik Algısı Ölçeği” geliştirilmiş ve öğretmenlerin özyeterlik algıları çeşitli değişkenler açısından incelenmeye çalışılmıştır. Araştırma soruları 227 müzik öğretmeni tarafından cevaplanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular sayesinde; öğretmenlerin özyeterlik algılarının mezun olunan fakülte, özel gereksinimli öğrencilere evde müzik eğitimi verme, bu öğrencilerin eğitimlerine faydalı olmaya yönelik düzenlenen seminer, sertifika programı, proje, kurs gibi çalışmalara katılma durumu, müzik dersliğine sahip olma ve görevli oldukları okulda rehber öğretmeni bulunması değişkenleri açısından anlamlı farklılıklar gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Sönmez (2017) “Kaynaştırma Öğrencilerine Uygulanan Müzik Eğitimine İlişkin Müzik Öğretmenlerinin Görüşleri” adlı yüksek lisans tezinde, kaynaştırma öğrencilerine uygulanan müzik eğitiminin müzik öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın bulgularının elde edilmesinde nitel verilere bağlı betimsel araştırma modelinden görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2016-2017 eğitim öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı Ankara ili Pursaklar ilçesinde bulunan altı devlet ortaokulunda görevli dokuz müzik öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda, öğretmenlerin lisans döneminde kaynaştırma eğitimi almadıkları, bunun

eksikliğini yaşadıkları, bu öğrencilere derslerinde yeterli zaman ayıramadıkları ve zorunlu olmasına rağmen bu öğrenciler için BEP hazırlamadıkları görülmüştür.

Kutlu (2018) “Ortaokullar ve Özel Eğitim Uygulama Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere İlişkin Görüşleri” adlı yüksek lisans tezinde, ortaokullar ve özel eğitim uygulama okullarında görevli müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada veri toplamak amacıyla nitel araştırmalarda kullanılan görüşme yönteminden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği seçilmiştir. Araştırma grubunu 2015-2016 eğitim öğretim yılında Trabzon İl Milli Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı özel eğitim uygulama okullarında ve özel eğitim sınıfları olan ortaokullarda görevli olup araştırmaya katılmaya gönüllü 20 müzik öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda, müzik öğretmenlerinin algı ve konuşma, derslere katılım gibi konularda problem yaşayan öğrencilerine derste ayrıca zaman ayıramamaları sebebiyle zorluk yaşadıkları, ders işlerken konuları sadeleştirip anlatmayı tercih ettikleri, sınıfın mevcut programıyla derslerini işledikleri, derslerinde ritim etkinliklerine yer verdikleri görülmüştür. Katılımcıların çoğunluğu tarafından özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerine derslerinde gerekli özeni gösterdiği, okul idaresiyle ve öğrenci velileriyle sorun yaşamadıkları ancak müzik sınıfı ve müzik aleti sıkıntısı yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Eyüpoğlu (2019) “Özel Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Bu Kurumlardaki Müzik Eğitimine ve Öğrencilere Yönelik Tutumlarının İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde, Türkiye’deki özel eğitim kurumlarında görevli müzik öğretmenlerinin kurumlarındaki müzik eğitimi ve öğrencilerine dair tutumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada betimsel araştırma yöntemlerinden tarama (survey) modeli, aynı zamanda tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden “amaçlı örnekleme” kullanılmıştır. Araştırmada

Türkiye’deki özel eğitim uygulama ve iş uygulama merkezleri ve özel eğitim mesleki eğitim merkezlerinde görevli 80 müzik öğretmeni ile çalışılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular sayesinde, katılımcıların çoğunluğunun; kadın olduğu, eğitim fakültesi müzik öğretmenliği mezunu olduğu, 16-20 yıl arası hizmet süreleri bulunmasına karşın özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere yönelik bilgi eksikliği yaşadığı, lisans döneminde özel eğitim dersi almadığı, özel eğitimde müzik dersi verme konusunda kendilerini yeterli gördüğü, demografik bilgileri ve tutumları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı, genel tutumlarının yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca öğretmenlerin çoğunluğu tarafından, bu öğrencilerin de yetenek sahibi olduğunu ve müzik derslerinde başarıya ulaşabilmelerinde engel türlerinin tesiri olduğunu düşündükleri, başarı ölçme ve değerlendirme konusunda bilgisiz oldukları, öğrencilerinin özel eğitim okullarında mı eğitim görmeye devam etmeleri yoksa kaynaştırma eğitimi mi almaları gerektiği ile ilgili düşüncelerinin çeliştiği, özel eğitim alanındaki eğitimlerinin yetersizliğinden dolayı bu kurumlarda göreve başlamadan önce çeşitli kaygılar yaşadıkları ancak bu kurumlarda çalışmaya başladıktan sonra düşüncelerinin pozitif yönde değiştiği ve kaygılarından arındıkları ortaya çıkmıştır. Lisans döneminde özel eğitim dersi alanlar tarafından, bu dersin çeşitli değişkenler bakımından (öğrenci tanıma, sınıf yönetimi, iletişim, müzikal davranış kazandırma) mesleki yaşantılarına katkı sağladığını, ders işleniş ile ilgili olarak ise planlama, değişik yöntem ve teknik kullanma, materyal tasarlama gibi konularda ise fayda sağlamadığı, bazı öğretmenlerin ise özel eğitimde müzik dersi vermede sıkıntı yaşadıkları, çevrelerindeki özel eğitim öğretmenlerinden yardım aldıkları, özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencileriyle ilgili iletişim problemleri yaşadıkları, bundan dolayı da özel eğitime adapte olamadıkları, eğitim yetersizliği ve bilgi eksikliği olanlar da kendilerini özel eğitim alanında yetersiz gördükleri sonucuna ulaşmıştır.

Sarıçiftçi (2019) “Özel Eğitim Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Doyumlarının ve Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde, özel eğitim okullarında çalışan müzik öğretmenlerinin çeşitli değişkenler açısından mesleki doyum ve mesleki tükenmişlik seviyelerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma grubunu Ege Bölgesi’ndeki illerin merkezlerinde bulunan özel eğitim okullarında çalışan 16’sı kadın, 11’i erkekten oluşan toplam 27 müzik öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada verilerin elde edilmesinde, Maslach ve Jackson (1981) tarafından geliştirilen “Maslach Tükenmişlik Envanteri (MBI)” ve Kuzgun, Sevim ve Hamamcı (1999) tarafından geliştirilen “Mesleki Doyum Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmadan edinilen bulgulara göre; özel eğitim okullarında çalışan müzik öğretmenlerinin tükenmişlik seviyelerinin yüksek düzeyde olduğu görülmüş olup cinsiyete göre ise herhangi bir farklılığa rastlanmamıştır. Görevli oldukları okul değişkeniyle ilgili tükenmişlik seviyeleri bakımından, en yüksek tükenmişlik düzeyine sahip olanların işitme engelliler okullarında çalışan müzik öğretmenleri, en düşük tükenmişlik düzeyine sahip olanların ise otistik öğrencilerin bulunduğu okullarda çalışan müzik öğretmenleri olduğu tespit edilmiş olup okul türü farketmeksizin genele bakıldığında özel eğitim okullarında müzik öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Mesleki doyum seviyeleri arasındaki ilişkiye istatistiksel olarak bakıldığında anlamlı farklılık olmadığı görülmüş olsa da, mesleki doyum seviyeleri yüksek düzeyde çıkmıştır. Araştırmanın sonucunda; müzik öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik seviyeleri yüksek düzeyde olmasına karşın mesleki doyum seviyelerinin de yüksek düzeyde olduğu görülmüştür.

Bölüm 3

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve çözümlenmesi ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Araştırmada, nicel verilere bağlı betimsel araştırma yöntemlerinden tarama (survey) modeli kullanılmıştır. Betimsel araştırmalar, olayı olduğu gibi araştırmaya ve var olan durumu belirlemeye çalışan araştırmalardır. Bu tür araştırmalarda, ele alınan olaylar ve durumlar ayrıntılı bir şekilde araştırılmakta, daha önceki olaylar ve durumlarla ilişkisi incelenerek, “Ne” oldukları betimlenmeye çalışılmaktadır. Tarama (survey), betimsel araştırmalarda kullanılan yaygın yöntemlerin başında gelmektedir (Karakaya, 2009: 59). Tarama (survey) modeli ise, sayısal açıdan fazla elemandan oluşmuş evren içinde, evren ile ilgili genel bir kaniya varmamızı sağlamak adına evrenin hepsi veya alınan örnek yahut örneklem üstünde yapılan bir araştırma modelidir. Geçmiş ya da günümüzdeki bir vaziyetin olduğu gibi betimlenmesini yani araştırma konusu olay, birey ya da nesnenin mevcut şartları doğrultusunda ve olduğu haliyle tarif edilmesini sağlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2005). Bu ifadelerden yola çıkılarak özel eğitim uygulama okullarında çalışan müzik öğretmenlerinin mesleki yaşantılarında karşılaştıkları güçlükleri belirlemek amacıyla tarama modelinde en sık kullanılan veri toplama araçlarından olan anket yöntemi seçilmiştir. Böylece araştırma konusuyla ilgili mevcut durum tespit edilmeye çalışılmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Marmara Bölgesindeki özel eğitim uygulama okullarında (II. kademe)

çalışan müzik öğretmenlerinden, araştırmaya katılmaya gönüllü olan 57 müzik öğretmeni oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı geliştirme sürecinde öncelikle araştırma konusuyla ilgili literatür (kitap, makale, tez, bilimsel araştırma, online veri tabanları vb.) taraması yapılmıştır. Elde edilen veriler ışığında, özel eğitim uygulama okullarında çalışan müzik öğretmenlerinin mesleki yaşantılarında karşılaştıkları güçlükleri belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından uzman görüşleri de alınarak anket formu hazırlanmıştır (Ek 2). Hutton'a göre anket, araştırmanın amacına ulaşabilmesi adına hazırlanmış soruların, belirli bir örneklem grubuna sorulmasıyla gerçekleşen bir veri toplama tekniğidir (akt. Karakaya, 2009).

Anket formu dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde müzik öğretmenlerinin kişisel bilgilerine yönelik sorular sorulmuştur. İkinci bölümde ders ortamına yönelik sorular bulunmaktadır. Üçüncü bölümde okul yönetimi ve veli ilişkilerini konu alan sorular ve dördüncü bölümde müzik öğretmenlerinin özel eğitim alanındaki hazırbulunuşluk ve yeterlikleri ile ilgili sorular yer almaktadır.

3.4. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Araştırmanın başında veri toplama amacıyla oluşturulan anket formunun müzik öğretmenlerine uygulanabilmesi için Milli Eğitim Bakanlığı'ndan gerekli izin alınmıştır (Ek 1). Ardından Bursa ilinde bulunan özel eğitim uygulama okullarına fiilen gidilip anket uygulaması yapılmıştır. Marmara Bölgesinde bulunan diğer illerdeki özel eğitim uygulama okullarına ise telefon aracılığıyla ulaşılmaya çalışılmış ve okul müdürleri ya da müdür yardımcılarlarıyla görüşülerek anketin kurumlarında çalışan müzik öğretmenlerine iletilmesi istenmiş, daha sonra anket online formatta hazırlanıp yollanmıştır. Ulaşılamayan okullara ise anket, okulların resmi internet sayfalarında yer alan mail adresleri aracılığıyla gönderilmiştir.

Bu kurumlarda çalışan öğretmenler tarafından, 48 online formatta, 9 fiilen uygulanan anket olmak üzere toplamda 57 anket cevaplanmıştır.

Uygulanan anket sonucu edinilen veriler; alt bölümler halinde gruplandırılarak tablolaştırılmıştır. İstatistiksel işlemlerden geçirilen bu veriler frekans (f) ve yüzde (%) hesaplamaları sayesinde çözümlenmiş ve sayısal ifadeler elde edilmiştir. Son olarak tablolardan çıkan sonuçlar yorumlanmıştır.

Bölüm 4

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde özel eğitimde çalışan müzik öğretmenlerinin mesleki yaşantılarında karşılaştıkları güçlükleri tespit etmek amacıyla araştırmaya katılmaya gönüllü olan müzik öğretmenlerine uygulanan anketten edinilen verilerin, istatistiksel analizleri sonucunda ulaşılan bulgulara ve bunlara ilişkin yorumlara yer verilmiştir. Edinilen veriler; kişisel bilgilere ait bulgular, ders ortamı, okul yönetimi ve veli ilişkileri, hazırbulunuşluk ve yeterlik alt problemlerine ait bulgular şeklinde sınıflandırılmış ve tablolar halinde gösterilmiştir.

4.1. Kişisel Bilgilere Ait Bulgular

Bu alt başlık altında araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin yaş, cinsiyet, mezun oldukları yükseköğretim kurumu, kaç yıldır bu mesleği yaptıkları ve kaç yıldır özel eğitim alanında çalıştıklarına dair istatistiksel bulgulara ve yorumlara yer verilmektedir.

Tablo 1.

Müzik öğretmenlerinin yaş dağılımı

	<i>f</i>	<i>%</i>
20-25	-	-
26-30	2	3,5
31-35	13	22,8
36 ve üstü	42	73,7
Toplam	57	100

Tablo 1'e göre araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin yaş dağılımı incelendiğinde %73,7'sinin 36 yaş ve üstü, %22,8'inin 31-35 yaşlarında, %3,5'inin 26-30 yaşlarında olduğu görülmektedir. Katılımcılar arasında 20-25 yaşlarında öğretmen ise bulunmamaktadır.

Tablo 2.

Müzik öğretmenlerinin cinsiyet dağılımı

	<i>f</i>	%
Kadın	35	61,4
Erkek	22	38,6
Toplam	57	100

Tablo 2'ye göre araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin cinsiyet dağılımı incelendiğinde %61,4'ünün kadın, %38,6'sının ise erkek olduğu görülmektedir.

Tablo 3.

Müzik öğretmenlerinin mezun oldukları yükseköğretim kurumuna göre dağılımı

	<i>f</i>	%
Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği	36	63,2
Devlet Konservatuvarı	14	24,6
Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü	7	12,3
Diğer	-	-
Toplam	57	100

Tablo 3'te araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin mezun olduğu yükseköğretim kurumuna göre dağılımı incelendiğinde %63,2'sinin Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği, %24,6'sının Devlet Konservatuvarı, %12,3'ünün Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü mezunu olduğu, diğer yükseköğretim kurumlarından ise mezun bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 4.

Müzik öğretmenlerinin görev yaptıkları yıllara göre dağılımı

	<i>f</i>	%
0-5 yıl	2	3,5
6-10 yıl	24	42,1
11-20 yıl	23	40,4
21 yıl ve üstü	8	14
Toplam	57	100

Tablo 4’te araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin görev yaptıkları yıllara göre dağılımları incelendiğinde %42,1’inin 6-10 yıl, %40,4’ünün 11-20 yıl, %14’ünün 21 yıl ve üstü ve %3,5’inin ise 0-5 yıl mesleki deneyimi olduğu görülmektedir.

Tablo 5.

Müzik öğretmenlerinin özel eğitim alanında çalışmakta oldukları yıllara göre dağılımı

	<i>f</i>	%
0-5 yıl	33	57,9
6-10 yıl	22	38,6
11-20 yıl	2	3,5
21 yıl ve üstü	-	-
Toplam	57	100

Tablo 5’te araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin özel eğitim alanında çalışmakta oldukları yıllara göre dağılımı incelendiğinde %57,9’unun 0-5 yıl, %38,6’sının 6-10 yıl, %3,5’inin 11-20 yıl olduğu ve 21 yıl ve üstü çalışan müzik öğretmeni bulunmadığı görülmektedir.

4.2. Ders Ortamı Alt Problemine Ait Bulgular

Bu alt başlık altında araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin derslerini nerede yaptıkları, bu sınıfta bulunan müzik aletlerinin neler olduğu ve öğretmenlerin bunları kullanma sıklıkları, sınıflarının fiziki koşulları ve derslerinde yaşadıkları sorunların neler olduğu konularının tespitine yönelik istatistiksel bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

Tablo 6.

Müzik öğretmenlerinin çalıştıkları kurumda müzik derslerini yaptıkları yere göre dağılımı

	<i>f</i>	<i>%</i>
Müzik odası	44	77,2
Özel eğitim sınıfı	11	19,3
Diğer	2	3,5
Toplam	57	100

Tablo 6’da araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin çalıştıkları kurumda müzik derslerini yaptıkları yere göre dağılımı incelendiğinde %77,2’sinin müzik odasında, %19,3’ünün özel eğitim sınıfında ders yaptıkları görülürken, %3,5’inin ise diğer alanları kullandıkları görülmektedir.

Tablo 7.

Müzik öğretmenlerinin müzik derslerini işledikleri sınıfta bulunan çalgıların dağılımı

	<i>f</i>	<i>% * (f/57*100)</i>
Piyano	24	42,1
Keman	11	19,3
Gitar	30	52,6
Ksilofon	19	33,3
Blokflüt	21	36,8
Bağlama	18	31,6
Org	34	59,6
Davul	33	57,9
Tef	42	73,7
Marakas	42	73,7
Darbuka	42	73,7
Bateri	18	31,6
Mandolin	4	7
Tahta çubuklar	26	45,6
Melodika	13	22,8
Ziller	36	63,2
Çalgı bulunmamaktadır.	5	8,8
Diğer	2	3,5
Toplam	420	*

* % değeri sınıfların ne kadarında ilgili çalgının bulunduğunu göstermektedir.

*Cevaplar çoklu seçenek olduğundan "n" örneklem sayısını geçmektedir.

Tablo 7’de araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin müzik derslerini işledikleri sınıfta hangi çalgıların bulunduğunu belirlemek amacıyla yöneltilen sorudan edinilen bulgular

incelenmiş olup katılımcılar birden fazla çalgıyı işaretledikleri için toplamda 420 cevap elde edilmiştir. Elde edilen cevaplar doğrultusunda öğretmenlerin %73,7'si sınıflarında tef, marakas ve darbuka, %63,2'si ziller, %59,6'sı org, %57,9'u davul, %52,6'sı gitar, %45,6'sı tahta çubuklar, %42,1'i piyano, %36,8'i blok flüt, %33,3'ü ksilofon, %31,6'sı bağlama ve bateri, %22,8'i melodika, %19,3'ü keman, %7'si mandolin ve %3,5'i diğer çalgıların bulunduğunu belirtmiştir. Ankette diğer çalgıları işaretleyenlerin parantez içinde bu çalgıların hangileri olduğunu belirtmeleri istenmiştir. Verilen cevaplar incelendiğinde diğer çalgıların kalimba ve ukulele olduğu görülmüştür. Ayrıca öğretmenlerin %8,8'i sınıflarında çalgı bulunmadığını belirtmiştir.

Tablo 8.

“Müzik derslerimi işlediğim sınıfta bulunan müzik aletlerinin yeterli olduğunu düşünüyorum” yargısına katılma durumu

	<i>f</i>	<i>%</i>
Tamamen katılıyorum	20	35,1
Katılıyorum	14	24,6
Kararsızım	4	7
Katılmıyorum	12	21,1
Tamamen katılmıyorum	7	12,3
Toplam	57	100

Tablo 8'e göre müzik öğretmenlerinin “Müzik derslerimi işlediğim sınıfta bulunan müzik aletlerinin yeterli olduğunu düşünüyorum” yargısına katılma durumu incelendiğinde %35,1'inin tamamen katıldığı, %24,6'sının katıldığı, %21,1'inin katılmadığı, %12,3'ünün tamamen katılmadığı, %7'sinin kararsız kaldığı görülmektedir.

Tablo 9.

“Müzik derslerimi işlediğim sınıfta bulunan görsel materyallerin (TV, projektör, video oynatıcı, akıllı tahta, bilgisayar vb.) yeterli olduğunu düşünüyorum” yargısına katılma durumu

	<i>f</i>	<i>%</i>
Tamamen katılıyorum	17	29,8
Katılıyorum	13	22,8
Kararsızım	15	26,3
Katılmıyorum	3	5,3
Tamamen Katılmıyorum	9	15,8
Toplam	57	100

Tablo 9’a göre müzik öğretmenlerinin “Müzik derslerimi işlediğim sınıfta bulunan görsel materyallerin (TV, projektör, video oynatıcı, akıllı tahta, bilgisayar vb.) yeterli olduğunu düşünüyorum” yargısına katılma durumu incelendiğinde %29,8’inin tamamen katıldığı, %26,3’ünün kararsız kaldığı, %22,8’inin katıldığı, %15,8’inin tamamen katılmadığı, %5,3’ünün ise katılmadığı görülmektedir.

Tablo 10.

“Müzik derslerimi işlediğim sınıfta bulunan işitsel materyallerin (Radyo, CD çalar, hoparlör, teyp, kaset çalar vb.) yeterli olduğunu düşünüyorum” yargısına katılma durumu

	<i>f</i>	<i>%</i>
Tamamen katılıyorum	20	35,1
Katılıyorum	11	19,3
Kararsızım	13	22,8
Katılmıyorum	5	8,8
Tamamen katılmıyorum	8	14
Toplam	57	100

Tablo 10’a göre müzik öğretmenlerinin “Müzik derslerimi işlediğim sınıfta bulunan işitsel materyallerin (Radyo, CD çalar, hoparlör, teyp, kaset çalar vb.) yeterli olduğunu düşünüyorum” yargısına katılma durumu incelendiğinde %35,1’inin tamamen katıldığı, %22,8’inin kararsız kaldığı, %19,3’ünün katıldığı, %14’ünün tamamen katılmadığı, %8,8’inin ise katılmadığı görülmektedir.

Tablo 11.

“Müzik derslerimi işlediğim sınıfın müzikal etkinlikleri rahatlıkla gerçekleştirebileceğim yeterli büyüklüğe sahip olduğunu düşünüyorum” yargısına katılma durumu

	<i>f</i>	<i>%</i>
Tamamen katılıyorum	9	15,8
Katılıyorum	13	22,8
Kararsızım	6	10,5
Katılmıyorum	15	26,3
Tamamen katılmıyorum	14	24,6
Toplam	57	100

Tablo 11'e göre müzik öğretmenlerinin "Müzik derslerimi işlediğim sınıfın müzikal etkinlikleri rahatlıkla gerçekleştirebileceğim yeterli büyüklüğe sahip olduğumu düşünüyorum" yargısına katılma durumu incelendiğinde %26,3'ünün katılmadığı, %24,6'sının tamamen katılmadığı, %22,8'inin katıldığı, %15,8'inin tamamen katıldığı, %10,5'inin ise kararsız kaldığı görülmektedir.

Tablo 12.

"Müzik derslerimi işlediğim sınıfın müzikal etkinlikleri rahatlıkla gerçekleştirebileceğim ses yalıtımına sahip olduğumu düşünüyorum" yargısına katılma durumu

	<i>f</i>	<i>%</i>
Tamamen katılıyorum	5	8,8
Katılıyorum	8	14
Kararsızım	7	12,3
Katılmıyorum	13	22,8
Tamamen katılmıyorum	24	42,1
Toplam	57	100

Tablo 12'ye göre müzik öğretmenlerinin "Müzik derslerimi işlediğim sınıfın müzikal etkinlikleri rahatlıkla gerçekleştirebileceğim ses yalıtımına sahip olduğumu düşünüyorum" yargısına katılma durumu incelendiğinde %42,1'inin tamamen katılmadığı, %22,8'inin katılmadığı, %14'ünün katıldığı, %12,3'ünün kararsız kaldığı, %8,8'inin tamamen katıldığı görülmektedir.

Tablo 13.

“Müzik dersi için belirlenmiş haftalık ders saatlerini yeterli buluyorum” yargısına katılma durumu

	<i>f</i>	<i>%</i>
Tamamen katılıyorum	8	14
Katılıyorum	17	29,8
Kararsızım	5	8,8
Katılmıyorum	8	14
Tamamen katılmıyorum	19	33,3
Toplam	57	100

Tablo 13’e göre müzik öğretmenlerinin “Müzik dersi için belirlenmiş haftalık ders saatlerini yeterli buluyorum” yargısına katılma durumu incelendiğinde %33,3’ünün tamamen katılmadığı, %29,8’inin katıldığı, %14’ünün tamamen katıldığı, %14’ünün katılmadığı, %8,8’inin kararsız kaldığı görülmektedir.

Tablo 14.

“Öğrencilerimin zaman zaman yaptığı devamsızlıklar ders planlarımı aksatabiliyor” yargısına katılma durumu

	<i>f</i>	<i>%</i>
Tamamen katılıyorum	12	21,1
Katılıyorum	17	29,8
Kararsızım	15	26,3
Katılmıyorum	7	12,3
Tamamen katılmıyorum	6	10,5
Toplam	57	100

Tablo 14'e göre müzik öğretmenlerinin “Öğrencilerimin zaman zaman yaptığı devamsızlıklar ders planlarımı aksatabiliyor” yargısına katılma durumu incelendiğinde %29,8'inin katıldığı, %26,3'ünün kararsız kaldığı, %21,1'inin tamamen katıldığı, %12,3'ünün katılmadığı, %10,5'inin tamamen katılmadığı görülmektedir.

Tablo 15.

“Öğrencilerimin müzik derslerine olan ilgilerinden memnunum” yargısına katılma durumu

	<i>f</i>	<i>%</i>
Tamamen katılıyorum	25	43,9
Katılıyorum	20	35,1
Kararsızım	9	15,8
Katılmıyorum	-	-
Tamamen katılmıyorum	3	5,3
Toplam	57	100

Tablo 15'e göre müzik öğretmenlerinin “Öğrencilerimin müzik derslerine olan ilgilerinden memnunum” yargısına katılma durumu incelendiğinde %43,9'unun tamamen katıldığı, %35,1'inin katıldığı, %15,8'inin kararsız kaldığı, %5,3'ünün tamamen katılmadığı, katılmayan müzik öğretmenin ise bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 16.

“Özel eğitim sınıfları için hazırlanmış müzik dersi müfredat programının yeterli ve öğrencilerime uygun olduğunu düşünüyorum” yargısına katılma durumu

	<i>f</i>	<i>%</i>
Tamamen katılıyorum	5	8,8
Katılıyorum	11	19,3
Kararsızım	14	24,6
Katılmıyorum	16	28,1
Tamamen katılmıyorum	11	19,3
Toplam	57	100

Tablo 16’ya göre müzik öğretmenlerinin “Özel eğitim sınıfları için hazırlanmış müzik dersi müfredat programının yeterli ve öğrencilerime uygun olduğunu düşünüyorum” yargısına katılma durumu incelendiğinde %28,1’inin katılmadığı, %24,6’sının kararsız kaldığı, katılan ve tamamen katılmayanların eşit sayıda olduğu (%19,3’ünün katıldığı, %19,3’ünün tamamen katılmadığı), %8,8’inin tamamen katıldığı görülmektedir.

Tablo 17.

“Özel eğitimde müzik alanıyla ilgili kaynakların yeterli olduğunu düşünüyorum” yargısına katılma durumu

	<i>f</i>	<i>%</i>
Tamamen katılıyorum	2	3,5
Katılıyorum	8	14
Kararsızım	10	17,5
Katılmıyorum	17	29,8
Tamamen katılmıyorum	20	35,1
Toplam	57	100

Tablo 17’ye göre müzik öğretmenlerinin “Özel eğitimde müzik alanıyla ilgili kaynakların yeterli olduğunu düşünüyorum” yargısına katılma durumu incelendiğinde %35,1’inin tamamen katılmadığı, %29,8’inin katılmadığı, %17,5’inin kararsız kaldığı, %14’ünün katıldığı, %3,5’inin tamamen katıldığı görülmektedir.

4.3. Okul Yönetimi ve Veli İlişkileri Alt Problemine Ait Bulgular

Bu alt başlık altında araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin okul yönetimi ve veli ilişkileriyle ilgili yaşadıkları sorunların tespitine dair istatistiksel bulgulara ve yorumlara yer verilmektedir.

Tablo 18.

“Okul idaresi müzik eğitimi için gerekli materyalleri (Ses sistemi, akıllı tahta, projeksiyon, müzik aletleri vb.) temin etmemde maddi/manevi yardımcı olmaktadır” yargısına katılma durumu

	<i>f</i>	<i>%</i>
Tamamen katılıyorum	17	29,8
Katılıyorum	21	36,8
Kararsızım	8	14
Katılmıyorum	5	8,8
Tamamen katılmıyorum	6	10,5
Toplam	57	100

Tablo 18’e göre müzik öğretmenlerinin “Okul idaresi müzik eğitimi için gerekli materyalleri (Ses sistemi, akıllı tahta, projeksiyon, müzik aletleri vb.) temin etmemde maddi/manevi yardımcı olmaktadır” yargısına katılma durumu incelendiğinde %36,8’inin katıldığı, %29,8’inin tamamen katıldığı, %14’ünün kararsız kaldığı, %10,5’inin tamamen katılmadığı, %8,8’inin ise katılmadığı görülmektedir.

Tablo 19.

“Okul idaresiyle olan iletişimimden memnunum” yargısına katılma durumu

	<i>f</i>	<i>%</i>
Tamamen katılıyorum	26	45,6
Katılıyorum	20	35,1
Kararsızım	8	14
Katılmıyorum	2	3,5
Tamamen katılmıyorum	1	1,8
Toplam	57	100

Tablo 19’a göre müzik öğretmenlerinin “Okul idaresiyle olan iletişimimden memnunum” yargısına katılma durumu incelendiğinde %45,6’sının tamamen katıldığı, %35,1’inin katıldığı, %14’ünün kararsız kaldığı, %3,5’inin katılmadığı, %1,8’inin ise tamamen katılmadığı görülmektedir.

Tablo 20.

“Müzik derslerinin okul idaresi tarafından yeterince önemsendiğini düşünüyorum” yargısına katılma durumu

	<i>f</i>	<i>%</i>
Tamamen katılıyorum	25	43,9
Katılıyorum	13	22,8
Kararsızım	9	15,8
Katılmıyorum	6	10,5
Tamamen katılmıyorum	4	7
Toplam	57	100

Tablo 20’ye göre müzik öğretmenlerinin “Müzik derslerinin okul idaresi tarafından yeterince önemsendiğini düşünüyorum” yargısına katılma durumu incelendiğinde

%43,9'unun tamamen katıldığı, %22,8'inin katıldığı, %15,8'inin kararsız kaldığı, %10,5'inin katılmadığı, %7'sinin ise tamamen katılmadığı görülmektedir.

Tablo 21.

“Okul idaresi, öğrenciler ve velilerle yaşadığım problemlerde bana yol gösterip yanımda yer almaktadır” yargısına katılma durumu

	<i>f</i>	<i>%</i>
Tamamen katılıyorum	22	38,6
Katılıyorum	17	29,8
Kararsızım	11	19,3
Katılmıyorum	5	8,8
Tamamen katılmıyorum	2	3,5
Toplam	57	100

Tablo 21'e göre müzik öğretmenlerinin “Okul idaresi, öğrenciler ve velilerle yaşadığım problemlerde bana yol gösterip yanımda yer almaktadır” yargısına katılma durumu incelendiğinde %38,6'sının tamamen katıldığı, %29,8'inin katıldığı, %19,3'ünün kararsız kaldığı, %8,8'inin katılmadığı, %3,5'inin ise tamamen katılmadığı görülmektedir.

Tablo 22.

“Okul içi ve dışı gerçekleştirmek istediğim müzik etkinliklerinde okul idaresi tarafından gereken desteği gördüğümü düşünüyorum” yargısına katılma durumu

	<i>f</i>	<i>%</i>
Tamamen katılıyorum	24	42,1
Katılıyorum	20	35,1
Kararsızım	5	8,8
Katılmıyorum	5	8,8
Tamamen katılmıyorum	3	5,3
Toplam	57	100

Tablo 22’ye göre müzik öğretmenlerinin “Okul içi ve dışı gerçekleştirmek istediğim müzik etkinliklerinde okul idaresi tarafından gereken desteği gördüğümü düşünüyorum” yargısına katılma durumu incelendiğinde %42,1’inin tamamen katıldığı, %35,1’inin katıldığı, kararsız kalan ve katılmayanların eşit sayıda olduğu (%8,8’inin kararsız kaldığı, %8,8’inin katılmadığı), %5,3’ünün ise tamamen katılmadığı görülmektedir.

Tablo 23.

“Müzik derslerinin veliler tarafından yeterince önemsendiğini düşünüyorum” yargısına katılma durumu

	<i>f</i>	<i>%</i>
Tamamen katılıyorum	11	19,3
Katılıyorum	23	40,4
Kararsızım	15	26,3
Katılmıyorum	3	5,3
Tamamen katılmıyorum	5	8,8
Toplam	57	100

Tablo 23'e göre müzik öğretmenlerinin "Müzik derslerinin veliler tarafından yeterince önemsendiğini düşünüyorum" yargısına katılma durumu incelendiğinde %40,4'ünün katıldığı, %26,3'ünün kararsız kaldığı, %19,3'ünün tamamen katıldığı, %8,8'inin tamamen katılmadığı, %5,3'ünün ise katılmadığı görülmektedir.

Tablo 24.

"İşlediğim konuların veliler tarafından evde tekrar edilip desteklenmesinden dolayı öğrencilerimde daha kolay ilerleme kaydetmekteyim" yargısına katılma durumu

	<i>f</i>	<i>%</i>
Tamamen katılıyorum	2	3,5
Katılıyorum	8	14
Kararsızım	14	24,6
Katılmıyorum	17	29,8
Tamamen katılmıyorum	16	28,1
Toplam	57	100

Tablo 24'e göre müzik öğretmenlerinin "İşlediğim konuların veliler tarafından evde tekrar edilip desteklenmesinden dolayı öğrencilerimde daha kolay ilerleme kaydetmekteyim" yargısına katılma durumu incelendiğinde %29,8'inin katılmadığı, %28,1'inin tamamen katılmadığı, %24,6'sının kararsız kaldığı, %14'ünün katıldığı, %3,5'inin ise tamamen katıldığı görülmektedir.

Tablo 25.

“Velilerimin dersime olan ilgilerinden memnunum” yargısına katılma durumu

	<i>f</i>	<i>%</i>
Tamamen katılıyorum	11	19,3
Katılıyorum	17	29,8
Kararsızım	13	22,8
Katılmıyorum	10	17,5
Tamamen katılmıyorum	6	10,5
Toplam	57	100

Tablo 25’e göre müzik öğretmenlerinin “Velilerimin dersime olan ilgilerinden memnunum” yargısına katılma durumu incelendiğinde %29,8’inin katıldığı, %22,8’inin kararsız kaldığı, %19,3’ünün tamamen katıldığı, %17,5’inin katılmadığı, %10,5’inin ise tamamen katılmadığı görülmektedir.

Tablo 26.

“Velilerimin okul içi ve dışı gerçekleştirdiğim müzik etkinliklerine katılımlarından memnunum” yargısına katılma durumu

	<i>f</i>	<i>%</i>
Tamamen katılıyorum	10	17,5
Katılıyorum	21	36,8
Kararsızım	11	19,3
Katılmıyorum	10	17,5
Tamamen katılmıyorum	5	8,8
Toplam	57	100

Tablo 26’ya göre müzik öğretmenlerinin “Velilerimin okul içi ve dışı gerçekleştirdiğim müzik etkinliklerine katılımlarından memnunum” yargısına katılma durumu incelendiğinde %36,8’inin katıldığı, %19,3’ünün kararsız kaldığı, tamamen katılanlar ile katılmayanların eşit sayıda olduğu (%17,5’inin tamamen katıldığı, %17,5’inin katılmadığı), %8,8’inin tamamen katılmadığı görülmektedir.

Tablo 27.

“Velilerin okul idaresi ve benimle olan iletişimlerinin yeterli düzeyde olduğunu düşünüyorum” yargısına katılma durumu

	<i>f</i>	<i>%</i>
Tamamen katılıyorum	4	7
Katılıyorum	26	45,6
Kararsızım	10	17,5
Katılmıyorum	10	17,5
Tamamen katılmıyorum	7	12,3
Toplam	57	100

Tablo 27’ye göre müzik öğretmenlerinin “Velilerin okul idaresi ve benimle olan iletişimlerinin yeterli düzeyde olduğunu düşünüyorum” yargısına katılma durumu incelendiğinde %45,6’sının katıldığı, kararsız kalanlar ile katılmayanların eşit sayıda olduğu (%17,5’inin kararsız kaldığı, %17,5’inin katılmadığı), %12,3’ünün tamamen katılmadığı, %7’sinin ise tamamen katıldığı görülmektedir.

4.4. Hazırbulunuşluk ve Yeterlik Alt Problemine Ait Bulgular

Bu alt başlık altında araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin dersleriyle ilgili hazırbulunuşluk ve yeterlik bakımından yaşadıkları sorunların tespitine dair istatistiksel bulgulara ve yorumlara yer verilmektedir.

Tablo 28.

“Öğrencilerimin engel grubuyla ilgili yeterli bilgiye sahibim” yargısına katılma durumu

	<i>f</i>	<i>%</i>
Tamamen katılıyorum	13	22,8
Katılıyorum	29	50,9
Kararsızım	8	14
Katılmıyorum	6	10,5
Tamamen katılmıyorum	1	1,8
Toplam	57	100

Tablo 28’e göre müzik öğretmenlerinin “Öğrencilerimin engel grubuyla ilgili yeterli bilgiye sahibim” yargısına katılma durumu incelendiğinde %50,9’unun katıldığı, %22,8’inin tamamen katıldığı, %14’ünün kararsız kaldığı, %10,5’inin katılmadığı, %1,8’inin ise tamamen katılmadığı görülmektedir.

Tablo 29.

“Özel eğitim alanında çalışmak beni mesleki anlamda tatmin etmektedir” yargısına katılma durumu

	<i>f</i>	<i>%</i>
Tamamen katılıyorum	12	21,1
Katılıyorum	17	29,8
Kararsızım	13	22,8
Katılmıyorum	11	19,3
Tamamen katılmıyorum	4	7
Toplam	57	100

Tablo 29’a göre müzik öğretmenlerinin “Özel eğitim alanında çalışmak beni mesleki anlamda tatmin etmektedir” yargısına katılma durumu incelendiğinde %29,8’inin katıldığı, %22,8’inin kararsız kaldığı, %21,1’inin tamamen katıldığı, %19,3’ünün katılmadığı, %7’sinin ise tamamen katılmadığı görülmektedir.

Tablo 30.

“Özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerime uygun müzik dersiyle ilgili Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) ve Bireyselleştirilmiş Öğretim Programı (BÖP) hazırlarken sorun yaşamıyorum” yargısına katılma durumu

	<i>f</i>	<i>%</i>
Tamamen katılıyorum	15	26,3
Katılıyorum	22	38,6
Kararsızım	15	26,3
Katılmıyorum	5	8,8
Tamamen katılmıyorum	-	-
Toplam	57	100

Tablo 30'a göre müzik öğretmenlerinin "Özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerime uygun müzik dersiyle ilgili Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) ve Bireyselleştirilmiş Öğretim Programı (BÖP) hazırlarken sorun yaşamıyorum" yargısına katılma durumu incelendiğinde %38,6'sının katıldığı, tamamen katılanlar ile kararsız kalanların eşit sayıda olduğu (%26,3'ünün tamamen katıldığı, %26,3'ünün ise kararsız kaldığı), %8,8'inin katılmadığı, tamamen katılmayan müzik öğretmenin de bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 31.

"Sınıfımda bulunan müzik aletleriyle ilgili yeterli altyapıya sahip olduğum için derslerimde kullanabiliyorum" yargısına katılma durumu

	<i>f</i>	<i>%</i>
Tamamen katılıyorum	21	36,8
Katılıyorum	27	47,4
Kararsızım	6	10,5
Katılmıyorum	1	1,8
Tamamen katılmıyorum	2	3,5
Toplam	57	100

Tablo 31'e göre müzik öğretmenlerinin "Sınıfımda bulunan müzik aletleriyle ilgili yeterli altyapıya sahip olduğum için derslerimde kullanabiliyorum" yargısına katılma durumu incelendiğinde %47,4'ünün katıldığı, %36,8'inin tamamen katıldığı, %10,5'inin kararsız kaldığı, %3,5'inin tamamen katılmadığı, %1,8'inin ise katılmadığı görülmektedir.

Tablo 32.

“Üniversitede eğitimini aldığım çalgıyı yeterli düzeyde kullanabildiğimi düşünüyorum” yargısına katılma durumu

	<i>f</i>	<i>%</i>
Tamamen katılıyorum	23	40,4
Katılıyorum	19	33,3
Kararsızım	6	10,5
Katılmıyorum	4	7
Tamamen katılmıyorum	5	8,8
Toplam	57	100

Tablo 32’ye göre müzik öğretmenlerinin “Üniversitede eğitimini aldığım çalgıyı yeterli düzeyde kullanabildiğimi düşünüyorum” yargısına katılma durumu incelendiğinde %40,4’ünün tamamen katıldığı, %33,3’ünün katıldığı, %10,5’inin kararsız kaldığı, %8,8’inin tamamen katılmadığı, %7’sinin ise katılmadığı görülmektedir.

Tablo 33.

“Okulda veya sınıfta bulunan teknolojik kaynakları (akıllı tahta, projektör, bilgisayar vb.) yeterli düzeyde kullanabildiğim için derslerime dahil edebiliyorum” yargısına katılma durumu

	<i>f</i>	<i>%</i>
Tamamen katılıyorum	14	24,6
Katılıyorum	28	49,1
Kararsızım	7	12,3
Katılmıyorum	4	7
Tamamen katılmıyorum	4	7
Toplam	57	100

Tablo 33'e göre müzik öğretmenlerinin “Okulda veya sınıfta bulunan teknolojik kaynakları (akıllı tahta, projektör, bilgisayar vb.) yeterli düzeyde kullanabildiğim için derslerime dahil edebiliyorum” yargısına katılma durumu incelendiğinde %49,1’inin katıldığı, %24,6’sının tamamen katıldığı, %12,3’ünün kararsız kaldığı, katılmayan ve tamamen katılmayanların eşit sayıda olduğu (%7’sinin katılmadığı, %7’sinin ise tamamen katılmadığı) görülmektedir.

Tablo 34.

“Müzik derslerinde, özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerime uygun eğitim ortamı sağlamada (sınıfın öğrenciye uygun düzenlenmesi, kullanılan dilin öğrenciye uygunluğu, ders planlarının öğrenciye göre düzenlenmesi, okul aile işbirliği içinde olunması vb.) yeterli olduğumu düşünüyorum” yargısına katılma durumu

	<i>f</i>	<i>%</i>
Tamamen katılıyorum	17	29,8
Katılıyorum	31	54,4
Kararsızım	5	8,8
Katılmıyorum	2	3,5
Tamamen katılmıyorum	2	3,5
Toplam	57	100

Tablo 34'e göre müzik öğretmenlerinin “Müzik derslerinde, özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerime uygun eğitim ortamı sağlamada (sınıfın öğrenciye uygun düzenlenmesi, kullanılan dilin öğrenciye uygunluğu, ders planlarının öğrenciye göre düzenlenmesi, okul aile işbirliği içinde olunması vb.) yeterli olduğumu düşünüyorum” yargısına katılma durumu incelendiğinde %54,4’ünün katıldığı, %29,8’inin tamamen katıldığı, %8,8’inin kararsız kaldığı, katılmayan ve tamamen katılmayanların eşit sayıda olduğu (%3,5’inin katılmadığı, %3,5’inin ise tamamen katılmadığı) görülmektedir.

Tablo 35.

“Sınıf hakimiyeti kurmak ve öğrencilerimin ilgisini dersime çekmek konusunda başarılı olduğumu düşünüyorum” yargısına katılma durumu

	<i>f</i>	<i>%</i>
Tamamen katılıyorum	24	42,1
Katılıyorum	25	43,9
Kararsızım	5	8,8
Katılmıyorum	3	5,3
Tamamen katılmıyorum	-	-
Toplam	57	100

Tablo 35’e göre müzik öğretmenlerinin “Sınıf hakimiyeti kurmak ve öğrencilerimin ilgisini dersime çekmek konusunda başarılı olduğumu düşünüyorum” yargısına katılma durumu incelendiğinde %43,9’unun katıldığı, %42,1’inin tamamen katıldığı, %8,8’inin kararsız kaldığı, %5,3’ünün katılmadığı, tamamen katılmayan müzik öğretmeni ise bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 36.

“Üniversitede almış olduğum özel eğitim dersinin mesleki yaşantıma yeterli katkıyı sağladığını düşünüyorum” yargısına katılma durumu

	<i>f</i>	<i>%</i>
Tamamen katılıyorum	3	5,3
Katılıyorum	11	19,3
Kararsızım	15	26,3
Katılmıyorum	5	8,8
Tamamen katılmıyorum	23	40,4
Toplam	57	100

Tablo 36'ya göre müzik öğretmenlerinin “Üniversitede almış olduğum özel eğitim dersinin mesleki yaşantıma yeterli katkıyı sağladığını düşünüyorum” yargısına katılma durumu incelendiğinde %40,4'ünün tamamen katılmadığı, %26,3'ünün kararsız kaldığı, %19,3'ünün katıldığı, %8,8'inin katılmadığı, %5,3'ünün ise tamamen katıldığı görülmektedir.

Tablo 37.

“Müzik öğretim yöntemlerini/yaklaşımlarını (Kodaly, Dalcroze, Orff, Suzuki vb.) derslerimde kullanabilme yeterliğine sahip olduğumu düşünüyorum” yargısına katılma durumu

	<i>f</i>	<i>%</i>
Tamamen katılıyorum	14	24,6
Katılıyorum	20	35,1
Kararsızım	21	36,8
Katılmıyorum	1	1,8
Tamamen katılmıyorum	1	1,8
Toplam	57	100

Tablo 37'ye göre müzik öğretmenlerinin “Müzik öğretim yöntemlerini/yaklaşımlarını (Kodaly, Dalcroze, Orff, Suzuki vb.) derslerimde kullanabilme yeterliğine sahip olduğumu düşünüyorum” yargısına katılma durumu incelendiğinde %36,8'inin kararsız kaldığı, %35,1'inin katıldığı, %24,6'sının tamamen katıldığı, katılmayan ve tamamen katılmayanların eşit sayıda olduğu (%1,8'inin katılmadığı, %1,8'inin ise tamamen katılmadığı) görülmektedir.

Tablo 38.

“Özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerimin müzik becerilerinin gelişmesinde aileleriyle işbirliği yapabildiğimi düşünüyorum” yargısına katılma durumu

	<i>f</i>	<i>%</i>
Tamamen katılıyorum	7	12,3
Katılıyorum	15	26,3
Kararsızım	21	36,8
Katılmıyorum	10	17,5
Tamamen katılmıyorum	4	7
Toplam	57	100

Tablo 38’e göre müzik öğretmenlerinin “Özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerimin müzik becerilerinin gelişmesinde aileleriyle işbirliği yapabildiğimi düşünüyorum” yargısına katılma durumu incelendiğinde %36,8’inin kararsız kaldığı, %26,3’ünün katıldığı, %17,5’inin katılmadığı, %12,3’ünün tamamen katıldığı, %7’sinin ise tamamen katılmadığı görülmektedir.

Tablo 39.

“Okulumdaki öğretmenlerle işbirliği içinde olduğumu ve müzik derslerimi diğer derslerle ilişkilendirerek planlayabildiğimi düşünüyorum” yargısına katılma durumu

	<i>f</i>	<i>%</i>
Tamamen katılıyorum	17	29,8
Katılıyorum	27	47,4
Kararsızım	10	17,5
Katılmıyorum	1	1,8
Tamamen katılmıyorum	2	3,5
Toplam	57	100

Tablo 39'a göre müzik öğretmenlerinin “Okulumdaki öğretmenlerle işbirliği içinde olduğumu ve müzik derslerimi diğer derslerle ilişkilendirerek planlayabildiğimi düşünüyorum” yargısına katılma durumu incelendiğinde %47,4'ünün katıldığı, %29,8'inin tamamen katıldığı, %17,5'inin kararsız kaldığı, %3,5'inin tamamen katılmadığı, %1,8'inin ise katılmadığı görülmektedir.

Tablo 40.

“Özel eğitimde müzik eğitimiyle ilgili ülkemizde yapılan çalışmaların yeterli düzeyde olduğunu düşünüyorum” yargısına katılma durumu

	<i>f</i>	<i>%</i>
Tamamen katılıyorum	3	5,3
Katılıyorum	6	10,5
Kararsızım	17	29,8
Katılmıyorum	14	24,6
Tamamen katılmıyorum	17	29,8
Toplam	57	100

Tablo 40'a göre müzik öğretmenlerinin “Özel eğitimde müzik eğitimiyle ilgili ülkemizde yapılan çalışmaların yeterli düzeyde olduğunu düşünüyorum” yargısına katılma durumu incelendiğinde tamamen katılmayanlar ile kararsız kalanların eşit sayıda olduğu (%29,8'inin tamamen katılmadığı, %29,8'inin ise kararsız kaldığı), %24,6'sının katılmadığı, %10,5'inin katıldığı, %5,3'ünün ise tamamen katıldığı görülmektedir.

Tablo 41.

“Özel eğitimde müzik eğitimiyle ilgili ülkemizde yapılan çalışmaların bu alandaki gelişimime katkı sağladığını düşünüyorum” yargısına katılma durumu

	<i>f</i>	<i>%</i>
Tamamen katılıyorum	5	8,8
Katılıyorum	11	19,3
Kararsızım	15	26,3
Katılmıyorum	13	22,8
Tamamen katılmıyorum	13	22,8
Toplam	57	100

Tablo 41’e göre müzik öğretmenlerinin “Özel eğitimde müzik eğitimiyle ilgili ülkemizde yapılan çalışmaların bu alandaki gelişimime katkı sağladığını düşünüyorum” yargısına katılma durumu incelendiğinde %26,3’ünün kararsız kaldığı, tamamen katılmayanlar ile katılmayanların eşit sayıda olduğu (%22,8’inin tamamen katılmadığı, %22,8’inin ise katılmadığı), %19,3’ünün katıldığı, %8,8’inin ise tamamen katıldığı görülmektedir.

Tablo 42.

“Bu kurumda çalışmaya başlamadan önce özel eğitim okullarının varlığından, iş ve işleyişinden, bu kurumlarda da görev alabileceğimden haberdardım” yargısına katılma durumu

	<i>f</i>	<i>%</i>
Tamamen katılıyorum	9	15,8
Katılıyorum	20	35,1
Kararsızım	8	14
Katılmıyorum	9	15,8
Tamamen katılmıyorum	11	19,3
Toplam	57	100

Tablo 42’ye göre müzik öğretmenlerinin “Bu kurumda çalışmaya başlamadan önce özel eğitim okullarının varlığından, iş ve işleyişinden, bu kurumlarda da görev alabileceğimden haberdardım” yargısına katılma durumu incelendiğinde %35,1’inin katıldığı, %19,3’ünün tamamen katılmadığı, tamamen katılanlar ile katılmayanların eşit sayıda olduğu (%15,8’inin tamamen katıldığı, %15,8’inin ise katılmadığı), %14’ünün ise kararsız kaldığı görülmektedir.

Tablo 43.

“Bu kurumlarda göreve başlamadan önce özel eğitimde müzik eğitimiyle ilgili hizmet içi eğitim verilmesi gerektiğini düşünüyorum” yargısına katılma durumu

	<i>f</i>	<i>%</i>
Tamamen katılıyorum	39	68,4
Katılıyorum	15	26,3
Kararsızım	2	3,5
Katılmıyorum	1	1,8
Tamamen katılmıyorum	-	-
Toplam	57	100

Tablo 43’e göre müzik öğretmenlerinin “Bu kurumlarda göreve başlamadan önce özel eğitimde müzik eğitimiyle ilgili hizmet içi eğitim verilmesi gerektiğini düşünüyorum” yargısına katılma durumu incelendiğinde %68,4’ünün tamamen katıldığı, %26,3’ünün katıldığı, %3,5’inin kararsız kaldığı, %1,8’inin katılmadığı, tamamen katılmayan müzik öğretmeni ise bulunmadığı görülmektedir.

Bölüm 5

Tartışma ve Öneriler

5.1. Tartışma

Araştırmanın bu bölümünde anket yoluyla elde edilen veriler tartışılmış ve öneriler getirilmiştir. Bu kapsamda, araştırmaya gönüllü katılım sağlayan özel eğitim uygulama okulları müzik öğretmenlerinin kişisel bilgileri incelenmiş olup öğretmenlerin ders işleniş sürecinde yaşadıkları güçlüklerle birlikte, sınıf ortamındaki fiziki koşullarla ilgili, okul yönetimi ve velilerle ilgili ve özel eğitim alanındaki hazırbuluşlukları ve yeterlikleri ile ilgili yaşadıkları güçlüklerle ilişkin görüşleri tespit edilmiştir. Araştırmanın alt problemlerine cevap niteliği taşıyan bu görüşlerden edinilen bulgular kişisel bilgiler, ders ortamı, okul yönetimi ve veli ilişkileri, hazırbuluşluk ve yeterlik alt başlıkları altında tartışılmış ve öneriler getirilmiştir.

5.1.1. Kişisel bilgilere ait tartışmalar. Araştırmaya katılmaya gönüllü 57 kişinin kişisel bilgilerini tespit etmek amacıyla yaş, cinsiyet, mezun oldukları yükseköğretim kurumu, kaç yıldır müzik öğretmeni olarak görev yaptıkları ve kaç yıldır özel eğitim alanında çalışmakta oldukları sorulmuştur. Edinilen bulgular doğrultusunda öğretmenlerin yaş dağılımına bakıldığında 36 yaş ve üstünün (% 73,7), cinsiyet dağılımına bakıldığında ise kadınların (% 61,4) çoğunlukta olduğu görülmektedir. Özel eğitim alanında çalışan öğretmenlerin yaşça tecrübe sahibi olmalarının özel gereksinimleri olan öğrencilerini iyi analiz edebilmeleri açısından yarar sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca kadın müzik öğretmenlerinin çoğunlukta olduğunun görülmesi, erkek müzik öğretmenlerinin özel eğitim alanında çalışmayı tercih etmemelerinde mi yoksa ülkemizdeki sayılarının kadın müzik öğretmenlerine nazaran daha az olmalarından mı kaynakladığı sorularını akla getirmiştir. Öğretmenlerin mezun oldukları yükseköğretim kurumuna göre dağılımlarına baktığımız da

çoğunluğun (%63,2) Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı mezunu olduğu görülmektedir. Ayrıca (%24,6) Devlet Konservatuvarı ve (%12,3) Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü mezunu katılımcılar da bulunmaktadır. Farklı kurumlardan mezun katılımcıların bulunmasının görüş çeşitliliği bakımından araştırmaya katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Mesleki açıdan baktığımızda %42,1'inin 6-10 yıldır müzik öğretmeni olarak görev yaptığı görülmektedir. Ayrıca %40,4'ünün 11-20 yıldır, geriye kalanların ise (%14) 21 yıl ve üstü, (%3,5) 0-5 yıldır müzik öğretmenliği yaptıkları görülmektedir. Özel eğitim alanında çalışmakta oldukları yıllara göre dağılımları incelendiğinde ise çoğunluğun (%57,9) 0-5 yıldır, %38,6'sının 6-10 yıldır, %3,5'inin ise 11-20 yıldır bu alanda çalıştıkları saptanmıştır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda farklı tecrübe ve deneyim sahibi katılımcıların bulunduğu görülmekte ve bu durumun araştırmaya değer kattığı düşünülmektedir.

5.1.2. Ders ortamı alt problemine ait tartışmalar. Bu bölümde, araştırma kapsamında hazırlanan ankete katılan müzik öğretmenlerinin ders ortamlarıyla ilgili yaşadıkları güçlüklerin tespitine dair bulgular ele alınarak aşağıdaki gibi tartışılmıştır.

“Çalıştığınız kurumda müzik derslerini nerede yapmaktasınız?” sorusuna öğretmenlerin %77,2'sinin müzik odası cevabını verdiği görülmektedir. Ayrıca öğretmenlerin %19,3'ü derslerini özel eğitim sınıflarında, %3,5'i ise diğer sınıflarda yaptığını belirtmiştir. Öğretmenlerin cevapları doğrultusunda çoğunluğun derslerini müzik odasında yaptıkları, dolayısıyla kurumlarında derslerine tahsis edilmiş bir müzik odasının var olduğu anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin çalıştıkları okullarda bir müzik odalarının bulunması önemlidir. Araştırma sonuçlarından elde edilen veriler doğrultusunda da özel eğitim uygulama okullarında çalışan müzik öğretmenlerinin çoğunun bu konuda sorun yaşamadıkları tespit edilmiştir. Bu durum öğretmenlerimiz adına sevindiricidir.

“Müzik derslerinizi işlediğiniz sınıfta hangi çalgılar bulunmaktadır?” sorusuna öğretmenlerin %73,7’si tef, marakas ve darbuka, %63,2’si ise ziller cevabını vermiştir. Vurmalı çalgılar, temel eğitimdeki müzik eğitiminde sıkça kullanılan başlangıç çalgılarıdır. Bunun sebebi öğrencilerin ritim duygularının ve yaratıcılıklarının gelişmesine katkı sağlamasıdır. Ayrıca kolay ses elde edilebilir olmalarından dolayı da öğrencilere müzikal özgürlük tanımakta ve müzikal doyum yaşatmaktadır (Çevik, 2007). Bundan dolayı özel eğitimdeki müzik derslerinde vurmalı çalgılara muhakkak yer verilmesi ve aktif kullanılması önerilmektedir. Edinilen cevaplardan da sınıflarda çoğunlukla vurmalı çalgıların bulunduğu görülmekte olup bu çalgılar sayesinde müzik derslerinin verimliliğinin artacağı düşünülmektedir. Öte yandan öğretmenlerin %8,8’i sınıflarında çalgı bulunmadığını belirtmiştir. Çalgıların müzik dersindeki yeri ve önemi düşünüldüğünde bu durumun dersin amacına ulaşmasına engel teşkil edebileceği, ders verimini düşüreceği söylenebilir. Ankete katılan öğretmenlerin %3,5’i ise müzik dersi işledikleri sınıfta diğer çalgıların da bulunduğunu belirtmiştir. Böylece diğer çalgıların neler olduğunun yazılması istenmiş ve edinilen cevaplardan kalimba ve ukulele oldukları görülmüştür. Ülkemizde son zamanlarda popülerlik kazanan bu çalgıların, özel eğitimde de kullanılması sevindiricidir ve ayrıca özel eğitilmiş çocuklara etkisi üzerine de araştırmalar yapılması önerilebilir.

“Müzik derslerimi işlediğim sınıfta bulunan müzik aletlerinin yeterli olduğunu düşünüyorum” yargısına öğretmenlerin %59,7’si katıldığını (%35,1 tamamen katılıyorum, %24,6 katılıyorum), %33,4’ü katılmadığını (%21,1 katılmıyorum, %12,3 tamamen katılmıyorum) ve %7’si kararsız kaldığını belirtmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda, ankete katılan müzik öğretmenlerinin yarısından fazlasının sınıflarında yeterli müzik aleti bulunması konusunda sorun yaşamadığı görülmektedir. Müzik derslerinin aktif ve uygulamalı bir ders olmasının beraberinde materyal ihtiyacını doğurduğu bilinmektedir. Müzik

derslerinde kullanılmak için en gerekli olan müzikal materyaller kuşkusuz müzik aletleridir. Dolayısıyla her müzik öğretmeni sınıfında yeterli düzeyde müzik aletinin varlığına ihtiyaç duymaktadır. Öğretmenlerin çoğunun bu konuda sorun yaşamamalarının da derslerini daha dinamik ve aktif şekilde işleyebilmelerine olanak sağlayacağı söylenebilir. Bu sebeple tüm müzik öğretmenlerinin yeterli donanıma sahip sınıflarda ders yapmalarının gerekliliği önem teşkil etmektedir.

“Müzik derslerimi işlediğim sınıfta bulunan görsel materyallerin (TV, projektör, video oynatıcı, akıllı tahta, bilgisayar vb.) yeterli olduğunu düşünüyorum” yargı cümlesine öğretmenlerin %52,6’sının katıldığı (%29,8 tamamen katılıyorum, %22,8 katılıyorum), %26,3’ünün kararsız kaldığı ve %21,1’inin ise katılmadığı (%15,8 tamamen katılmıyorum, %5,3 katılmıyorum) görülmüştür. Ayrıca, “Müzik derslerimi işlediğim sınıfta bulunan işitsel materyallerin (Radyo, CD çalar, hoparlör, teyp, kaset çalar vb.) yeterli olduğunu düşünüyorum” yargı cümlesine de öğretmenlerin %54,4’ünün katıldığı (%35,1 tamamen katılıyorum, %19,3 katılıyorum), %22,8’inin kararsız kaldığı ve %22,8’inin ise katılmadığı (%14 tamamen katılmıyorum, %8,8 katılmıyorum) görülmüştür. Edinilen cevaplar doğrultusunda çoğunluğu oluşturan öğretmenler sınıflarında yeterli görsel ve işitsel materyallerin bulunduğunu belirtmiştir. Bu durumun ders işleniş sürecine olumlu katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çünkü müzik derslerinde müzik aletlerinin varlığı kadar görsel ve işitsel materyallerin de varlığının oldukça önemli olduğu söylenebilir. Sonuç olarak ders içeriğinin farklı materyallerle desteklenmesi öğrencinin ders motivasyonunu arttıracak gibi dersi monotonluktan uzaklaştırıp daha dinamik kılacağından dolayı dersin verimliliğinin de artmasına sebep olacaktır. Ayrıca öğretmen dışında bazen bir animasyon, bir klip, bir görsel ya da bir şarkı eğitsel manada öğrenci için rol model olabilmektedir. Böylece bu açıdan da görsel ve işitsel materyallerin önemi ön plana çıkmaktadır. Bundan dolayı konuyla ilgili sorun

yaşamayanların çoğunlukta olması sevindiricidir. Ancak sorun yaşayan öğretmenlerin de materyal ihtiyaçlarının giderilmesi için okuldaki işbirlikçiler (okul yönetimi, veliler, okul aile birliği vb.) tarafından desteklenmelerinin gerektiği düşünülmektedir. Nihai olarak ise tüm müzik öğretmenlerinin bu konuda sorun yaşamamaları temenni edilmektedir.

“Müzik derslerimi işlediğim sınıfın müzikal etkinlikleri rahatlıkla gerçekleştirebileceğim yeterli büyüklüğe sahip olduğunu düşünüyorum” yargısına katılımcıların %50,9’u katılmadığını (%26,3 katılmıyorum, %24,6 tamamen katılmıyorum), 38,6’sı katıldığını (%22,8 katılıyorum, %15,8 tamamen katılıyorum) ve %10,5’i ise kararsız kaldığını belirtmiştir. Katılmayanların, katılanlara ve kararsız kalanlara göre çoğunlukta olduğu görülmektedir. Müzikal etkinliklerin ders işleniş sürecinin büyük bir bölümünü oluşturması gerektiği söylenebilir. Çünkü müzik derslerinin çeşitli müzikal etkinlikler ile desteklenmesi sayesinde ders içeriğinin zenginleşeceği ve dersin daha dinamik kılınacağı düşünülmektedir. Bu sebeple öğretmenlerin etkinlik temelli ders işlemeleri önerilmektedir. Ancak ders işleniş sürecinde müzikal etkinliklere yer verebilmek dersi planlayan öğretmene bağlı olduğu kadar sınıfın bu etkinlikleri gerçekleştirebilmeye uygun fiziki koşullara sahip olmasına da bağlıdır denebilir. Özellikle dersin işlendiği sınıfın öğrencilere hareket özgürlüğü sağlayacak derecede büyük olması gerektiği düşünülmektedir. Eğer sınıf yeterli büyüklükte değilse hareket kabiliyetini sınırlandıracağından hareketli müzikal etkinliklerin yapılamamasına ya da eksik yapılmasına sebep olabileceği söylenebilir. Bu doğrultuda öğretmenlerin görüşlerine başvurulmuş olup, yöneltilecek yargı cümlesinden edinilen bulgulardan, öğretmenlerin yarısından fazlasının sınıflarının müzikal etkinlikleri rahat gerçekleştirebilmelerine olanak sağlayacak derecede büyük olduğunu düşünmedikleri görülmüştür. Müzikal etkinliklerini rahatça gerçekleştirebilmeleri için tüm okullardaki müzik

öğretmenlerinin sınıflarının yeterli büyüklükte olması gereklidir, bu sebeple ders işlenen sınıfların fiziki koşullarının iyileştirilmesi önem arz etmektedir.

“Müzik derslerimi işlediğim sınıfın müzikal etkinlikleri rahatlıkla gerçekleştirebileceğim ses yalıtımına sahip olduğunu düşünüyorum” yargı cümlesine öğretmenlerin çoğunun (%64,9) katılmadığı (%42,1 tamamen katılmıyorum, %22,8 katılmıyorum) görülmüştür. Müzik derslerinde şarkı söylemek, çalgı çalmak gibi ses temelli etkinlikler başı çekmektedir. Bundan dolayı ders işlenen sınıfın yeterli ses yalıtımına sahip olması gerekmektedir. Çünkü bu etkinlikler esnasında çıkan sesler başka sınıflardaki öğrenci ve öğretmenlerin dikkatlerinin dağılmasına, dolayısıyla onların ders odaklarının kaçmasına sebep olabilir. Edinilen bulgulardan öğretmenlerin sınıflarında müzikal etkinlikleri rahatlıkla gerçekleştirmelerine olanak sağlayacak ses yalıtımı olmadığı sonucuna ulaşılmış olup bu konuda sorun yaşadıkları görülmektedir. Bu durum öğretmeni etkinlik planlama konusunda sınırlandıracağını, gürültü olmasından çekindiği için okuldaki diğer kişilerden tepki almamak adına birçok etkinliği yapamayacağını ya da eksik yapacağını düşündürmektedir. Öte yandan öğrenciler için de bu durumun sınırlandırıcı olabileceği, derste sesli etkinlikleri özgürce gerçekleştiremeyen öğrencilerin ders motivasyonlarının düşmesine, dolayısıyla dersin veriminin düşmesine sebep olabileceği söylenebilir.

“Müzik dersi için belirlenmiş haftalık ders saatlerini yeterli buluyorum” yargısına öğretmenlerin %47,3’ü katılmadığını (%33,3 tamamen katılmıyorum, %14 katılmıyorum), %43,8’i katıldığını (%29,8 katılıyorum, %14 tamamen katılıyorum) ve %8,8’i ise kararsız kaldığını belirtmiştir. Katılmayanlar ile katılanlar arasında anlamlı bir fark bulunmamakla beraber katılmayanların daha fazla olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda öğretmenlerin müzik dersinin haftalık ders saatlerini yeterli bulmadıkları çıkarımında bulunulabilir. Müziğin özel eğitimde sayısız yararları olduğu bilinmektedir. Özel eğitimde müzik dersine daha çok yer

verilmesi sayesinde bu dersin öğrencilerin gelişimine daha fazla katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Bundan dolayı da haftalık ders saatlerinin artırılması önemlidir.

“Öğrencilerimin zaman zaman yaptığı devamsızlıklar ders planlarımı aksatabiliyor” yargısına öğretmenlerin %50,9’u katıldığını (%29,8 katılıyorum, %21,1 tamamen katılıyorum), %26,3’ü kararsız kaldığını ve %22,8’i ise katılmadığını (%12,3 katılmıyorum, %10,5 tamamen katılmıyorum) belirtmiştir. Katılanların, katılmayanlar ve kararsız kalanlara göre çoğunlukta olduğu görülmektedir. Öğretimin en önemli unsurlarından birinin öğrencinin eğitsel ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanmış ders planları olduğu ve öğrenci ihtiyaçları doğrultusunda ders planları hazırlamanın ise öğretmenin sorumluluğunda olduğu bilinmektedir. Öğretmenin ders öncesi planlama yapmasının ve dersini hazırladığı plan doğrultusunda işleminin öğrenciye daha düzenli ve verimli öğretim faaliyeti sunmasına yarar sağlayacağı söylenebilir. Bu sebeple dersin amacına ulaşabilmesi için ders planları hazırlamanın ve uygulamanın gerekli olduğu düşünülmektedir. Ancak öğretmenin ders planları hazırlaması kadar planlamanın amacına ulaşabilmesi için öğrencinin bu planların aksamasına sebebiyet verecek derecede devamsızlık yapmaması yani derslere düzenli katılması da gerekmektedir. Bundan dolayı özel eğitimdeki müzik öğretmenlerinin öğrenci devamsızlıkları ile ilgili düşüncelerini tespit etmek amacıyla yöneltilen yargı cümlesine verdikleri cevaplardan, bu konuda sorun yaşadıkları söylenebilir. Böylece öğretmenlerin ders planlarının öğrencilerinin yaptıkları devamsızlıklar sebebiyle aksayabildiği sonucu çıkarılabilir.

“Öğrencilerimin müzik derslerine olan ilgilerinden memnunum” yargısına öğretmenlerin çoğu (%79) katıldığını (%43,9 tamamen katılıyorum, %35,1 katılıyorum) belirtmiştir. Öğrencinin bir dersi sevmesinin o dersin amacına ulaşmasına koşul teşkil ettiği söylenebilir. Çünkü öğrencinin sevmediği derse karşı ilgisiz olabileceği, ön yargılı

davranabileceği ve ders başarısı açısından çeşitli endişeler yaşayacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla öğrencinin başarıya ulaşabilmesi büyük oranda derse olan sevgisine, ilgisine kısaca ders motivasyonuna bağlıdır denebilir (Yüksel, 2017). Bu sebeple özel eğitimdeki öğrencilerin müzik derslerine karşı yaklaşımları merak edilmiştir. Edinilen bulgular doğrultusunda öğretmenlerin çoğunun özel eğitimdeki öğrencilerinin müzik derslerine olan ilgilerinden memnun oldukları görülmektedir. Böylece özel eğitimdeki öğrencilerin müzik derslerine karşı motivasyonlarının yüksek olduğu varsayılmış olup bu durumun müzik derslerinin amacına ulaşmasında yarar sağlayacağı düşünülmektedir.

“Özel eğitim sınıfları için hazırlanmış müzik dersi müfredat programının yeterli ve öğrencilerime uygun olduğunu düşünüyorum” yargısına öğretmenlerin %47,4’ü katılmadığını (%28,1 katılmıyorum, %19,3 tamamen katılmıyorum), %28,1’i katıldığını (%19,3 katılıyorum, %8,8 tamamen katılıyorum) ve %24,6’sı ise kararsız kaldığını belirtmiştir. Elde edilen bu sonuçlardan, öğretmenlerin Bakanlık tarafından müzik dersi için hazırlanan müfredat programının geliştirilmesi gerektiğini düşündükleri sonucu çıkarılabilir. Müfredat programını uygulamanın zorunluluğu sebebiyle de sorunun çözümüne dair önlemler alınması gerekmektedir. Dolayısıyla öğretmenlerin bu konudaki sorunlarının giderilmesi için müfredatın iyileştirilmesiyle ilgili sık sık ihtiyaç analizlerine başvurulmasının ve bu doğrultuda gerekli düzenlemelerin yapılmasının yarar sağlayacağı düşünülmektedir. Bu sayede dersin öğrenciler açısından daha faydalı hale gelebileceği söylenebilir.

“Özel eğitimde müzik alanıyla ilgili kaynakların yeterli olduğunu düşünüyorum” yargısına öğretmenlerin çoğu (%64,9) katılmadığını belirtmiştir. Elde edilen bulgulardan, öğretmenlerin özel eğitimde müzik ile ilgili kaynak eksikliği çektikleri ve bu alanda sorun yaşadıkları sonucu çıkarılabilir. Müzik öğretmenlerinin özel eğitim alanında kendilerini geliştirebilmeleri için bu alanda daha çok kaynağın varlığına ihtiyaç olduğu görülmektedir.

Bu eksikliğin giderilmesiyle öğretmenlerin öğrencilerine karşı daha yararlı olabilecekleri, dolayısıyla ders verimlerinin de artacağı düşünülmektedir.

Özet olarak, çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda özel eğitimde çalışan müzik öğretmenlerinin ders ortamıyla ilgili yaşadıkları güçlüklerin; ders işledikleri sınıfın yeterli büyüklükte olmamasından ve ses yalıtımına sahip olmamasından, dersleri için belirlenmiş haftalık ders saatlerinin yeterli gelmeyişinden, öğrenci devamsızlıkları yüzünden ders planlarının aksamasından, özel eğitim müzik müfredatındaki eksikliklerden ve özel eğitimde müzikle ilgili yeterli kaynağın bulunmayışından kaynaklı sorunlar olduğu tespit edilmiştir. Bunların yanında öğretmenlerin çoğunun okullarında bir müzik odasına sahip olmaları ve sınıflarında yeterli sayıda çalgı bulunması da verilerden elde edilen olumlu sonuçlar olarak dikkat çekmektedir.

5.1.3. Okul yönetimi ve veli ilişkileri alt problemine ait tartışmalar. Bu bölümde, araştırma kapsamında hazırlanan ankete katılan müzik öğretmenlerinin okul yönetimi ve veli ilişkileriyle ilgili yaşadıkları güçlüklerin tespitine dair bulgular ele alınarak aşağıdaki gibi tartışılmıştır.

“Okul idaresi müzik eğitimi için gerekli materyalleri (ses sistemi, akıllı tahta, projeksiyon, müzik aletleri vb.) temin etmemde maddi/manevi yardımcı olmaktadır” yargısına öğretmenlerin çoğunun (%66,6) katıldığı (%36,8 katılıyorum, %29,8 tamamen katılıyorum) görülmüştür. Müziğin uygulamalı bir ders niteliği taşımasından dolayı ders işleniş sürecinde müzikal materyallerin varlığına gerek olduğu söylenebilir. Bu sebeple öğretmenlerin çoğunun, okul idaresinin de desteğini alarak ihtiyaç duydukları müzikal materyallere kolay ulaşmaları ve temin etme konusunda sorun yaşamadıklarını görmek sevindiricidir ve bu sayede öğretmenlerin derslerine yönelik motivasyonlarının da artması kaçınılmazdır.

“Okul idaresiyle olan iletişimimden memnunum” yargısına öğretmenlerin yüksek çoğunluğunun (%80,7) katıldığı (%45,6 tamamen katılıyorum, %35,1 katılıyorum) görülmüştür. Eğitimin en temel taşı olan öğretmenin okulu yöneten kişiler ile sıkıntı yaşamaması mesleki odaklarının dağılmaması açısından oldukça önemli olduğundan bu durumun kuşkusuz onları daha verimli kılacağı, ayrıca okul yönetimi ve öğretmen arasında kurulan olumlu iletişimin beraberinde okul başarısını da getireceği söylenebilir (Ersoy, 2006).

“Müzik derslerinin okul idaresi tarafından yeterince önemsendiğini düşünüyorum” yargısına öğretmenlerin çoğu (%66,7) katıldığını (%43,9 tamamen katılıyorum, %22,8 katılıyorum) belirtmiştir. Bu durumdan müzik derslerinin özel eğitimdeki okul idarecilerinin önemli bir çoğunluğu tarafından önemsendiği ve mesleki açıdan öğretmenlerin yeterince destek gördüğü sonucu çıkabilir. Öte yandan Çetinkaya (2017), “Ortaokul Müzik Derslerinde Öğretmenlerin Karşılaştıkları Güçlüklere İlişkin Görüşleri” adlı makalesinde, Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı Ordu ili Altınordu İlçesinde bulunan ortaokullarda görevli 10 müzik öğretmeni ile görüşmüştür. Görüşmelerden elde ettiği veriler doğrultusunda, müzik öğretmenlerinin okul idaresinden dersleri adına gereken desteği görebilmek için zaman zaman ısrarcı bir tutum takınmak zorunda kaldıkları, bu durumun da onlar için zorlayıcı olabildiği sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmada ise özel eğitimdeki müzik öğretmenlerinin çoğunluğunun ilgili konuda sorun yaşamadıkları anlaşılmaktadır. Bu sebeple özel eğitimdeki okul idarecilerinin, müzik derslerinin özel eğitime gereksinim duyan öğrenciler üzerindeki faydalarının bilincinde oldukları, böylece müziğin özel eğitimdeki yeri ve öneminin farkında oldukları söylenebilir.

“Okul idaresi, öğrenciler ve velilerle yaşadığım problemlerde bana yol gösterip yanımda yer almaktadır” yargısına öğretmenlerin çoğunun (%68,4) katıldığı (%38,6 tamamen katılıyorum, %29,8 katılıyorum) görülmüştür. Öğrenciler ve velilerle olumsuzluk yaşayan

öğretmenlerin okul idaresi tarafından anlayışla karşılanıp destek görmeleri, kendilerini mesleki anlamda güvende hissetmelerini sağlayacağı, ayrıca yöneticilerin öğretmenlere sahip çıkmaları sayesinde öğretmenlerin kurumu daha kolay benimseyecekleri, dolayısıyla kurumun başarısına da katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

“Okul içi ve dışı gerçekleştirmek istediğim müzik etkinliklerinde okul idaresi tarafından gereken desteği gördüğümü düşünüyorum” yargısına öğretmenlerin çoğunun (%77,2) katıldığı (%42,1 tamamen katılıyorum, %35,1 katılıyorum) görülmüştür.

Öğretmenlerin bu konuda sorun yaşamamaları ve destek görmeleri, onların mesleki motivasyonlarını arttırmada bir diğer olumlu unsur niteliği taşımaktadır. Bu sayede öğretmenlerin daha verimli ve üretken olabilecekleri söylenebilir (Cemaloğlu, 2002).

Edinilen bulgular ışığında özel eğitimde çalışan müzik öğretmenlerinin okul idaresiyle uyum içerisinde çalıştıkları anlaşılmaktadır. Bu durumun tüm okullarda ulaşılmak istenen bir hedef niteliği taşıması gerektiği düşünülmektedir.

Veli ilişkileri ile ilgili ise öncelikle “Müzik derslerinin veliler tarafından yeterince önemsendiğini düşünüyorum” yargısına yer verilmiş olup alınan cevaplar doğrultusunda öğretmenlerin %59,7’sinin katıldığı (%40,4 katılıyorum, %19,3 tamamen katılıyorum), %26,3’ünün kararsız kaldığı ve %14,1’inin ise katılmadığı (%8,8 tamamen katılmıyorum, %5,3 katılmıyorum) görülmüştür. Öğretmenlerin yarısından fazlasının bu yargıya katılması, özel eğitime gereksinim duyan öğrenciler üzerinde olumlu etkileri olan müzik derslerinin veliler tarafından önemsenip desteklendiğini göstermektedir. Bu durum hedeflenen müzikal kazanımlara ulaşabilmek adına gerekli olan unsurlardan biri olması açısından önemlidir. Böylece velilerden destek görülmesi öğretmenin işini kolaylaştıracağı gibi eğitime destek olması açısından da önemlidir.

“İşlediğim konuların veliler tarafından evde tekrar edilip desteklenmesinden dolayı öğrencilerimde daha kolay ilerleme kaydetmekteyim” yargısına öğretmenlerin %57,9’u katılmadığını (%29,8 katılmıyorum, %28,1 tamamen katılmıyorum), %24,6’sı kararsız kaldığını ve %17,5’i ise katıldığını (%14 katılıyorum, %3,5 tamamen katılıyorum) belirtmiştir. Bu verilerden katılmayanların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Eğitimde öğretmenin temel görevinin öğrenci yetiştirmek olduğu ve dolayısıyla bu durumun velilerden bağımsız gerçekleşmeyeceği bilinmektedir. Öğretmenin öğrettiği konuların okuldan sonra tekrar edilmesi, verdiği ödevlerin takibi aşamasında devreye giren velilerin bu yönüyle eğitimin dolaylı öğeleri niteliği taşıdığı söylenebilir. Dolayısıyla öğretmenin öğrenci üzerindeki eğitsel hedeflere ulaşabilmesinde velilerin de aktif rol oynaması gerekmektedir. Bu doğrultuda öğretmen görüşlerine başvurulmuş olup edinilen bulgulardan müzik öğretmenlerinin işledikleri konuların veliler tarafından evde tekrar edilip desteklenmesi konusunda sorun yaşadıkları, bu sebeple de öğrencilerinde kolay ilerleme kaydedemedikleri görülmektedir. Öte yandan bir önceki yargıda öğretmenler müzik derslerinin velileri tarafından yeterince önemsendiğini belirtmiş olmalarına rağmen bu konuda sorun yaşadıkları anlaşılmaktadır. Bu nedenle tüm velilerin eğitim sürecine katılmaları için ayrıca çaba gösterilmeli, bu doğrultuda velilerle düzenli iletişim halinde olunulmalı, işlenen konular hakkında sürekli bilgi verilmeli ve velilerden beklentiler dile getirilmelidir. Böylece veliler üzerinde, ne yapmaları gerektiğine dair farkındalık yaratmış olacakları düşünülmektedir.

“Velilerimin dersime olan ilgilerinden memnunum” yargısına öğretmenlerin %49,1’i katıldığını (%29,8 katılıyorum, %19,3 tamamen katılıyorum), %28’i katılmadığını (%17,5 katılmıyorum, %10,5 tamamen katılmıyorum) ve %22,8’i ise kararsız kaldığını, ayrıca “velilerimin okul içi ve dışı gerçekleştirdiğim müzik etkinliklerine katılımlarından memnunum” yargısına da %54,3’ü katıldığını (%36,8 katılıyorum, %17,5 tamamen

katılıyorum), %26,3'ü katılmadığını (%17,5 katılmıyorum, %8,8 tamamen katılmıyorum) ve %19,3'ü kararsız kaldığını belirtmiştir. Edinilen bulgulardan katılanların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Bu sayede, özel eğitim uygulama okullarındaki velilerin çoğunun müzik derslerini önemsedikleri, bu derslerde yapılan etkinliklere katılım sağlamaları dolayısıyla da destekledikleri söylenebilir. Bu durum öğretmenin mesleki motivasyonu açısından olumlu sonuçlar doğuracağı için önemlidir.

“Velilerin okul idaresi ve benimle olan iletişimlerinin yeterli düzeyde olduğunu düşünüyorum” yargısına öğretmenlerin %52,6'sının katıldığı (%45,6 katılıyorum, %7 tamamen katılıyorum), %29,8'inin katılmadığı (%17,5 katılmıyorum, %12,3 tamamen katılmıyorum) ve %17,5'inin ise kararsız kaldığı görülmüştür. Edinilen bulgular sayesinde katılanların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Kurumsal kimliği olan okulların yapı taşlarını öğretmenler, öğrenciler, okul idaresi, veliler ve yardımcı personelin oluşturduğu bilinmektedir. Bunlar arasındaki olumlu iletişimin varlığının genelde okul, özelde öğrenci için gerekli olduğu söylenebilir. Ancak okulun asıl amacının öğrenci yetiştirmek olduğu, öğrencinin de velilerden bağımsız olamayacağı göz önünde bulundurulduğunda, velilerden eğitim sürecine aktif katılmaları, okul idaresiyle ve öğretmenle iletişim kurmaya gönüllü olması beklenmektedir. Bu sebeple özel eğitimdeki müzik öğretmenlerinin konu hakkındaki görüşlerine başvurulmuş olup edinilen bulgulardan veli iletişimi konusunda sıkıntı yaşamadıkları, velilerin okul idaresi ve kendileriyle olan iletişimlerinden memnun oldukları söylenebilir.

Özetle, veli ilişkileri konusunda fazlaca sorun yaşanmadığı görülmüş olup öğretmenler, velilerinin derslerine olan ilgilerinden ve desteklerinden memnun olduklarını belirtmişlerdir. Buna karşın, tespit edilen tek güçlüğü; öğretilen konuların evde tekrar

edilmemesi, bundan kaynaklı olarak da öğrencilerinde kolay ilerleme kaydedemedikleri olduğu görülmüştür.

5.1.4. Hazırbulunuşluk ve yeterlik alt problemine ait tartışmalar. Bu bölümde, araştırma kapsamında hazırlanan ankete katılan müzik öğretmenlerinin özel eğitim alanındaki hazırbulunuşlukları ve yeterlikleri ile ilgili yaşadıkları güçlüklerin tespitine dair bulgular ele alınarak aşağıdaki gibi tartışılmıştır.

İlk olarak “öğrencilerimin engel grubuyla ilgili yeterli bilgiye sahibim” yargısına yer verilmiş olup edinilen cevaplar doğrultusunda öğretmenlerin çoğunun (%73,7) bu yargıya katıldığı (%50,9 katılıyorum, %22,8 tamamen katılıyorum) görülmüştür. Özel eğitim gerektiren çeşitli engel türüne sahip öğrenci olduğu ve bunların her birinin farklı özelliklere ve eğitsel ihtiyaçlara sahip olduğu bilinmektedir. Bundan dolayı özel eğitimde çalışan öğretmenlerin öğrencilerinin engel türleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmaları onları daha iyi tanıyabilmeleri, anlayabilmeleri, doğru analiz edebilmeleri ve derslerini onların eğitsel ihtiyaçları doğrultusunda planlayabilmeleri açısından gereklidir. Elde edilen bulgulardan da öğretmenlerin büyük çoğunluğunun özel eğitime gereksinim duyan öğrencileri hakkında yeterli bilince sahip oldukları görülmekte ve böylece bu konuda sorun yaşamadıkları anlamı çıkarılmaktadır.

“Özel eğitim alanında çalışmak beni mesleki anlamda tatmin etmektedir” yargısına öğretmenlerin %50,9’unun katıldığı (%29,8 katılıyorum, %21,1 tamamen katılıyorum), %26,3’ünün katılmadığı (%19,3 katılmıyorum, %7 tamamen katılmıyorum), %22,8’inin ise kararsız kaldığı görülmüştür. Edinilen bulgulardan katılanların, katılmayanlardan ve kararsız kalanlardan sayıca fazla olduğu görülmektedir. Bu durum onların mesleki doyum seviyelerinin yeterli düzeyde olduğu, yaptıkları işi severek ve motive bir şekilde icra ettikleri, dolayısıyla özel eğitim alanında çalışmanın onları tatmin ettiği şeklinde yorumlanabilir.

Böylece öğretmenlerin mutlu ve istekli olmaları öğrenciye yansıtacağından beraberinde eğitsel başarıya ulaşmanın kolaylaşacağı söylenebilir. Ancak katılanların oranının yarı yarıya olduğu, mesleki anlamda tatmin olmayanların da olduğu göz önüne alındığında, bunda özel eğitimin zorlu ve meşakkatli bir süreç olmasının, ayrıca amaçlanan müzikal hedeflere kolay ulaşılamamasının payı olabileceği düşünülmektedir.

“Özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerime uygun müzik dersiyle ilgili Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) ve Bireyselleştirilmiş Öğretim Programı (BÖP) hazırlarken sorun yaşamıyorum” yargısına öğretmenlerin çoğu (%64,9) katıldığını (%38,6 katılıyorum, %26,3 tamamen katılıyorum) belirtmiştir. Özel eğitimde her bir öğrencinin gelişim özelliklerinin ve eğitsel ihtiyaçlarının farklı olduğu bilinmektedir. Bundan dolayı standart eğitim programlarının bu öğrenciler için uygun olmadığı, öğrenci bazında bireyselleştirilmiş eğitim ve öğretim programının varlığına ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Bu aşamada devreye öğretmenin girmesi beklenmektedir. Çünkü öğrenciyi en iyi tanıyan kişinin öğretmen olduğu varsayıldığında program hazırlama konusunda da en büyük görevin öğretmende bulunduğu söylenebilir. Böylece öğretmenin program hazırlayabilme yeterliğine sahip olması ve bu alanda sorun yaşamaması beklenir. Edinilen bulgular sayesinde de araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin çoğunluğunun öğrencilerine uygun planlama yaparken sorun yaşamadıkları anlaşılmaktadır. Bu sebepten öğretmenlerin özel eğitimde program hazırlama konusunda yeterlik sahibi oldukları sonucu çıkarılabilir.

“Sınıfımda bulunan müzik aletleriyle ilgili yeterli altyapıya sahip olduğum için derslerimde kullanabiliyorum” yargısına öğretmenlerin büyük çoğunluğunun (%84,2) katıldığı (%47,4 katılıyorum, %36,8 tamamen katılıyorum) görülmüştür. Her müzik aletinin farklı icra stilleri ve teknikleri olduğu bilinmektedir. Bu sebeple bir müzik aleti çalabilmek için teknik ve müzikal bir altyapıya ihtiyaç olduğu söylenebilir. Derslerinde müzik aleti

kullanacak öğretmenlerin de bu anlamda gerekli donanıma sahip olmaları beklenmektedir. Bundan dolayı araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin müzik aletlerini kullanıp kullanmadıkları tespit edilmek istenmiş ve edinilen bulgular doğrultusunda öğretmenlerin sınıflarında bulunan müzik aletlerini kullanma konusunda kendilerini yeterli gördükleri ve sorun yaşamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Böylece müzik aletlerinin aktif kullanılmasıyla müzik derslerinin daha eğlenceli ve verimli hale gelmesi, aynı zamanda öğrencilerin derse olan ilgilerinin de artması beklenen bir durumdur.

“Üniversitede eğitimini aldığım çalgıyı yeterli düzeyde kullanabildiğimi düşünüyorum” yargısına öğretmenlerin çoğunun (%73,7) katıldığı (%40,4 tamamen katılıyorum, %33,3 katılıyorum) görülmüştür. Müziği meslek edinen kişiler üniversitede teorik eğitim ile birlikte çalgı eğitimi de almaktadırlar. Çalgı eğitiminde öğretene ile öğrenen arasında bireysel bir eğitimin varlığına ve öğrenenin kişisel çabasına ihtiyaç olduğu bilinmektedir. Bu sebeple çalgı çalacak kişinin düzenli çalışması ve pratik yapması gerektiği gibi ayrıca o çalgıyla ilgili iyi bir eğitim de alması gerektiği söylenebilir. Bundan dolayı özel eğitimdeki müzik öğretmenlerinin üniversitede eğitimini aldıkları çalgıyı ne düzeyde kullanabildikleri merak konusu olmuştur. Bu amaçla yöneltilen yargı cümlesinden edinilen bulgulara göre öğretmenlerin çoğunun bireysel çalgılarını yeterli düzeyde kullanabildikleri ve bu konuda sorun yaşamadıkları görülmektedir. Bu durum üniversitede verilen bireysel çalgı eğitiminin mesleki anlamda katkı sağladığı ve verilen eğitimin yeterli düzeyde olduğu şeklinde de yorumlanabilir.

“Okulda veya sınıfta bulunan teknolojik kaynakları (akıllı tahta, projektör, bilgisayar vb.) yeterli düzeyde kullanabildiğim için derslerime dahil edebiliyorum” yargısına öğretmenlerin çoğu (%73,7) katıldığını (%49,1 katılıyorum, %24,6 tamamen katılıyorum) belirtmiştir. Edinilen bulgulardan öğretmenlerin teknolojiyi derslerine dahil edebildikleri yani

teknolojik kaynakları ders işleniş sürecine entegre edebilme konusunda yeterlik sahibi oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu kaynakların ders işleniş sürecine dahil edilmesi sayesinde derslerin daha dinamik hale geleceği ve ders içeriğinin çeşitleneceğinden dolayı eğitsel sürecin tekdüze ve monoton olmasının önüne geçileceği söylenebilir.

“Müzik derslerinde, özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerime uygun eğitim ortamı sağlamada (sınıfın öğrenciye uygun düzenlenmesi, kullanılan dilin öğrenciye uygunluğu, ders planlarının öğrenciye göre düzenlenmesi, okul aile işbirliği içinde olunması vb.) yeterli olduğumu düşünüyorum” yargı cümlesine öğretmenlerin büyük çoğunluğunun (%84,2) katıldığı (%54,4 katılıyorum, %29,8 tamamen katılıyorum) görülmüştür. Öğretmenliğin çok yönlülük gerektiren bir meslek niteliği taşıdığı bilinir. Bu sebeple asli görevi öğretmek olan öğretmenin aynı zamanda öğrencilerine uygun eğitim ortamı sağlayabilme yetkinliğine sahip olması gerektiği düşünülmektedir. Bundan dolayı özel eğitimdeki müzik öğretmenlerinin uygun eğitim öğretim ortamı sağlayabilme konusundaki yetkinlikleri merak edilmiştir. Edinilen bulgular doğrultusunda müzik öğretmenlerinin özel eğitime gereksinim duyan öğrencilere uygun eğitim öğretim ortamı sağlamada yeterlik sahibi oldukları tespit edilmiştir.

“Sınıf hakimiyeti kurmak ve öğrencilerimin ilgisini dersime çekmek konusunda başarılı olduğumu düşünüyorum” yargısına öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%86) katıldığını (%43,9 katılıyorum, %42,1 tamamen katılıyorum) belirtmiştir. Öğretim faaliyetlerinde otoritenin öğretmen olduğu bilinir ve bu yetkinliği en etkili şekilde kullanması beklenir. Özellikle öğretmenlik yetkinliklerinden en önemlilerinin sınıf hakimiyeti kurabilmek ve öğrencilerin derse olan ilgilerini canlı tutabilmek olduğu düşünüldüğünde edinilen bulgulardan özel eğitimdeki müzik öğretmenlerinin bu konularda yeterlik sahibi oldukları görülmektedir. Dolayısıyla öğretmenlerin derslerinde istenen verimi sağladıkları ve öğrenciler üzerinde etkili oldukları sonucu çıkarılabilir. Bunda özel eğitimdeki sınıf mevcutlarının az

olmasının da payı olduğu düşünülmektedir. Böylece özel eğitimdeki müzik öğretmenlerinin sınıf hakimiyeti konusunda sorun yaşamamaları beklenen bir sonuç niteliğindedir ve öğretmenlerin konuyla ilgili düşünceleri de bu sonucu desteklemektedir.

“Üniversitede almış olduğum özel eğitim dersinin mesleki yaşantıma yeterli katkıyı sağladığımı düşünüyorum” yargısına öğretmenlerin %49,2’sinin katılmadığı (%40,4 tamamen katılmıyorum, %8,8 katılmıyorum), %26,3’ünün kararsız kaldığı ve %24,6’sının ise katıldığı (%19,3 katılıyorum, %5,3 tamamen katılıyorum) görülmüştür. Müzik öğretmenliği okuyan kişiler üniversitede çeşitli pedagojik dersler almaktadırlar. Bunlardan birinin ise “Özel Eğitim” dersi oldu bilinmektedir. Fakat bu dersin 2007 yılı öncesinde Eğitim Fakültelerinin Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı eğitim programında yer almadığı, ayrıca 2018 yılında yenilenen Müzik Öğretmenliği Lisans Programında da isminin “Özel Eğitim ve Kaynaştırma” olarak değiştirildiği görülmektedir (Eyüpoğlu, 2019). Bu doğrultuda Yükseköğretim Kurulu tarafından paylaşılan özel eğitim dersinin içeriği ve haftalık saatlerine dair bilgiler incelenmiştir. Edinilen bilgilerden dersin teorik yapıda bir ders olduğu, yani uygulama içermediği ayrıca ders saatlerinin ise haftalık sadece iki saatten ibaret olduğu ve 4 yıllık eğitim sürecinin de sadece 8. yarıyılında okutulan tek dönemlik bir ders olduğu görülmektedir (YÖK, 2018). Ancak hem tek dönemlik bir ders olmasının, hem ders içeriğinin, hem de haftalık ders saatlerinin yeterli olmadığı söylenebilir. Çünkü özel eğitim derslerinin sadece teorik olarak işlenmesi dersin uygulama yönünü eksik bırakacaktır, ayrıca tek dönem ve haftada sadece iki saatle sınırlandırılması da dersin üstün körü ve yüzeysel olarak işlenmesine sebebiyet verecektir (Eren, 2014). Müzik öğretmenlerinin özel eğitim okullarına da istihdam edildiği göz önüne alındığında bunun öğretmenlerin özel eğitim alanındaki hazırbulunuşluk düzeylerini etkileyeceği söylenebilir. Bu durum öğretmenlerin özel eğitimde kendilerini eksik ve yetersiz hissetmelerine sebep olabilir. Böylece üniversitede aldıkları özel eğitim dersinin

öğretmenlerin mesleki yaşantılarına ne derecede katkı sağladığı merak konusu olmuştur. Edinilen bulgulardan da üniversitede verilen bu dersin çalışmaya katılan öğretmenlere mesleki açıdan yeterli faydayı sağlayamadığı anlamı çıkarılabilir. Bunda, 2007 yılı öncesi mezun sayısının fazla olması sebebiyle bu dersi üniversitede görmemelerinin payı olduğu, dolayısıyla bu sonuca ulaşılmanın beklenen bir durum olduğu söylenebilir.

“Müzik öğretim yöntemlerini/yaklaşımlarını (Kodaly, Dalcroze, Orff, Suzuki vb.) derslerimde kullanabilme yeterliğine sahip olduğumu düşünüyorum” yargı cümlesine öğretmenlerin %59,7’si katıldığını (%35,1 katılıyorum, %24,6 tamamen katılıyorum), %36,8’i kararsız kaldığını ve %3,6’sı ise katılmadığını (%1,8 katılmıyorum, %1,8 tamamen katılmıyorum) belirtmiştir. Eğitsel açıdan müziğin kendine özel öğretim yöntemleri/yaklaşımları vardır. Bunların öğrenmeyi kolaylaştırmada fayda sağladığı bilinir. Müzik öğretmenlerinden de müzik öğretim yöntem/yaklaşımlarına hakim olması ve bunları derslerinde kullanabilme yeterliğine sahip olması beklenir. Bu sebeple öğretmenlere yöneltilen yargı cümlesinden edinilen bulgular sayesinde, öğretmenlerin çoğunun müzik öğretim yöntemleri/yaklaşımlarını kullanabilme ve bunları derslerine dahil edebilme yeterliğine sahip oldukları görülmektedir. Böylece öğretmenlerin özel eğitimdeki öğrencilerine daha yararlı olacakları, öğrencilerin de müzikal kazanım ya da becerileri daha kolay öğrenebilecekleri söylenebilir. Ayrıca bu sonuca ulaşılmasında müzik öğretmenliği anabilim dalı mezunu öğretmen sayısının fazla olmasının payı olduğu düşünülmektedir.

“Özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerimin müzik becerilerinin gelişmesinde aileleriyle işbirliği yapabildiğimi düşünüyorum” yargısına öğretmenlerin %38,6’sı katıldığını (%26,3 katılıyorum, %12,3 tamamen katılıyorum), %36,8’i kararsız kaldığını ve %24,5’i ise katılmadığını (%17,5 katılmıyorum, %7 tamamen katılmıyorum) belirtmiştir. Öğretim faaliyetlerinin işbirliği gerektiren bir yapıda olduğu, kuşkusuz bu işbirliğinin de en temel

taraflarını öğretmen ve öğrenci ailelerinin oluşturduğu bilinmektedir. Bu doğrultuda öğrenmenin gerçekleşmesi üzerinde öğretmenin tek başına yeterli olmadığı, öğrenilen konuların ya da becerilerin unutulmaması için dersten sonra tekrar edilmesi, bunların öğrencinin hayatında kalıcı olabilmesi için desteklenmesi ve bu aşamada da devreye öğrenci ailelerinin girmesi gerektiği söylenebilir. Böylece öğrencinin eğitsel gelişim sürecinde öğretmen ve öğrenci aileleri arasındaki sürekli iletişimin varlığına yani işbirliğine ihtiyaç olduğu düşünülmektedir (Akbaşı & Kavak, 2008). Dolayısıyla öğretmenin işbirliğine açık bir yapıda olması, aynı zamanda işbirliği yapabilme konusunda da yeterli olması beklenmektedir. Bu sebeple özel eğitimdeki müzik öğretmenlerinin bu konudaki yeterlikleri merak konusu olmuştur. Edinilen bulgular doğrultusunda katılanlar ile kararsız kalanlar arasında anlamlı bir fark bulunmamakla birlikte katılan sayısının yeterli çoğunlukta olmadığı görülmüştür. Bunun sonucunda öğretmenlerin öğrencilerinin aileleriyle işbirliği yapabilme konusunda kendilerini yeterli görmedikleri sonucu çıkarılabilir. Bundan dolayı öğretmenlerin sık sık veli toplantıları düzenlemeleri, böylece öğrencilerinin aileleriyle daha fazla bir araya gelmeleri gerektiği söylenebilir. Bu sayede öğrencilerinin müzikal becerilerinin gelişmesine daha fazla katkı sağlayacakları düşünülmektedir.

“Okulumdaki öğretmenlerle işbirliği içinde olduğumu ve müzik derslerimi diğer derslerle ilişkilendirerek planlayabildiğimi düşünüyorum” yargı cümlesine öğretmenlerin çoğu (%77,2) katıldığını (%47,4 katılıyorum, %29,8 tamamen katılıyorum) belirtmiştir. Tüm derslerdeki nihai hedefin öğrencinin eğitsel açıdan gelişmesi olduğu bilinmektedir. Öğrenciye yarar sağlamanın ortak hedef olmasından dolayı da tüm ders öğretmenlerinin işbirliği içinde hareket edebilmelerinin gerekliliği ön plana çıkmaktadır. Yani öğretmenler işbirliğine açık ve işbirliği yapabilme konusunda da yeterlik sahibi olmalıdırlar. Böylece öğretmenlerden; diğer ders öğretmenlerinden bağımsız hareket etmemeleri, onlarla sürekli iletişim halinde

kalabilmeleri, derslerini diğer derslere entegre edebilmeleri ve ders planlamalarını diğer derslere paralel yapabilmeleri beklenmektedir. Bu sebeple özel eğitimdeki müzik öğretmenlerinin bu konudaki yeterlikleri merak konusu olmuştur. Edinilen bulgulardan, müzik öğretmenlerinin okullarındaki öğretmenlerle işbirliği yapabilme ve derslerini diğer derslerle ilişkilendirerek planlayabilme yeterliğine sahip oldukları söylenebilir.

“Özel eğitimde müzik eğitimiyle ilgili ülkemizde yapılan çalışmaların yeterli düzeyde olduğunu düşünüyorum” yargısına öğretmenlerin %54,4’ü katılmadığını (%29,8 tamamen katılmıyorum, %24,6 katılmıyorum), %29,8’i kararsız kaldığını ve %15,8’i ise katıldığını (%10,5 katılıyorum, %5,3 tamamen katılıyorum) belirtmiştir. Elde edilen verilerden katılmayanların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Özel eğitimin tarihsel süreci incelendiğinde bu alandaki önemli gelişmelerin 1950’li yıllardan sonra başladığı, bu yıllara kadar özel gereksinimli bireylerin eğitsel açıdan değerlendirilmediği, sadece bakım hastası olarak nitelendirildiği bilinmektedir (Akçamete & Kaner, 1999). Bu sebeple özel eğitimin ülkemizdeki tarihinin çok eskilere dayanmadığı, özel eğitimin; eğitimdeki yeri ve öneminin geç anlaşıldığı söylenebilir. Müziğin ve müzik eğitiminin özel eğitimdeki sayısız faydaları düşünüldüğünde de görece yeni olan bu alanda yapılan çalışmaların ne düzeyde olduğu merak konusu olmuştur. Dedeoğlu (2018) “Özel Eğitimde Müzik Alanına İlişkin Yapılmış Olan Bilimsel Çalışmaların İçerik Analizi” adlı çalışmasında, 1950’lilerden sonra özel eğitimdeki gelişmelerin hız kazanmasına rağmen genel olarak bu alanda yapılan çalışmaların sayıca az olduğunu, özellikle özel eğitimde müziği konu alan çalışmaların azlığından dolayı yeterli düzeyde olmadığını belirtmiştir. Bu sebeple müzik öğretmenlerinin konu hakkındaki görüşlerine başvurulmuş olup edinilen bulgulardan onların da ülkemizde özel eğitimde müzik eğitimiyle ilgili yapılan çalışmaların yeterli olmadığını destekledikleri tespit edilmiştir.

“Özel eğitimde müzik eğitimiyle ilgili ülkemizde yapılan çalışmaların bu alandaki gelişimime katkı sağladığını düşünüyorum” yargı cümlesine öğretmenlerin %45,6’sı katılmadığını (%22,8 tamamen katılmıyorum, %22,8 katılmıyorum), %28,1’i katıldığını (%19,3 katılıyorum, %8,8 tamamen katılıyorum) ve %26,3’ü ise kararsız kaldığını belirtmiştir. Edinilen bulgular sayesinde katılmayanların çoğunluğu oluşturduğu görülmektedir. Dolayısıyla bu konuda eksiklik yaşanmaktadır çıkarımı yapılabilir. Öte yandan özel eğitimdeki müzik öğretmenlerinin alandaki mevcut çalışmaların mesleki gelişimlerine gereken katkıyı sağlayamadığını düşünmeleri bir önceki yargıyı destekler niteliktedir. Böylece ülkemizde yapılan çalışmaları yeterli düzeyde bulmamalarının bu sonuca ulaşılmasında payı olabileceği, dolayısıyla özel eğitimdeki gelişimlerinde bunun eksikliğini hissettikleri söylenebilir.

“Bu kurumda çalışmaya başlamadan önce özel eğitim okullarının varlığından, iş ve işleyişinden, bu kurumlarda da görev alabileceğimden haberdardım” yargısına öğretmenlerin %50,9’u katıldığını (%35,1 katılıyorum, %15,8 tamamen katılıyorum), %35,1’i katılmadığını (%19,3 tamamen katılmıyorum, %15,8 katılmıyorum) ve %14’ü ise kararsız kaldığını belirtmiştir. Devlet okullarına öğretmen istihdam etmek için yapılan sınav sonucunda başarılı olan müzik öğretmenleri sadece normal eğitim veren okullara değil özel eğitim okullarına da görevlendirilmektedirler. Bundan dolayı müzik öğretmenliği okuyan ya da mezuniyet aşamasında olan kişilerin mezun olduktan sonra hangi kurumlarda görev alabileceklerini bilmelerinin mesleki hazırbulunuşluklarına yarar sağlayacağı söylenebilir. Bundan dolayı müzik öğretmenlerinin, çalışma hayatı öncesinde özel eğitim kurumları hakkında ne derece bilgi sahibi oldukları merak uyandırmıştır. Edinilen bulgular sayesinde öğretmenlerin yarısının, özel eğitimde çalışmaya başlamadan önce özel eğitim okullarının varlığından, iş ve işleyişinden, bu kurumlarda da görev alabileceklerinden haberdar oldukları görülmektedir.

Ancak konuyla ilgili sıkıntı yaşayan öğretmenler için ise öneride bulunulma ihtiyacı doğmuştur. Bu sebeple, üniversitelerin ilgili bölümlerindeki akademik personellerin, mezun olmadan önce öğrencilerinin bilinçlenmeleri, eğitim kurumlarını tanımaları, bu kurumların iş ve işleyişleri hakkında bilgi sahibi olmaları amacına yönelik seminerler düzenlemelerinin yararlı olacağı söylenebilir.

“Bu kurumlarda göreve başlamadan önce özel eğitimde müzik eğitimiyle ilgili hizmet içi eğitim verilmesi gerektiğini düşünüyorum” yargısına öğretmenlerin tamamına yakın büyük çoğunluğunun (%94,7) katıldığı (%68,4 tamamen katılıyorum, %26,3 katılıyorum) görülmüştür. Hizmet içi eğitimlerin öğretmenlerin mesleki gelişimleri açısından oldukça önemli ve gerekli olduğu, mesleki hazırbulunuşluk ve yeterlik düzeylerinin artmasına fayda sağladığı bilinmektedir. Bu sebeple öğretmenlere hem göreve başlamadan önce hem de görevleri esnasında hizmet içi eğitimler verilmesi gerekmektedir. Özellikle göreve başlamadan önce verilen hizmet içi eğitimlerin oryantasyon niteliği taşıması dolayısıyla özel eğitim alanında çalışacak müzik öğretmenlerinin çalışmaya başlamadan önce hizmet içi eğitimler ile desteklenmesinin yarar sağlayacağı düşünülmektedir. Çünkü özel eğitimin zorlu ve meşakkatli eğitsel süreçler içeren bir yapıda olduğu bilinmektedir. Ayrıca çalışmadaki müzik öğretmenleri, üniversitede aldıkları özel eğitim derslerinin mesleki gelişimlerine yeterli katkıyı sağlayamadığını belirtmişlerdir. Böylece görev öncesi verilecek hizmet içi eğitimlerin müzik öğretmenlerinin özel eğitimdeki hazırbulunuşluklarını yükselteceği düşünülmüş olup öğretmenlerin bu konudaki düşüncelerine başvurulmuştur. Edinilen bulgular neticesinde ise müzik öğretmenlerinin özel eğitimde çalışmaya başlamadan önce hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları sonucuna ulaşılmıştır.

Özetle, özel eğitimde çalışan müzik öğretmenlerinin hazırbulunuşluk ve yeterlik ile ilgili bazı sorunlar yaşadıkları tespit edilmiştir. Bunların; üniversitede aldıkları özel eğitim

derslerindeki eksikliklerden, öğrenci ailelerini eğitsel sürece dahil edememekten, özel eğitimde müzik eğitimiyle ilgili ülkemizde yeterli çalışma bulunmayışından, bu sebeple de bu çalışmaların mesleki gelişimlerine yeterli katkıyı sağlayamamasından ve görev öncesi hizmet içi eğitim ihtiyacından kaynaklı sorunlar olduğu görülmüştür.

Sonuç olarak, çalışmada ders ortamıyla ilgili yaşanan güçlüklerin; müzik derslerinin yapıldığı sınıfın yeterli büyüklükte olmamasından ve ses yalıtımı olmamasından, müzik dersi için belirlenmiş haftalık ders saatlerinin yeterli bulunmamasından, öğrencilerin yaptığı devamsızlıklar nedeniyle öğretmenlerin ders planlarının aksamasından, özel eğitimde kaynak açığı yaşanmasından ve özel eğitim müzik müfredatında eksiklikler bulunmasından kaynaklandığı tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin okul yönetimiyle uyum içerisinde çalıştıkları, dolayısıyla bu konuda sorun yaşamadıkları, veli ilişkileri açısından da karşılaşılan tek güçlüğün, öğretilen konuların evde tekrar edilip desteklenmemesi sebebiyle yaşandığı görülmüştür. Son olarak, hazırbulunuşluk ve yeterlik ile ilgili güçlükler incelendiğinde, üniversitede alınan özel eğitim dersinin mesleki yaşantılarına katkısı bakımından yeterli gelmeyişinden, öğretmenlerin öğrenci aileleriyle işbirliği yapabilmeye ilgili sıkıntı yaşamalarından, özel eğitimde müzik eğitimiyle ilgili ülkemizde yapılan çalışmaların sınırlı sayıda olmasından, böylece bu çalışmalardan mesleki açıdan yeterince faydalanamamalarından, ayrıca göreve başlamadan önce hizmet içi eğitim ihtiyacı duymalarından kaynaklı güçlükler olduğu görülmektedir.

5.2. Öneriler

Araştırmanın bulgularından edinilen sonuçlar doğrultusunda;

- Okullarda müzik dersi için tahsis edilen sınıfların geniş, ferah ve havadar olması,
- Okullardaki müzik odalarına ya da müzik derslerinin işlendiği sınıflara ses yalıtımı yapılması,

- Özel eğitimde müzik dersi için belirlenmiş haftalık ders saatlerinin arttırılması,
- Öğrencilerin devamsızlıklarının takip edilmesi ve kaçırdıkları derslerin online eğitimler ile telafi edilmesi,
- Bakanlık tarafından sıkça, özel eğitimde müzik müfredatını değerlendirmeye yönelik ölçme araçları hazırlanması ve öğretmenlerin bu değerlendirmelere katılmasının sağlanması ayrıca çıkan sonuçlar doğrultusunda müfredatta her yıl düzenlemeler yapılması,
- Bakanlığın ve alanda uzman kişilerin özel eğitimde müzik ile ilgili daha fazla kaynak üretmeleri,
- Velilerle düzenli iletişim halinde olunması ve işlenen konular hakkında sürekli bilgi verilmesi,
- Üniversitedeki özel eğitim ders içeriğinin hem teorik hem de uygulamalı olarak tekrar düzenlenmesi ve ders saatlerinin arttırılması, ayrıca öğrencilere özel eğitim okullarında da staj imkanı sağlanması,
- Okullarda sıkça veli toplantıları düzenlenmesi, böylece öğrencilerin aileleriyle daha fazla bir araya gelinmesi,
- Özel eğitimde müzik eğitimiyle ilgili ülkemizde yapılan akademik ve toplumsal çalışmaların çoğaltılması,
- Özel eğitim ile ilgili yayınların takip edilmesi ve bunların müzik derslerine uyarlanması,
- Üniversitelerin ilgili bölümlerindeki akademik personellerin, mezun olmadan önce öğrencilerinin çalışacakları kurumlar ile ilgili bilinçlenmeleri, eğitim kurumlarını tanımaları, bu kurumların iş ve işleyişleri hakkında bilgi sahibi olmaları amacıyla yönelik seminerler düzenlemeleri,

- Özel eğitimdeki m¼zik öğretmenlerine düzenli hizmet içi eğitim programları verilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akbaşı, S. & Kavak, Y. (2008). Ortaöğretim okullarındaki okul aile birliklerinin görevlerini gerçekleştirme düzeyi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 1-21.
- Akçamete, G. & Kaner, S. (1999). Cumhuriyetin 75. yılında çocuğa yönelik özel eğitim çalışmaları. II. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi Bildirileri içinde (ss. 395-405) Ankara: A. Ü. Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.
- Akçamete, G. (1998). Türkiye’de özel eğitim. S. Eripek. (Ed.). *Özel eğitim*. (ss. 197-207). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Akıncı, M. Ş. (2017). *Müzik öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencilerle müzik uygulamalarına ilişkin özyeterlik algıları* (Yayımlanmamış doktora tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Artan, İ. (2001). Engelli çocukların eğitiminde etkili bir teknik: müzik. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 43-55.
- Ataman, A. (2005). Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitim. A. Ataman. (Ed.). *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitime giriş*. (ss. 9-30). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Aydın, A. (2017). *Özel eğitimde oyun ve müzik*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Aydın, A., Aydoğdu, E., Taş, N. & Dönmez, A. (2010, Eylül 16-18). *Eğitimde fırsat ve olanak eşitliği* [Sözlü bildiri]. 19. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, Lefkoşa, Kıbrıs. https://www.pegem.net/Akademi/kongrebildiri_detay.aspx?id=122907 adresinden alındı.
- Batu, S. & Kırcaali İftar G. (2006). *Kaynaştırma*. Ankara: KÖK Yayıncılık.
- Berrakçay, O. (2008). *Müziğin bir yaygın gelişimsel bozukluk tipi olan otizmde ortaya çıkan problemlerli davranışlar üzerindeki etkisi: ritim uygulaması çerçevesinde 4 örnek olay*

- (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
- Biber Öz, N. (2001). İnsanın kültürel gelişiminde müzik eğitiminin önemi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, XIV(1), 101-106.
- Cavkaytar, A. & Diken, İ. H. (2005). *Özel eğitime giriş*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Cavkaytar, A. (2015). Özel eğitime gereksinim duyan çocuklar ve özel eğitim. İ. H. Diken. (Ed.) *Özel eğitime gereksinim duyan öğrenciler ve özel eğitim* (11. baskı) içinde (ss. 3-26). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Cemaloğlu, N. (2002). Öğretmen performansının artırılmasında okul yöneticisinin rolü. *Milli Eğitim Dergisi*, 15(2), 153-154.
- Çadır, D. (2008). *Zihinsel engelli öğrenciler için müzik terapi yöntemine göre hazırlanan sosyal beceri öğretim programının etkililiğinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Çakır Doğan, C. (2011). *Türkiye'deki ilköğretim düzeyindeki eğitilebilir zihinsel engelliler için müzik eğitiminin durumu ve öğretim programı model önerisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çelik, P. (2014). *Türkiye'de ve Avrupa'da 2000-2013 tarihleri arasında özel gereksinimli çocuklarla ilgili yapılmış olan müzik eğitimi çalışmalarının değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Çetinkaya, Y. (2017, Mayıs 11-14). *Ortaokul müzik derslerinde öğretmenlerin karşılaştıkları güçlüklerle ilişkin görüşleri* [Sözlü bildiri]. Ordu Üniversitesi, IX. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi, Ordu.

- Çevik, B. D. (2007). Müzik öğretim yöntemlerinden, Orff müzik öğretisine genel bir bakış. *Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 9(1), 95-100.
- Çitil, M. (2009). *Cumhuriyetin ilanından günümüze kadar Türkiye’de özel eğitim (1923-2007)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Darıca, N. (2002). *Otistik çocukların eğitiminde aile el kitabı*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi. https://orgm.meb.gov.tr/kitaplar/otizimli_cocuk_aile_el_kitab%C4%B1.pdf adresinden alınmıştır.
- Dedeoğlu, S. (2018). *Özel eğitimde müzik alanına ilişkin yapılmış olan bilimsel çalışmaların içerik analizi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Dönmez, N. B. (2011). *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitim*. Ankara: Ertem Matbaa.
- Erbaş, N. D. (1998). *Lise öğrencilerinin algularına göre ideal öğretmenin kişilik özellikleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Eren, B. (2014). Use of music in special education and application examples from Turkey. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 116, 2593-2597.
- Eren, B., Deniz, J. & Düzkanar, A. (2013). Orff yaklaşımına göre hazırlanan müzik etkinlikleri içinde ipucunun giderek azaltılması yöntemi ile yapılan gömülü öğretimin otistik çocuklara kavram öğretmedeki etkililiği. *Educational Sciences: Theory & Practice*. 13(3), 1863-1887.
- Eripek, S. (2005). Özel gereksinimi olan çocuklar ve özel eğitim. S. Eripek (Ed.). *Özel eğitim* içinde (ss. 1-14). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.

- Ersoy, Ö. & Avcı, N. (2000). *Özel gereksinimi olan çocuklar ve eğitimleri: Özel eğitim*. İstanbul: YA-PA Yayınları.
- Ersoy, S. (2006). *İlköğretim okullarında yönetici ve öğretmenler arasındaki iletişim sorunları* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Eyüpoğlu, G. (2019). *Özel eğitim kurumlarında görev yapan müzik öğretmenlerinin bu kurumlardaki müzik eğitimine ve öğrencilere yönelik tutumlarının incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon.
- Giral, E. (2013). *Müzik öğretmenlerinin mesleki yaşantılarında karşılaştıkları problemler (Sivas ili örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Göğüş, G. (2008). İlköğretim I. kademe müzik eğitiminde öğretmenin etkinliği. *Bursa Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 369-382.
- Gökmen, F. (2007). Türkiye’de özürlü haklarının gelişimi. *Özveri Dergisi*, 4(2), 1085-1106.
- Gökmen, U. (2010). *Otizm tanısı almış bir çocuğun müziğe ve müzik çalışmalarına verdiği tepkilerin betimlenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Güngör, M. (2009). Eğitim hakkı ve sokakta yaşayan/çalışan çocuklar: Mersin ili örneği. *Mersin University Journal of the Faculty of Education*, 5(1), 28-42.
https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_07/09101900_ozel_egitim_hizmetleri_yonetmeligi_07072018.pdf adresinden alınmıştır.

- İşman, H. (2009). *Engellilerin eğitime yönelik bir politika aracı olarak özel özel eğitim kurumlarının eğitimde eşitlik bağlamında değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karagöz, M. (2019). *Ritim içerikli müziksel uygulamaların orta ve ağır düzey zihinsel engelli bireylerin davranışları üzerindeki etkileri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Karakaya, İ. (2009). Bilimsel araştırma yöntemleri. A. Tanrıoğen. (Ed.) *Bilimsel araştırma yöntemleri* (3. Baskı) içinde (ss. 57-83). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kurt, G. (2006). *Zihinsel engelli çocuklarda müzik dinlemenin öğrenme üzerindeki etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kutay, A. (2016). *Çocuk eğitiminde müziğin yeri ve önemi*.
https://www.rehabilitasyon.com/makale/Cocuk_Egitiminde_Muzigin_Yeri_ve_Onemi%20-2_CJ0qDJC_11 adresinden alınmıştır.
- Kutlu, M. (2018). *Ortaokullar ve özel eğitim uygulama okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere ilişkin görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Malkoç, T. & Ceylan, F. (2013). Okul öncesi dönem işitme engellilerde müzik eğitimi ile çocukların gelişim özellikleri üzerine terapötik bir çalışma. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 117-126.
- MEB. (1973). *Milli eğitim temel kanunu*. (Resmi Gazete: 24.06.1973/14574).
<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf> adresinden alınmıştır.

- MEB. (2000). *Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği*. (Resmi Gazete: 18.01.2000/23937)
https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/23937_1.pdf adresinden alınmıştır.
- MEB. (2004). *Bireyselleştirilmiş eğitim programı yol haritası*. Ankara: 4 Akşam Sanat Okulu Matbaası.
https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_09/18015222_bireyselleştirilmi_eitim_program.pdf adresinden alınmıştır.
- MEB. (2006). *Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği*. (Resmî Gazete. 31.05.2006/261847).
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/05/20060531-2.htm> adresinden alınmıştır.
- MEB. (2012). *Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği*. (Resmi Gazete: 31.05.2006/26184).
https://orgm.meb.gov.tr/alt_sayfalar/mevzuat/Ozel_Egitim_Hizmetleri_Yonetmeligi_son.pdf adresinden alınmıştır.
- MEB. (2014). Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi [MEGEP].
Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, Özel Eğitimde Müzik Etkinlikleri. Ankara.
http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/%C3%96zel%20E%C4%9Fitimde%20M%C3%BCzik%20Etkinlikleri.pdf adresinden alınmıştır.
- MEB. (2018). *Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği*. (Resmi Gazete: 07.07.2018/30471).
https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_07/09101900_ozel_egitim_hizmetleri_yonetmeligi_07072018.pdf adresinden alınmıştır.
- Nacakcı, Z. & Dalkıran, E. (2016). Zihin engelli özel eğitim okullarındaki müzik dersi uygulamalarına yönelik öğretmen görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 344-356.
- Oktay, A. & Polat Unutkan Ö. (2005). *Okul öncesi eğitimde güncel konular*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

- Okuturlar, M. H. (1975). *Özel eğitim*. İstanbul: Okuturlar Yayınları: 4.
- Oyman Özorak, Ö. (2019). *Çocuk şarkılarının otizmlili çocuklardaki konuşma problemlerine etkileri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Önal, O. (2010). *Otistik çocuklarda müzik eğitimi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Öner, A. (2006). *Müziğin öğrenme güçlüğü çeken çocukların duyarlılıklarına etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Öz, B. (2019). *Türkiye’de görme engelli öğrencilerin müzik eğitiminde karşılaştıkları sorunlar ile ilgili öğrenci görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özsoy, Y., Eripek, S. & Özyürek, M. (2002). *Özel eğitime muhtaç çocuklar, özel eğitime giriş*. (11. Baskı). Ankara: Karatepe Yayınları.
- Pirgon, Y. & Babacan, E. (2013). Görme engelli öğrencilerin piyano eğitimi üzerine durum çalışması. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 29, 191-206.
- Sarıçiftçi, S. (2019). *Özel eğitim okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki doyumlarının ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Say, A. (2005). *Müzik ansiklopedisi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Sığırtmaç, A. D. (2005). *Okul öncesi dönemde müzik eğitimi*. İstanbul: Kare Yayınları.

- Sönmez, A. (2017). *Kaynaştırma öğrencilerine uygulanan müzik eğitime ilişkin müzik öğretmenlerinin görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Şendurur, Y. & Barış, A. D. (2002). Müzik eğitimi ve çocuklarda bilişsel başarı. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 165-174.
- Tarman, S. (2006). *Müzik eğitiminin temelleri*. Ankara: Müzik Eğitimi Yayınları.
- Turan, D. (2006). *Özel eğitimde müzikten yararlanmada karşılaşılan sorunlarla ilgili öğretmen görüşlerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. (1982). *Madde:42*. (Resmi Gazete: 9.11.1982/17863). <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf> adresinden alınmıştır.
- Uçan, A. (1994). *İnsan ve müzik, insan ve sanat eğitimi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, A. (1997). *Müzik eğitimi: temel kavramlar- ilkeler- yaklaşımlar* (2. Basım). Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.
- Uçan, A. (2005). *Müzik eğitimi: temel kavramlar- ilkeler- yaklaşımlar ve Türkiye'deki durum* (3. Basım). Evrensel Müzikevi. Ankara: Önder Matbaacılık.
- Uğur, A. (2015). *Özel eğitim kurumlarında çalışan öğretmenler ile sınıf öğretmenlerinin mesleki doyum düzeylerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun.
- Uslu, M. (2007). Çocuklarda ve gençlerde müzik eğitiminin önemi üzerine bir değerlendirme. *Müzik ve Bilim*, 7, 811-826.
- Yıldırım Doğru, S. S. (2013). Erken çocukluk özel eğitimi. A. Cavkaytar (Ed.). *Özel eğitim* içinde (ss. 317-340). Ankara: Vize Yayıncılık.

Yılma Şakalar, G. (2017). *Türkiye'de eğitilebilir zihinsel engelli çocukların özel eğitim müzik derslerinde kullanılabilecek bir bilgisayar destekli müzik ders modülü tasarımı (İstanbul örneği)* (Yayımlanmamış doktora tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yükseköğretim Kurulu [YÖK]. (2018). *Müzik öğretmenliği lisans programı*.

https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-OgretmenYetistirme-Lisans-Programlari/Muzik_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf
adresinden alınmıştır.

Yüksel, G. (2017). Öğrenme için motivasyon. M. Çağatay Özdemir (Ed.). *Sınıf yönetimi* (3.Baskı) içinde (ss. 17-43). Ankara: Pegem Yayıncılık.

EKLER

Ek 1. Araştırma İzin Yazısı

T.C.
MILLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Özel Eğitim Ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Sayı : 27250534-605.01-E.20500099
Konu : Araştırma İzni(Elvan Özdemir)

30.10.2018

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRİ ÜĞÜNE
(Uludağ Üniversitesi Rektörlüğü Görükle Kampusu 16059 Nilüfer/Bursa)

İlgi: a) 10.10.2018 tarih ve 36849 sayılı yazınız.
b) Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün
22/08/2017 tarihli ve 12607291 sayılı yazısı.2017/25 sayılı Genelgesi.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Elvan Özdemir'in "Özel Eğitim Uygulama Okullarında Çalışan Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Yaşantılarında Karşılaştıkları Güçlükler" konulu tez çalışması kapsamında yapmış olduğu araştırma izin başvurusu Genel Müdürlüğümüzce, ilgi (b) Genelge çerçevesinde incelenmiştir.

Söz konusu araştırmanın Balıkesir, Bilecik, Bursa, Çanakkale, Edirne, İstanbul, Kırklareli, Kocaeli, Sakarya, Tekirdağ, Yalova illerinde bulunan Özel Eğitim Uygulama Merkezlerinde görev yapmakta olan müzik öğretmenlerine eğitim öğretim sürecini aksatmaksızın uygulanması, çalışmada sadece yazımız ekindeki mühürlü anket sorularının kullanılması, araştırma raporunun araştırmacı Elvan ÖZDEMİR tarafından basılı ve dijital olarak Genel Müdürlüğümüzle paylaşılması kaydı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Ahmet Emre BİLİGİLİ
Bakan a.
Genel Müdür V.

Ek:
Mühürlü anket soruları(5 sayfa)

Dağıtım:
Gereği:
Bursa Uludağ Üniversitesi Rektörlüğü

Bilgi:
Balıkesir, Bilecik, Bursa, Çanakkale, Edirne,
İstanbul, Kırklareli, Kocaeli, Sakarya,
Tekirdağ, Yalova (11 MFM)

Güvenli Elektronik İmza

Aşlı ile aynıdır.
30 Ekim 2018

Adres: MEB Beşevler Kampüsü A Blok
Beşevler ANKARA
Elektronik Ağ: www.meb.gov.tr
E-posta: baskirec@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için Dr. B. BAŞKIRI Ç
Tel: 0312 413 25 41
Faks: 0312 413 13 50

Ek 2. Katılımcı Anketi

Değerli müzik öğretmenleri,

Bu anket, “Özel Eğitim Uygulama Okullarında Çalışan Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Yaşantılarında Karşılaştıkları Güçlükler” başlıklı yüksek lisans tez çalışması kapsamında gerekli verilerin elde edilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Anket sorularına vereceğiniz cevaplar sadece bu araştırma için kullanılacak ve başka bir kişi ya da kurumla paylaşılmayacaktır. Araştırmanın amacına ulaşabilmesinde, anketin içerdiği soruların eksiksiz ve samimi olarak cevaplandırılması oldukça önemlidir.

Araştırmaya gösterdiğiniz ilgi, yardımlarınız ve sağlayacağınız katkı için teşekkür eder, saygılar sunarım.

Elvan ÖZDEMİR

Müzik Öğretmeni

Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Güzel Sanatlar Eğitimi A.B.D. Müzik Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM 1
KİŞİSEL BİLGİLER

1. Yaşınız:

- a) 20 – 25   b) 26 – 30   c) 31 – 35   d) 36 ve üstü

2. Cinsiyetiniz:

- a) Kadın   b) Erkek

3. Mezun olduğunuz yükseköğretim kurumu hangisidir?

- ( ) Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği
( ) Devlet Konservatuvarı
( ) Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü
( ) Diğer (Lütfen belirtiniz): .....

4. Kaç yıldır müzik öğretmeni olarak görev yapmaktasınız?

- a) 0 – 5 yıl   b) 6 – 10 yıl   c) 11 – 20 yıl   d) 21 yıl ve üstü

5. Kaç yıldır özel eğitim alanında çalışmaktasınız?

- a) 0 – 5 yıl   b) 6 – 10 yıl   c) 11 – 20 yıl   d) 21 yıl ve üstü

BÖLÜM 2

DERS ORTAMI

1. Çalıştığınız kurumda müzik derslerini nerede yapmaktasınız?

a) Müzik odası b) Özel eğitim sınıfı c) Diğer

2. Müzik derslerinizi işlediğiniz sınıfta hangi çalgılar bulunmaktadır?
(Lütfen sınıfınızda olan çalgıları **X** ile işaretleyiniz.)

- ( ) Piyano ( ) Blok flüt ( ) Tef ( ) Mandolin
 ( ) Keman ( ) Bağlama ( ) Marakas ( ) Tahta çubuklar
 ( ) Gitar ( ) Org ( ) Darbuka ( ) Melodika
 ( ) Ksilofon ( ) Davul ( ) Bateri ( ) Ziller
 ( ) Çalgı **bulunmamaktadır**.
 ( ) Diğer: .....

	Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Tamamen katılmıyorum
Aşağıdaki ifadeleri okuduktan sonra her bir ifadenin size uygunluk derecesini gösteren sütuna ait olan ve ifadenin hizasında bulunan kutucuğu X ile işaretleyiniz.					
1. Müzik derslerimi işlediğim sınıfta bulunan müzik aletlerinin yeterli olduğunu düşünüyorum.					
2. Müzik derslerimi işlediğim sınıfta bulunan görsel materyallerin (TV, projektör, video oynatıcı, akıllı tahta, bilgisayar vb.) yeterli olduğunu düşünüyorum.					
3. Müzik derslerimi işlediğim sınıfta bulunan işitsel materyallerin (Radyo, CD çalar, hoparlör, teyp, kaset çalar vb.) yeterli olduğunu düşünüyorum.					
4. Müzik derslerimi işlediğim sınıfın müzikal etkinlikleri rahatlıkla gerçekleştirebileceğim yeterli büyükliğe sahip olduğunu düşünüyorum.					

5. Müzik derslerimi işlediğim sınıfın müzikal etkinlikleri rahatlıkla gerçekleştirebileceğim ses yalıtımına sahip olduğunu düşünüyorum.					
6. Müzik dersi için belirlenmiş haftalık ders saatlerini yeterli buluyorum.					
7. Öğrencilerimin zaman zaman yaptığı devamsızlıklar ders planlarımı aksatabiliyor.					
8. Öğrencilerimin müzik derslerine olan ilgilerinden memnunum.					
9. Özel eğitim sınıfları için hazırlanmış müzik dersi müfredat programının yeterli ve öğrencilerime uygun olduğunu düşünüyorum.					
10. Özel eğitimde müzik alanıyla ilgili kaynakların yeterli olduğunu düşünüyorum.					

BÖLÜM 3

OKUL YÖNETİMİ VE VELİ İLİŞKİLERİ

	Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Tamamen katılmıyorum
Aşağıdaki ifadeleri okuduktan sonra her bir ifadenin size uygunluk derecesini gösteren sütuna ait olan ve ifadenin hizasında bulunan kutucuğu X ile işaretleyiniz.					
1. Okul idaresi müzik eğitimi için gerekli materyalleri (Ses sistemi, akıllı tahta, projeksiyon, müzik aletleri vb.) temin etmemde maddi/manevi yardımcı olmaktadır.					
2. Okul idaresiyle olan iletişimimden memnunum.					
3. Müzik derslerinin okul idaresi tarafından yeterince önemsendiğini düşünüyorum.					
4. Okul idaresi, öğrenciler ve velilerle yaşadığım problemlerde bana yol gösterip yanımda yer almaktadır.					
5. Okul içi ve dışı gerçekleştirmek istediğim müzik etkinliklerinde okul idaresi tarafından gereken desteği gördüğümü düşünüyorum.					

6. Müzik derslerinin veliler tarafından yeterince önemsendiğini düşünüyorum.					
7. İşlediğim konuların veliler tarafından evde tekrar edilip desteklenmesinden dolayı öğrencilerimde daha kolay ilerleme kaydetmekteyim.					
8. Velilerimin dersime olan ilgilerinden memnunum.					
9. Velilerimin okul içi ve dışı gerçekleştirdiğim müzik etkinliklerine katılımlarından memnunum.					
10. Velilerin okul idaresi ve benimle olan iletişimlerinin yeterli düzeyde olduğunu düşünüyorum.					

BÖLÜM 4

HAZIRBULUNUŞLUK VE YETERLİK

Aşağıdaki ifadeleri okuduktan sonra her bir ifadenin size uygunluk derecesini gösteren sütuna ait olan ve ifadenin hizasında bulunan kutucuğu X ile işaretleyiniz.	Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Tamamen katılmıyorum
1. Öğrencilerimin engel grubuyla ilgili yeterli bilgiye sahibim.					
2. Özel eğitim alanında çalışmak beni mesleki anlamda tatmin etmektedir.					
3. Özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerime uygun müzik dersiyle ilgili Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) ve Bireyselleştirilmiş Öğretim Programı (BÖP) hazırlarken sorun yaşamıyorum.					
4. Sınıfımda bulunan müzik aletleriyle ilgili yeterli altyapıya sahip olduğum için derslerimde kullanabiliyorum.					
5. Üniversitede eğitimini aldığım çalgıyı yeterli düzeyde kullanabildiğimi düşünüyorum.					
6. Okulda veya sınıfta bulunan teknolojik kaynakları (akıllı tahta, projektör, bilgisayar vb.) yeterli düzeyde kullanabildiğim için derslerime dahil edebiliyorum.					

7. Müzik derslerinde, özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerime uygun eğitim ortamı sağlamada (sınıfın öğrenciye uygun düzenlenmesi, kullanılan dilin öğrenciye uygunluğu, ders planlarının öğrenciye göre düzenlenmesi, okul aile işbirliği içinde olunması vb.) yeterli olduğumu düşünüyorum.					
8. Sınıf hakimiyeti kurmak ve öğrencilerimin ilgisini dersime çekmek konusunda başarılı olduğumu düşünüyorum.					
9. Üniversitede almış olduğum özel eğitim dersinin mesleki yaşantıma yeterli katkıyı sağladığımı düşünüyorum.					
10. Müzik öğretim yöntemlerini/yaklaşımlarını (Kodaly, Dalcroze, Orff, Suzuki vb.) derslerimde kullanabilme yeterliğine sahip olduğumu düşünüyorum.					
11. Özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerimin müzik becerilerinin gelişmesinde aileleriyle işbirliği yapabildiğimi düşünüyorum.					
12. Okulumdaki öğretmenlerle işbirliği içinde olduğumu ve müzik derslerimi diğer derslerle ilişkilendirerek planlayabildiğimi düşünüyorum.					
13. Özel eğitimde müzik eğitimiyle ilgili ülkemizde yapılan çalışmaların yeterli düzeyde olduğunu düşünüyorum.					
14. Özel eğitimde müzik eğitimiyle ilgili ülkemizde yapılan çalışmaların bu alandaki gelişimime katkı sağladığımı düşünüyorum.					
15. Bu kurumda çalışmaya başlamadan önce özel eğitim okullarının varlığından, iş ve işleyişinden, bu kurumlarda da görev alabileceğimden haberdardım.					
16. Bu kurumlarda göreve başlamadan önce özel eğitimde müzik eğitimiyle ilgili hizmet içi eğitim verilmesi gerektiğini düşünüyorum.					

ÖZ GEÇMİŞ**Öğrenim Gördüğü Kurumlar**

Lise : Bursa Zeki Müren Anadolu Güzel Sanatlar
Lisesi

Lisans : Uludağ Üniversitesi (Bursa)
University of Hildesheim (ERASMUS+)

Yüksek Lisans : Bursa Uludağ Üniversitesi

Bildiği Yabancı Diller ve Düzeyi : İngilizce – Intermediate (B2)
Almanca – (A1)

Çalıştığı Kurumlar : Halit Derviş İbrahim İlkokulu (İstanbul)
Eyüpsultan Merkez Ortaokulu (İstanbul)
Şehit Öğretmenler Ortaokulu (İstanbul)
Tekirdağ Hürriyet Özel Eğitim Uygulama
Okulu I. Kademe (Tekirdağ)
Gemlik Anadolu İmam Hatip Lisesi (Bursa)
Mahmut Celalettin Ökten İmam Hatip
Ortaokulu (Bursa)

Aldığı Ödüller : Uludağ Üniversitesi Bölüm Üçüncülüğü (2011)

Üye Olduğu Bilimsel ve

Mesleki Topluluklar : Uygulamalı Müzik Terapileri Derneği
(UMTED)

Katıldığı Mesleki Eğitimler :

Özel Eğitim Uygulamaları Kursu, Mart 2017, Süleymanpaşa İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, TEKİRDAĞ.

Özel Eğitim Hizmetleri Semineri, Mayıs 2016, Yıldırım İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, BURSA.

Dil ve Konuşma Güçlüğü Farkındalık Eğitim Semineri, Şubat 2018, Yıldırım İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, BURSA.

Özel Öğrenme Güçlüğü Farkındalık Eğitim Semineri, Şubat 2018, Yıldırım İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, BURSA.

Sanatsal Etkinlikler :

Bursa Zeki Müren Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi “11. Türkiye Korolar Şenliği” (alto), Haziran 2006, ANKARA

Bursa Zeki Müren Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi “Geleneksel Yıl Sonu Konseri” (keman), Mayıs 2007, BURSA

Bursa Zeki Müren Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi “6. Sanata Merhaba Konseri” (keman), Mayıs 2007, ÇORUM

Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı “Öğretmen Okulları Kuruluş Yıldönümü Kutlama Programı” (alto), Mart 2008, BURSA

Universität Hildesheim, Institut für Musik und Musikwissenschaft “Ankara- Stadt in der Steppe (ca. 1950)” (solo şan), Ocak 2010, Hildesheim, ALMANYA

Universität Hildesheim, Institut für Musik und Musikwissenschaft “A Cappella Chor” (alto), Nisan 2010, Hildesheim, ALMANYA

Universität Hildesheim, Institut für Musik und Musikwissenschaft “Ensemblearbeit Tango” (keman), Mayıs 2010, Hildesheim, ALMANYA

Universität Hildesheim, Institut für Musik und Musikwissenschaft “Aktuelle Songs von Sezen Aksu” (solo şan), Mayıs 2010, Hildesheim, ALMANYA

Universität Hildesheim, Institut für Musik und Musikwissenschaft “Wandel Konzert” (keman), Haziran 2010, Hildesheim, ALMANYA

Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası “Gençlik ve Spor Bayramı Konseri” (alto), Mayıs 2011, BURSA

Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi
Ana Bilim Dalı “İzzet Baysal’a Şükran Günleri Bilim Kültür Sanat ve Turizm
Festivali” (keman), Mayıs 2011, BURSA

Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi
Ana Bilim Dalı “Eşlikli, Seslendirme Dersi Kapsamında” (keman), Aralık 2013,
BURSA

06.05.2021
Elvan ÖZDEMİR